

TOLNA MEGYEI FOGLALKOZTATÁSI EGYÜTTMŰKÖDÉSI PROGRAM

Vállalati háttér felmérése és elemzése

TOP-5.1.1-15 TL1-2016-00001

*Foglalkoztatási stratégia elkészítése és annak megvalósítását szolgáló kutatás, elemzés,
felmérés elkészítésének szolgáltatásai*

Készítette: ICG Ex Ante Tanácsadó Iroda

MUNKAVÁLTOZAT

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tartalom

1	Vezetői összefoglaló	4
2	Általános társadalmi és gazdasági jellemzők	10
2.1	Társadalmi helyzetkép	10
2.1.1	A népességszám változása	10
2.1.2	A népesség korcsoportok szerinti megoszlása.....	13
2.2	Gazdasági helyzetkép.....	14
2.1.1	Általános helyzetértékelés	14
2.2.1	Vállalkozásszerkezet	14
3	Munkaerő-piaci, foglalkoztatási helyzetkép	18
3.1	Foglalkoztatási adatok elemzésének módszertana	18
3.2	Általános munkaerő-piaci, foglalkoztatási helyzetkép.....	18
3.3	Tolna megye munkaerő-piaci, foglalkoztatási helyzete	20
3.3.1	Gazdasági aktivitás.....	20
3.3.2	Foglalkoztatottak számának változása.....	20
3.3.3	Átlagos havi jövedelem alakulása	21
3.3.4	A munkaerő-kínálat jellemzői	22
3.3.5	Munkaerő kereslet álláshirdetési portálokon feladott hirdetések alapján	25
3.3.6	Munkaerő kereslet az állami foglalkoztatási szerv nyilvántartás alapján.....	29
3.3.7	A munkaerő-kereslet FEOR szám szerinti bontásban	39
3.3.8	A munkaerő keresleti és kínálati oldalának összefüggései.....	50
3.4	Konklúziók, azonosított problémák és lehetséges kitörési pontok	53
4	Munkaadói igények felmérése.....	60
4.1	Az adatfelvétel módszertana	60
4.2	Adatfelvétel a nagyvállalatoknál	61
4.2.1	FASTRON Hungaria Kft. – Tolna	61
4.2.2	Pasha Kft. – Dombóvár.....	61
4.2.3	Tamási-Hús Kft. – Tamási.....	62
4.2.4	Philips Lighting Hungary Kft. – Tamási	62
4.2.5	ATOMIX Kft. – Paks.....	62

4.3	Adatfelvétel a kis- és középvállalkozásoknál.....	63
4.4	Az adatfelvétel összesített eredményei	63
4.4.1	A megkérdezett vállalkozások típusa, működési formája	63
4.4.2	A megkérdezett vállalkozások gazdasági ágazata	64
4.4.3	A megkérdezett vállalkozások megoszlása méret szerint	65
4.4.4	A megkérdezett vállalkozások eloszlása földrajzi elhelyezkedés szerint	67
4.4.5	A foglalkoztatottak létszáma	68
4.4.6	A leggyakoribb betöltetlen munkakörök.....	72
4.4.7	A leggyakoribb betöltetlen álláshelyek végzettségi és képzettségi jellemzői ..	73
4.4.8	Miért nehéz betölteni a munkaköröket?.....	74
4.4.9	A munkaerőszükséglet szezonálitása	78
4.4.10	A foglalkoztatás fő problémái	80
4.4.11	Képzési igények megoszlása.....	86
4.4.12	Munkaerő szükségleti tendenciák	88
4.4.13	Fejlesztési elképzelések	89
4.4.14	A fejlesztésekkel létrejövő létszámbővülés	92
4.4.15	Pályázati eredményesség.....	94
4.5	Összegzés	96

1 Vezetői összefoglaló

A jelen tanulmány, jelen elemzés a Tolna Megyei Önkormányzat TOP-5.1.1-15-TL1-2016-00001 sz. projektjéhez, és ezen belül a foglalkoztatási stratégia elkészítésének megalapozásához kapcsolódik.

Az elemzés összeállítása részint a fellelhető társadalmi, gazdasági, munkaerő-piaci, foglalkoztatási statisztikai adatok feldolgozásán, valamint egy 2017 januárjában 106 db, az érintett járásban székhellyel vagy telephellyel rendelkező vállalkozás bevonásával lebonyolított munkaerő-piaci és képzési igényfelmérésen alapult, melyben felmérésre kerültek a képzési, szakképzési igények, a fejlesztési, beruházási elképzelések, továbbá a munkaerő-keresletre vonatkozó szükségletek is. E munkával párhuzamosan összeállításra került egy olyan adatbázis, amely a munkaerő-piaci és képzési igényfelmérésbe bevont vállalatok, cégek legfontosabb adatait (a vállalat típusát, gazdasági ágazatára, méretére vonatkozó adatokat, a székhelye/település, telephelyei/település), illetve a betöltetlen álláshelyeiket (munkaerő iránti keresletüket) és az elvárt képzési igényeiket is tartalmazza. Az elemzés elkészítése a megyei foglalkoztatási paktum-megállapodás területi szintjén – mely Tolna megye egészére kiterjed, ez alól kivételt képez Szekszárd MJV foglalkoztatási paktumának (TOP-6.8.2-15) területe – a jelen lévő, valamennyi releváns gazdasági ágazatra és szezonális munkaerő-keresletre vonatkozott.

Tolna megyében a lakónépesség száma (2015. IV. negyedévi KSH adat alapján: 223.618 fő) **a második legalacsonyabb a magyarországi megyék között;** ettől csak Nógrád megye marad el, illetve a népsűrűségi adat tekintetében is utolsó előtti helyen áll Bács-Kiskun megyével együtt (60 fő/ m²). Magyarország lakosságának mindössze 2,27%-a lakik itt. A paktum hatóterületében érintett járások közül a Paksi járás a legnépesebb (48.606 fő), ezt követi a Tamási járás 37.429 fővel. A legkisebb lakónépességgel a Tolnai járás rendelkezik, a csupán 17.874 fős lakosság a megye lakosságának csupán a 8%-át adja.¹

A megye általános gazdasági helyzete és gazdasági mutatói sok tekintetben elmaradnak az országos átlagtól. A megye legnagyobb foglalkoztatója az MVM Paksi Atomerőmű Zrt., mely nagymértékben befolyásolja Tolna megye gazdasági helyzetét, azonban a megye azon részei, melyet nem érint az Atomerőmű pozitív hatása, a megyei átlagnál jóval gyengébb gazdasági mutatókkal rendelkeznek.

A megyében összesen 33.489 regisztrált vállalkozás található, melynek közel harmada, 10.039 db (29,98%) a Paksi járásban található. A regisztrált vállalkozásokon belül legmeghatározóbbak az önálló vállalkozások, jelenlétük minden járásban 60% körüli.

Ha a gazdaságszerkezet összefüggéseit vizsgáljuk, akkor az összes vállalkozást tekintve **minden járásban a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat dominál, ám e vállalkozások aránya meglehetősen eltérő képet mutat.** A legtöbb agrárvállalkozás

¹ Forrás: <http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/themeSelector.jsp?page=2&szst=T>

Tamásiban található, ahol a cégek több mint felét (53%-át) adják. A KSH adatai alapján meghatározó ágazat még az *ingatlanügyletek*. Ennek legmagasabb az értéke a Dombóvári járásban (15%), legkisebb a Tamási járásban (7%). Szintén kiemelendő a *kereskedelem, gépjárműjavítás*, melynek aránya járásonként 9-11% között mozog.

A megye (a Szekszárdi járás nélküli) **legnagyobb foglalkoztatói árbevétel alapján a Paksi (32%) és a Bonyhádi (23,14%) járásokban összpontosulnak.** A legnagyobb foglalkoztatók között – a teljes gazdaság szereplőihez képest – közel felére csökken a *mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat* ágazatban tevékenykedő cégek köre, míg jelentősen megnő a *feldolgozóipar* aránya (a legjelentősebb: a Dombóvári járásban: 23,8% és a Bonyhádi járásban: 22,22 %).²

A foglalkoztatási együttműködés hatóterületén a legjelentősebb húzóágazat a feldolgozóipar, és ebben az ágazatban legmagasabb a foglalkoztatottak létszáma is. A megye legmeghatározóbb három nagyvállalkozása is ebben az ágazatban működik. Kiemelkedik a Paksi járás, ahol az energetikai szektor jelenléte is meghatározó, valamint a legtöbb nagyvállalat is e járásban található. A legkisebb, Tolnai járásban kevésbé beszélhetünk húzóágazatokról. (A Tolnai járás a 2013-ban újonnan létrehozott területi egységek közé tartozik Tolna városával és további három településsel; ezt megelőzően önálló kistérséggként nem létezett.) A bevétel alapján legjelentősebb vállalatok száma alapján minden járásban meghatározó ágazatnak nevezhető még a kereskedelem és gépjárműjavítás, valamint a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat. Ezekben azonban inkább a mikro- és kisvállalkozások dominálnak. A munkaerő-piaci és képzési igényfelmérésben a megkérdezett gazdasági szervezetek az azonosított húzóágazatokon (*kereskedelem, gépjárműjavítás; feldolgozóipar; építőipar; mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat; humán-egészségügyi, szociális ellátás*) túl – a jövőbeni fejlesztések hatására – szintén **a feldolgozóipar jelentős növekedését prognosztizálták.** Kutatásunk alapján a legnagyobb várható létszámbővülés szintén a feldolgozóiparban, az egyéb szolgáltatások terén, valamint a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat ágazatban jelenik meg. Bár az alacsony elemszám miatt nem vonhatunk le messzemenő következtetéseket, fejlődési potenciált rejt egyfelől az agrárgazdaság, másfelől a mikrovállalkozói szféra.

Tolna Megye Integrált Területi Programja 2014–2020 célrendszerében szerepel a fenntartható gazdaság- és turizmusfejlesztés, munkahelyteremtés. A megye gazdasága vegyes képet mutat: míg a keleti részén a Paksi Atomerőmű és az M6-os autópálya hatása érzékelhető, a nyugati részen a mezőgazdaság dominál. Ennek következményeként a gazdasági fejlettség is a megye keleti felére jellemző, ezért a kialakult helyzet enyhítésére, a térség gazdasági helyzetének javítása érdekében **fontos a feldolgozóipar támogatása.**³

A foglalkoztatottság tekintetében Tolna megye a kevésbé kedvező helyzetű megyék sorába tartozik; a megyei **53,2%-os foglalkoztatási ráta** az országos mutatónál 5,3 százalékponttal alacsonyabb volt (országos: 58,5 %) a 2016. évi III. negyedévi adatok

² Forrás: <http://www.bvdinfo.com/en-gb/our-products/company-information/international-products/orbis>

³ Forrás: Tolna Megye Integrált Területi Programja 2014 – 2020, 8. o.

szerint.⁴ Ugyanebben az időszakban a **munkanélküliségi ráta 5%-os** a megyében, mely alig valamivel haladta meg az országos, 4,9%-os értéket. A foglalkoztatási paktum hatóterületével érintett járások többségében **az összes álláskereső mintegy negyede, esetenként harmada tartós munkanélküli** – többségük kizárólag a közfoglalkoztatási programokban talál időlegesen állást. A regisztrált álláskeresők között **magas a szakképzetlenek**, – ezen belül is – a kizárólag **alapfokú végzettséggel rendelkezők aránya**.

A munkaképes lakosságra (15-64 év közöttiek) vetített regisztrált álláskeresők járásonkénti megoszlásának tekintetében a legmagasabb érték a **Dombóvári járásban** mutatkozik, ahol a munkaképes **regisztrált álláskeresők aránya 8,36%-os** a munkaképes korú lakosságszámhoz viszonyítva. Ez kirívóan magas a többi járáshoz képest. Sorrendben ezt követik a Tamási (6,99%), majd a Tolnai (6,65%) és a Paksi (5,28%) járások. A legalacsonyabb munkanélküliségi rátát (4,42%) a Bonyhádi járásban rögzítették, amely a Dombóvárinak közel fele. Ugyanakkor **az 50 fő fölötti cégek jelenléte közel fordított arányban van a regisztrált álláskeresőkkel**. Vagyis ahol nincs nagyobb vállalkozás, ott nincs akkora munkaerőt felszívó erő, azaz magas a regisztrált álláskeresők száma. A járási foglalkoztatási osztályokra bejelentett munkaerőigényeken belül **a szakképzettséghez nem köthető állásigények magas aránya elsősorban a közfoglalkoztatási igényeket jelzi, és nem a gazdasági szervezetek kutatásunkból azonosított igényeit mutatja, mivel a szervezeteknél nagyon magas arányban a szakképzettséghez kötődő álláshelyekhez jeleztek munkaerőigényt**. A regisztrált álláskeresők nagy hányada sem végzettségében, sem képzettségében, sem a szakmai és munkavállalói kompetenciák tekintetében nem felel meg a munkaadók jelenlegi igényeinek, sem a jövőbeni fejlesztésekhez kapcsolódó elvárásainak. Ezt támasztja alá a munkaerő-piaci és képzési igényfelmérés azon megállapítása is, hogy **a legalacsonyabb végzettséggel és képzettséggel rendelkezők elhelyezkedési esélyei rendkívül bizonytalanok**. Ezért az érintett járásokban különösen fontos az inaktív személyek, tartósan munka nélkül lévők és kizárólag szezonálisban dolgozók munkaerő-piaci integrációjának elősegítése.

A foglalkoztathatóság növelése érdekében az alábbi javaslatokat, kitörési pontokat összegezzük:

- A Tolna Megyei Területfejlesztési Programmal összhangban: **kerüljenek azonosításra rendszeresen a foglalkoztatási paktum hatóterületén működő vállalkozások igényei**.
- A regisztrált álláskeresőkön túl érdemes **a szezonálisan dolgozó munkaerőben (pl. mezőgazdaság, turisztika, vendéglátás stb.) rejlő potenciált is megvizsgálni**. Sokan közülük valamilyen végzettséggel/képezettséggel rendelkeznek; a munkavállalói kompetenciáik is vélhetően magasabb szintűek, mint a hosszú ideje nem dolgozó inaktív személyeké, vagy a szakmai végzettséggel egyáltalán nem rendelkező általános iskolai végzettségű/vagy általános iskolai végzettséggel sem rendelkező álláskeresőké. Érdemes lenne **rendszeres ágazati felméréseket**

⁴ Forrás: <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/megy/163/index.html>

készíteni annak érdekében, hogy a szezonalitással jellemezhető ágazatokban dolgozók bevonhatóak-e valamely rugalmas foglalkoztatási formában az eredeti szakképzettségüknek megfelelő más munkakörben. Azokban az ágazatokban, ahol magasabb a szezonalitás, célszerű felmérni a munkavállalók képzettségét annak érdekében, hogy az mennyire felel meg az a munkaadók aktuális keresleti igényeinek.

- **Fontos célcsoportot alkothatnak azok az inaktív fiatalok is, akik rendelkeznek valamilyen szakképzettséggel,** de nem tudnak/vagy nem kívánnak eredeti végzettségüknek megfelelően elhelyezkedni (NEET fiatalok: nem dolgoznak, nem tanulnak). **Ide tartoznak azok a fiatalok is, akik befejezetlen középiskolai végzettséggel rendelkeznek, és a középiskolák 10. vagy 11. évfolyamában morzsolódnak le a szakképzésből.** Számukra a duális felnőttoktatás/felnőttképzés keretében szakmai végzettséghez juttatás a cél. Esetükben kiemelten fontos már a képzés időtartama alatt is a munkavállalói kompetenciák fejlesztése annak érdekében, hogy a leendő munkahelyükön meg tudják állni a helyüket, vagyis a képzés és munkaerőpiac közötti átmenet zökkenőmentesen valósulhasson meg. Számukra érdemes lehet olyan programok kialakítása is, amelyeknek célja, hogy az inaktivitás, a munkanélküliség ne legyen preferált, elfogadott életforma.
- **A munkaadók „türelmi idejét”** (azt az időszakot, amikor a munkaadóknál keresleti igény jelentkezik – addig az időszakig, amíg a szükséges végzettségű/képzettségű és megfelelő munkavállalói kompetenciákkal rendelkező munkaerő elérhető válik) **nővelheti az állami támogatás igénybevétele lehetősége a duális képzéshez felnőttoktatás vagy felnőttképzés formájában, hiszen így a munkavállaló a termelés közben fejezi be a gyakorlati képzését és a munkahelyi beilleszkedése is megtörténik.**

A szezonalitás és a regisztrált álláskeresőket (munkanélkülieket) „felszívni” képes húzóágazatok nagyobb vállalatának elhelyezkedése tekintetében az alábbiakat lehet kiemelni:

- **Az álláskeresők nagy része nem ott „jelentkezik” a munkaerejével, ahol a keresleti oldalon a befogadó ágazatokhoz kapcsolódó vállalkozások működnek.** A korlátozott számú munkavállalási lehetőséggel rendelkező települések lakóinak jelentős része ingázásra kényszerül a lakóhelyük és munkahelyük között.
- **Az ingázást nehezíti a közlekedési infrastruktúra elégtelen volta, ami csökkenti a potenciális munkaerő mobilitási lehetőségeit és hajlandóságát. Ugyanilyen nehézséget okozhat a kommunikációs infrastruktúra hiánya:** a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetűek nem/vagy csak korlátozottan használják azokat a csatornákat, ahol a munkaerő-piaci kereslet és kínálat találkozik (internetes weboldalak, magán munkaerő-közvetítők, Facebook stb.).

A helyi termékek piacra jutásának támogatásához kötődően kiemeljük az alábbiakat:

- Ott, ahol a fejlesztendő munkakörök egy része a mezőgazdaságban jelentkezik, illetve jön létre – érdemes megfontolni a termelői együttműködések alapítását, illetve a termelői együttműködések legfontosabb formáját: az ún. TÉSZ-ek létrehozását (**Termelői Értékesítő Szervezetek**). A TÉSZ-ek Európai Unióban a piacsabályozás megkerülhetetlen tényezői, közvetlen támogatások elnyerésére jogosultak. A szervezetek lényege, hogy a zöldség-, gyümölcs ágazatban termelők közösen összefogva (nonprofit szervezetet alkotva) csökkentsék a rájuk nehezedő költségeket; illetve növeljék a versenyképességüket az által, hogy az egyénileg megtermelt árut közösen értékesítik (közös marketingtevékenységek, közös piacra-juttatás).
- REL (Rövid Ellátási Lánc) kialakítása, támogatása: ahol a nagy- és kiskereskedelmet kihagyva a termelők közvetlenül a fogyasztókhoz jutnak el. A REL-nek nagy lehetőségei lehetnek a turisztikai fejlesztések kiszolgálásában és a vidék munkaerő-megtartó erejének növelésében, de csak szisztematikus képzési lehetőségekkel és a termelői együttműködések segítő megfelelő innovációk támogatásával, amire a VP REL programja támogatást biztosít a 2014-2020 közötti időszakban.

A paktum hatóterületén belüli járások közül kiemelendő, hogy egyedül a Paksi járásban készült el a korábbiakban **gazdaságfejlesztési stratégiai program**. Megjegyzendő, hogy a foglalkoztatási kapacitások bővítése, új álláshelyek létrehozása egy adott térség gazdaságának fejlesztése nélkül – érzékelhető mértékben – nem valósítható meg.

Felhasznált internetes források:

- 1 http://www.tolnamegye.hu/teruletfejlesztes_2014/INTEGRALT_terfej_program/Tolna_Megye_Integralt_Teruleti_Programja.pdf – Tolna Megye Integrált Területi Programja 2014 – 2020
- 2 <http://statinfo.ksh.hu/Stainfo/themeSelector.jsp?page=2&szst=T>
- 3 <http://www.bvdinfo.com/en-gb/our-products/company-information/international-products/orbis>

2 Általános társadalmi és gazdasági jellemzők

2.1 Társadalmi helyzetkép

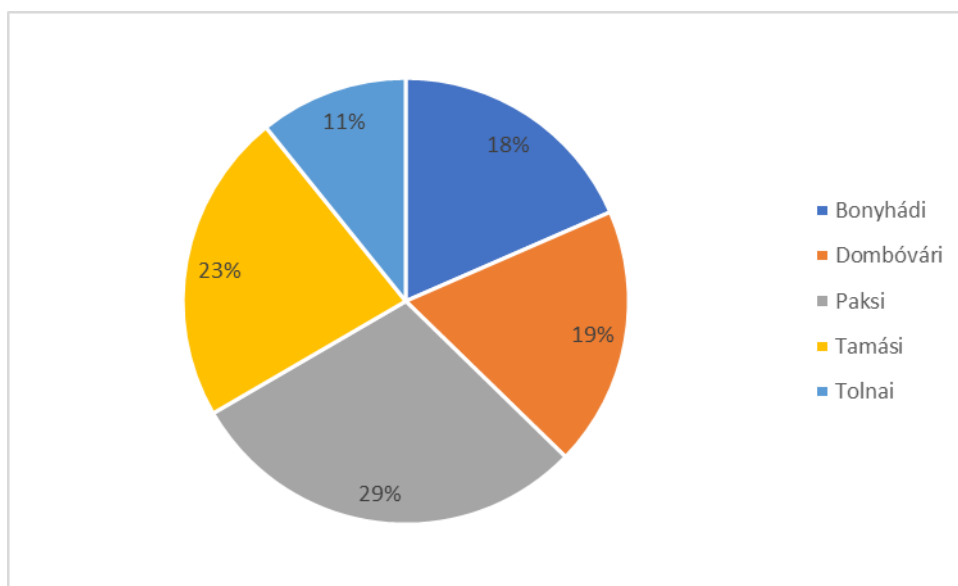
2.1.1 A népességszám változása

Tolna megye lakónépessége 2015-ben 223 618 fő volt, az állandó népesség száma pedig 231 138 fő. Népességszám alapján Tolna számít az egyik legkisebb megyének Magyarországon, a rangsorban mindössze Nógrád megye marad el tőle. A Tolna megye a 60,4 fő/km²-es népsűrűségével az egyik legritkábban lakott megyének számít az országban.

A paktumterület lakónépessége ezen belül 165 695 fő volt, amely a megye népességének 74,1%-át teszi ki. A népesség 48,3%-a férfi, 51,7%-a nő.

A lakónépesség alapján a paktumterület legnagyobb járása a Paksi járás, amelyben 48 606 fő él, ez a paktumterület teljes lakónépességének 29%-a. Ezt követi a Tamási (37 429 fő), a Dombóvári (31 192 fő), a Bonyhádi (30 594 fő), míg a sort Tolnai járás zárja (17 874 fő), melynek részesedése mindössze 11% a teljes lakónépességből.

1. ábra: A járások lakónépességének megoszlása a paktumterületen

Forrás: KSH

A paktumterületen a népesség számának folyamatos csökkenése tapasztalható, kismértékű növekedés csak 2010 és 2011 között következett be. A csökkenés mértéke 2000 és 2015 között 11,6% volt, amely meghaladja mind az országos (3,9%), mind a megyei (8,9%) veszteséget. Arányaiban a legnagyobb csökkenést a Tamási járás szenvedte el, melynek mértéke 14,1%.

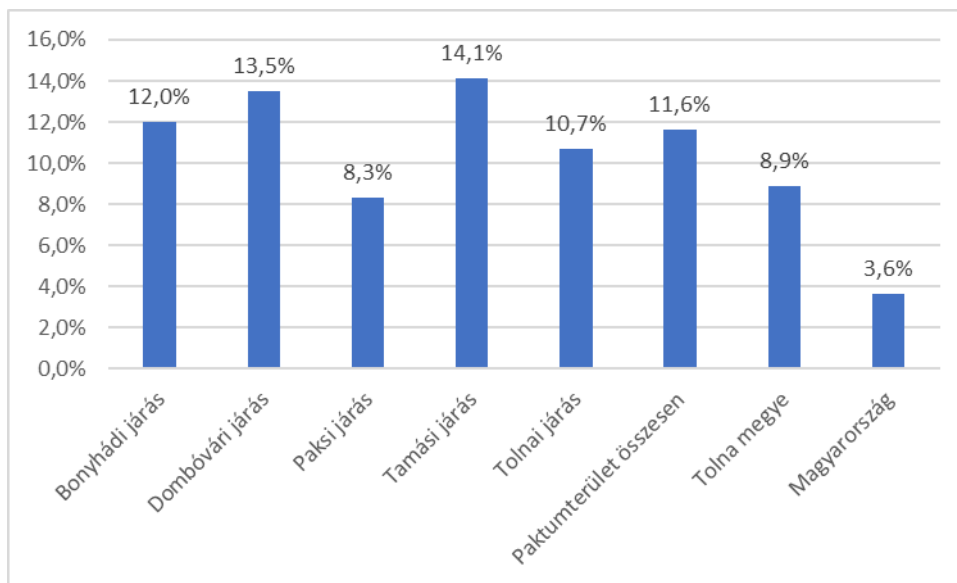
1. táblázat: A lakónépesség változása a paktumterület járásaiban (2000-2015)

Év	Bonyhádi	Dombóvári	Paksi	Tamási	Tolnai	Paktumterület összesen
2000	34 773	36 058	53 018	43 583	20 008	187 440
2001	34 477	35 711	53 069	43 257	19 856	186 370
2002	34 166	35 431	53 143	42 970	19 813	185 523
2003	33 892	35 127	52 849	42 507	19 867	184 242
2004	33 556	34 952	52 534	42 157	19 660	182 859
2005	33 252	34 631	52 179	41 577	19 418	181 057
2006	33 022	34 293	51 798	41 007	19 312	179 432
2007	32 595	33 947	51 129	40 525	19 152	177 348
2008	32 165	33 615	50 544	39 840	19 045	175 209
2009	31 855	33 262	50 090	39 206	18 865	173 278
2010	31 463	32 849	49 584	38 645	18 683	171 224
2011	31 796	32 603	49 846	39 133	18 397	171 775
2012	31 582	32 333	49 610	38 795	18 210	170 530
2013	31 322	31 993	49 319	38 304	18 100	169 038
2014	30 955	31 663	49 022	37 892	17 994	167 526
2015	30 594	31 192	48 606	37 429	17 874	165 695

Forrás: KSH

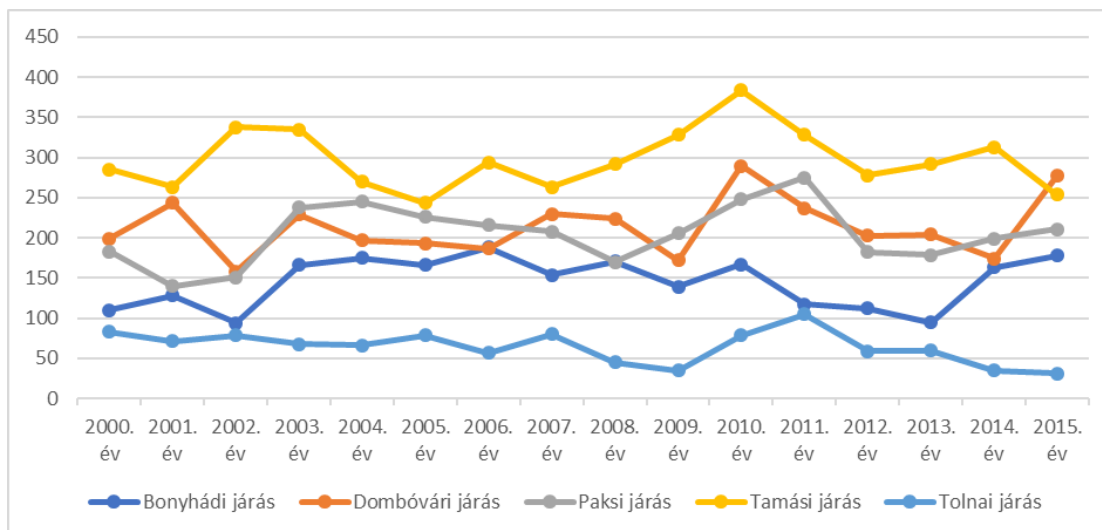
2. ábra: A lakónépesség csökkenésének mértéke az egyes területeken (2000-2015)

Forrás: KSH

A népesség csökkenésének egyik fő oka a természetes fogyás. A pakumterület valamennyi járására jellemző volt, hogy 2000 és 2015 között minden évben meghaladta a halálozások száma a születések számát, melynek a mértékét az alábbi diagram szemlélteti.

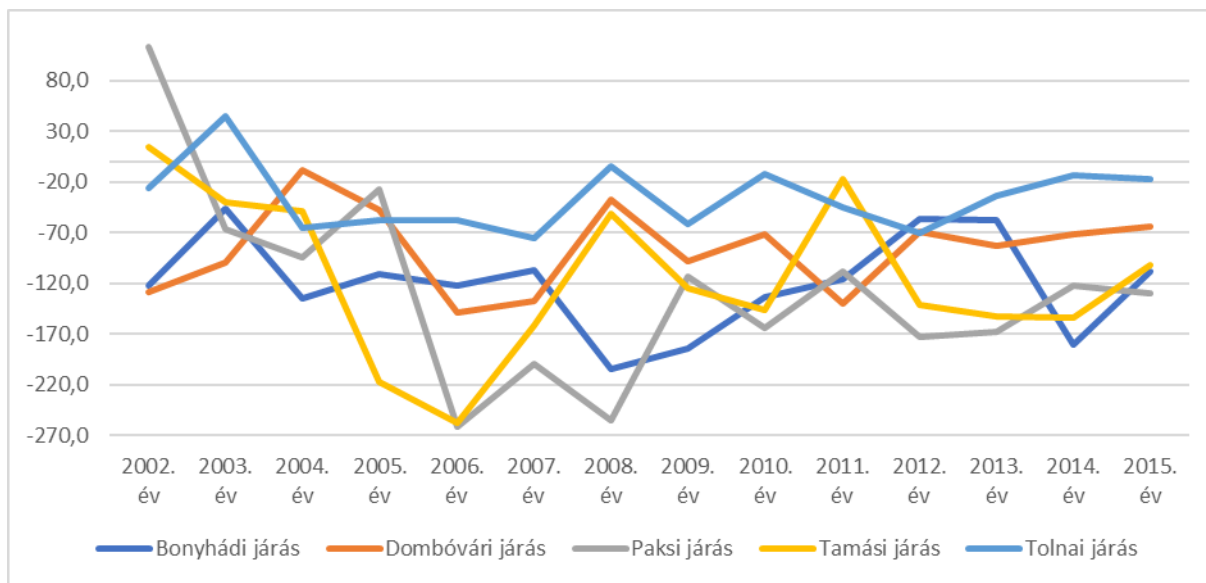
3. ábra: A természetes fogyás mértéke a pakumterület járásaiiban

Forrás: KSH

A lakónépesség csökkenéséhez a természetes fogyás mellett a negatív vándorlási különbözet is hozzájárul. 2002 és 2015 között a Bonyhádi és a Dombóvári járásban az elvándorlás valamennyi évben meghaladta az odavándorlás számát, ennek fordítottjára a Paksi és a Tamási járásban 2002-ben, míg a Tolnai járásban 2006-ban volt példa.

4. ábra: Belföldi vándorlási különbözet a paktumterület járásaiban (2002-2015)

Forrás: KSH

2.1.2 A népesség korcsoportok szerinti megoszlása

A paktumterület lakosságának korcsoportonkénti megoszlása nagymértékű hasonlóságot mutat az országos átlaggal, azonban kismértékben öregebb annál: a 14 éven aluliak aránya 0,8% ponttal alacsonyabb a országos átlagnál, viszont a 65 év felettiek aránya 0,9%-kal magasabb.

Az egyes járásokban a gyermekkorú (0-14 év közötti) lakosság aránya 13-15% közötti, míg ugyanez az arány a munkavállalási korúak (15-64 év) és nyugdíjkorot betöltők (65 év felettiek) esetében 66-67% és 17,6-20% közötti. Ezek a járási adatok egyezést mutatnak az országos arányokkal is.

A fiatalok részaránya a Tolnai járásban a legmagasabb (14,8%), viszont a Bonyhádi járásban az országos értéktől 1,5% ponttal marad el. A munkaképes korú lakosság aránya a Paksi járásban a legmagasabb (68,6%), míg a legtöbb idős korúról a Dombóvári járásban kell gondoskodni (20,2%).

2. táblázat: A lakosság korcsoportonkénti megoszlása a paktumterület járásaiban

	0-14 év		15-64 év		65 év -		Összesen	
Bonyhád	3 982	13,0%	20 633	67,4%	5 979	19,5%	30 594	100%
Dombóvár	4 131	13,2%	20 765	66,6%	6 296	20,2%	31 192	100%
Paks	6 704	13,8%	33 344	68,6%	8 558	17,6%	48 606	100%
Tamási	5 206	13,9%	24 766	66,2%	7 457	19,9%	37 429	100%

Tolna	2 654	14,8%	11 709	65,5%	3 511	19,6%	17 874	100%
Paktumterület	22 677	13,7%	111 217	67,1%	31 801	19,2%	165 695	100%
Országos	1 424 448	14,5%	6 609 458	67,2%	1 796 579	18,3%	9 830 485	100%

Forrás: KSH

2.2 Gazdasági helyzetkép

2.2.1 Általános helyzetértékelés

Tolna megye területén régóta meghatározó a primer ágazat, a mezőgazdaságon kívül a kisipar és a kereskedelem dominált. Az iparosítás hullámai elkerülték a térséget, csak kisebb ipari fejlesztések valósultak meg a XIX. és a XX. században. Ez alól egyetlen kivétel a Paksi Atomerőmű megépítése volt. Az alacsony lélekszám és az atomerőmű értéke okozza azt a furcsa sajátosságot és torzítást, hogy Tolna megyében a legmagasabb az egy főre jutó ipari állóeszközérték.

A mai helyi gazdaságot nagyban meghatározza, hogy Tolna megye az iparosodás elmaradása okán egy alapvetően városhiányos terület, vagyis a valódi központi funkciókkal rendelkező települések száma viszonylag alacsony. Az elérhetőség és a gazdaság helyi aspektusai miatt alacsony a munkaerőmegtartó képessége. Középváros a megyében nincs. Szekszárd az ország második legkisebb megyeszékhelye, a második város Paks pedig – gazdasági jelentőségét nem tekintve – egy tipikus vidéki kisvárosnak tekinthető.

A városok lélekszáma a más megyékben lévőkéhez képest alacsony. Mind a megyeszékhely, mind a járásközpontok viszonylag szűk vonzáskörzettel rendelkeznek. A szekszárdi és a tolnai járás területe Pécshez, a paksi Dunaújvároshoz, a dombóvári Kaposvárhoz húz. A Tamási járás más megyékben is városhiányos térségekkel kapaszkodik össze. A központi funkciók hiányosságai miatt a belső erőforrásokra is nehéz támaszkodni a gazdaságfejlesztésben, ehhez részben hiányzik az innovációs és humán kapacitás. Negatív hatás, hogy az atomerőmű léte nagy árfelhajtó hatással bír az élet számos területén, aminek eredményeként a megye keleti felében a fizetések vásárlóértéke viszonylag alacsony.

2.2.1 Vállalkozásszerkezet

2.2.1.1 A működő vállalkozások száma és nagysága

A paktumterületen működő vállalkozásokkal kapcsolatban a KSH legfrissebb adatai 2014-ből származik, ebben az évben a számuk 8 404 db volt.

A vállalkozások közel egyharmada a Paksi járásban működik. A Bonyhádi és a Dombóvári járásban 20-20%-uk található, a Tamási járás részaránya 19%, a Tolnaié mindössze 10%.

3. táblázat: Működő vállalkozások száma a vállalkozás mérete alapján a paktumterületen (2014)

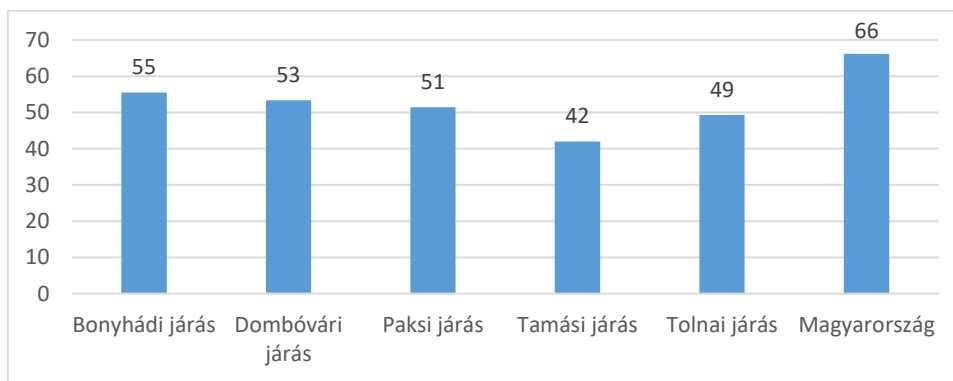
Mikro	Kis	Közép	Nagy	Összesen
-------	-----	-------	------	----------

Bonyhádi járás	1623	82	12	0	1717
Dombóvári járás	1615	63	10	3	1691
Paksi járás	2391	100	27	2	2520
Tamási járás	1521	55	11	2	1589
Tolnai járás	849	34	4	0	887
Paktumterület	7999	334	64	7	8404

Forrás: KSH

A vállalkozások számában tapasztalható különbségek nagyrészt a járások méretéből adódnak, a működő vállalkozások 1000 lakosra vetített számában jelentős eltérések nem mutathatók ki. A legkisebb vállalkozássűrűséggel a Tamási járás rendelkezik, (42), míg a legmagasabbal a paktumterületen a Bonyhádi járás (55), azonban még itt is jelentős elmaradás tapasztalható az országos átlagértékhez képest (66).

5. ábra: A működő vállalkozások 1000 lakosra vetített száma (2014)

Forrás: KSH

A működő vállalkozások méretbeli megoszlása közel azonos az országos átlaggal, a különbségek az egyes kategóriákban nem haladják meg a 0,1% pontot. A mikrovállalkozások aránya a paktumterületen 95,2% (Magyarország: 95,1%). A járásokon belül ennek a vállalkozástípusnak a legkisebb szerepe a Bonyhádiban van (94,5%), míg az arányuk a Tamási és a Tolnai járásban a legmagasabb (egyenként 95,7%). A kisvállalkozások részaránya Magyarországon 4,1%, míg a paktumterületet 3,7% (Dombóvári járás) és 4,8% (Bonyhádi járás) közötti szórással 4%. A középvállalkozások aránya a paktumterületen 0,8%, amely 0,1%-ponttal magasabb az országosnál. A járások között kiemelkedő a Paksi járás, ahol az ott működő 27 db középvállalkozás 1,1%-ot képvisel. A nagyvállalkozások részesedése a paktumterületen teljesen megegyezik az országos értékkel (0,1%). Ezen vállalkozásokból 3 működik a Dombóvári járásban, míg a Paksi és Tamási járásban 2-2 db található. Ezek közül kétfőben haladja meg a foglalkoztatottak létszáma az 500 főt, mindkettőt a Paksi járásban találhatjuk.

2.2.1.2 A működő vállalkozások ágazati megoszlása

A paktumterületen a vállalkozások több mint egyötöde tevékenykedik a kereskedelem, gépjárműjavítás területén. Számottevő még emellett a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (13,4%) és az építőipar (11,5%).

A kereskedelem, gépjárműjavítás, valamint a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység valamennyi járásban megtalálható azon 3 gazdasági ág között, melyben a legtöbb vállalkozás működik.

Az építőipar a 3 legjelentősebb gazdasági ágazat között szerepel a Bonyhádi, a Paksi és a Tolnai járásban. A működő vállalkozások tevékenysége alapján a Dombóvári járásban a feldolgozóipar emelhető még ki, a Tamási járásban a mezőgazdaság.

4. táblázat: A működő vállalkozások megoszlása nemzetgazdasági ágazatok szerint (2014)

	Bonyhádi	Dombóvári	Paksi	Tamási	Tolnai	Paktumterület
A - mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	117	111	149	208	47	632
B - bányászat, kőfejtés	2	0	0	0	0	2
C - feldolgozóipar	169	199	216	123	78	785
D - villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	1	0	2	0	0	3
E - vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés	6	4	8	6	7	31
F - építőipar	208	152	314	167	127	968
G - kereskedelem, gépjárműjavítás	395	343	544	377	174	1833
H - szállítás, raktározás	92	59	74	71	35	331
I - szálláshelyszolgáltatás, vendéglátás	78	85	116	101	50	430
J - információ, kommunikáció	40	41	99	39	20	239
K - pénzügyi, biztosítási	55	76	64	38	24	257

	Bonyhádi	Dombóvári	Paksi	Tamási	Tolnai	Paktumterület
tevékenység						
L - ingatlanügyletek	47	36	54	33	18	188
M - szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	199	222	409	173	127	1130
N - adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	43	71	84	44	43	285
O - közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás	0	0	0	0	0	0
P - oktatás	72	103	75	41	36	327
Q - humán-egészségügyi, szociális ellátás	51	72	87	54	32	296
R - művészet, szórakoztatás, szabadidő	29	27	61	34	10	161
S - egyéb szolgáltatás	113	90	164	80	59	506
Összesen	1717	1691	2520	1589	887	8404

Forrás: KSH

3 Munkaerő-piaci, foglalkoztatási helyzetkép

3.1 Foglalkoztatási adatok elemzésének módszertana

A következő fejezetekben feldolgozott adatok a Központi Statisztikai Hivatal (KSH), illetve a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (NFSZ) statisztikáiból, nyilvántartásaiból származnak. Az álláskereső, munkanélküli fogalmát a két szerv a következőképpen definiálja:

- A KSH szerint: munkanélküli az, aki az adott héten nem dolgozott, és nincs olyan munkája, amelyből átmenetileg távol volt, a kikérdezést megelőző 4 héten aktívan keresett munkát, a kikérdezés időpontjában rendelkezésre állt, azaz két héten belül munkába tudna állni, ha megfelelő állás kínálkozna számára, illetve már talált munkát, ahol 30 napon belül dolgozni kezd.
- Nyilvántartott álláskereső az NFSZ szerint: a foglalkoztatási szerv nyilvántartásában lévő álláskereső, aki a munkaviszony létesítéséhez szükséges feltételekkel rendelkezik, oktatási intézmény nappali tagozatán nem folytat tanulmányokat, öregségi nyugdíjra nem jogosult, az alkalmi foglalkoztatásnak minősülő jogviszony (egyszerűsített foglalkoztatás) kivételével munkaviszonyban nem áll, egyéb kereső tevékenységet sem folytat, és elhelyezkedése érdekében a foglalkoztatási szervvel együttműködik, továbbá akit a foglalkoztatási szerv álláskeresőként nyilvántart.

3.2 Általános munkaerő-piaci, foglalkoztatási helyzetkép

A 2008-ban bekövetkezett világgazdasági válság miatt csökkenő kereslet alakult ki a munkaerő iránt. Az Európai Unió tagállamaiban hasonló irányú munkaerő-piaci folyamatok játszódtak le a válságot követő időszakban. E folyamatok fő jellemzője a foglalkoztatás csökkenése és a munkanélküliség növekedése volt. 2011-re a csökkenő tendencia megállni látszott a kialakult recesszió enyhülésének következtében; míg a globális gazdaságban 2013-ra már mérsékelt növekedés volt jellemző.

Hazánkban a 2008-ban bekövetkezett gazdasági-pénzügyi válságot követően a termelési kapacitások csökkenése miatt a gazdaság számos szektorában rengeteg álláshely megszűnt, illetve a legjobb esetben is a munkahét rövidítéssel voltak képesek megőrizni a munkahelyeket a vállalatok. Az elmúlt 3-4 évben viszont a termelési kapacitások és ezzel együtt a gazdasági szervezetek munkaerőigénye ismét növekedni kezdtek. A hazai gazdaság teljesítménye nagyban függ a nemzetközi konjunktúra folyamatoktól, hiszen a vállalatok nagy része exportra is termel (így például a német gazdaság teljesítménye is nagyban befolyásolja a hazai tendenciákat). A növekvő megrendelések miatt egyre több munkaerő felvétele vált lehetővé (pl. járműipar, feldolgozóipar, stb.), mely mára krónikus munkaerőhiányhoz vezetett hazánkban bizonyos területeken, bizonyos szektorokban.

2013-ban Magyarországon egy év alatt a legdinamikusabban nőtt a 15-64 éves foglalkoztatottak száma. Ezen időszak alatt az álláskeresők aktiválását a közfoglalkoztatás dominálta: az év során az álláskeresők 31%-a helyezkedett el támogatott formában (csaknem 90%-uk közfoglalkoztatásba kapcsolódott be), míg nem támogatott módon 20%-uknak sikerült

elhelyezkedniük.⁵

A legutolsó, 2016. évi III. negyedévi adatok áttekintését követően megállapítható, hogy a 15-74 éves népesség 61,5%-a tartozott a gazdaságilag aktívak közé. A foglalkoztatottak száma az egy évvel korábbi mintegy 4,3 millió főről 4,4 millióra nőtt. E közben a munkanélküliek száma 293 ezerről 227 ezerre csökkent. A foglalkoztatottak száma Komárom-Esztergom, Vas, Tolna és Fejér megye kivételével stagnált vagy emelkedett; miközben a munkanélküliek száma csökkent (Nógrád megye kivételével). Országos szinten a foglalkoztatási ráta 1,9% százalékponttal 58,5%-ra nőtt. Azokban a megyékben, ahol a közfoglalkoztatottak száma csökkent, a ráta is mérséklődött; a többi térségben pedig 0,6 és 3,45 közötti sávban emelkedett a mutató értéke. A foglalkoztatási ráta a fővárosban a legkedvezőbb: 64%-os. A főváros és a megyék rangsorában utolsó helyen Nógrád megye mutatója áll (a Budapesttől 13 százalékponttal marad el, annak ellenére, hogy a megyében egy év alatt bővült a foglalkoztatás). Az országos munkanélküliségi ráta egy év alatt 6,4%-ról 4,9%-ra csökkent. A legfrissebb (2016. III. negyedévi) területi adatok szerint a mutató mértéke 2,2% és 11,3% között szóródott. A munkanélküliségi ráta Vas megyében változatlan maradt; Nógrád megyében nőtt; az ország többi megyében és a fővárosban pedig csökkent az egy évvel korábbi adatokhoz képest.⁶

⁵ Forrás: http://nfsz.munka.hu/resource.aspx?ResourceID=full_afsz_eves_2013

⁶ Forrás: <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/megy/163/index.html>

3.3 Tolna megye munkaerő-piaci, foglalkoztatási helyzete

3.3.1 Gazdasági aktivitás

A foglalkoztatottság tekintetében Tolna megye a kevésbé kedvező helyzetű megyék sorába tartozik. A KSH munkaerő-felmérése szerint 2016. III. negyedévben a 15-74 éves népesség 56%-a, mintegy 96 ezer fő volt gazdaságilag aktív; 4,2%-kal kevesebb, mint a 2015. év azonos időszakában. Közülük a foglalkoztatottak 91.000 fős létszáma 2,1%-kal, a munkanélküliek 4.800 fős állománya 32%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz képest. A megyei 53,2%-os foglalkoztatási ráta a 2015. III. negyedévinél 0,5 százalékponttal, az idei országos mutatónál 5,3 százalékponttal alacsonyabb volt; a Dél-Dunántúl három megyéje közül pedig a legkedvezőtlenebbül alakult. Az 5%-os munkanélküliségi ráta alig haladta meg az országosat, az egy évvel korábbinál ugyanakkor 2,0 százalékponttal kedvezőbb volt. A dél-dunántúli megyék közül a baranyainál jóval alacsonyabb, a somogyinál viszont valamivel magasabb volt a tolnai ráta.⁷

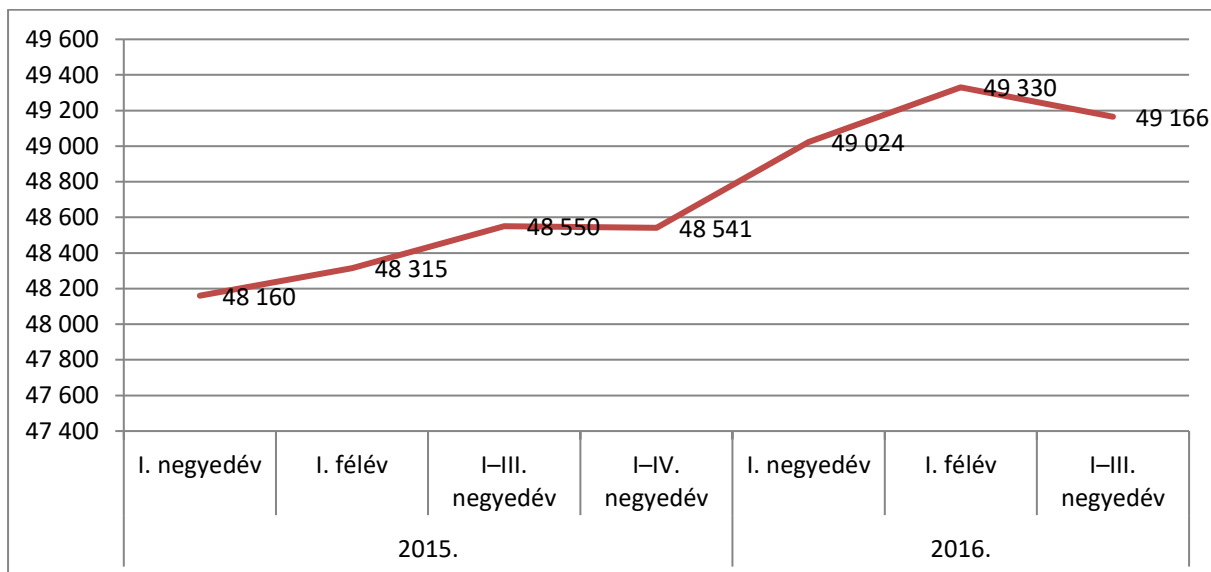
3.3.2 Foglalkoztatottak számának változása

Az intézményi munkaügyi statisztika szerint 2016. I–III. negyedévben a megyei székhelyű, legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozásoknál, a költségvetési intézményeknél és a megfigyelt nonprofit szervezeteknél átlagosan 49.200 fő állt alkalmazásban. Az előző év azonos időszakához képest 1,3%-kal bővült a létszám. A közszférában 16.900 fő, a versenyszférában 30.700 fő állt alkalmazásban. Előbbi körben 1,3%-kal csökkent, utóbbiban 2,8%-kal nőtt az állományi létszám:

⁷ Forrás: <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/megy/163/index.html>

6. ábra: Az alkalmazásban állók létszámának változása Tolna megyében (2015. I. negyedév – 2016. III. negyedév)

Forrás: KSH; Fókuszban a megyék c. kiadványa

3.3.3 Átlagos havi jövedelem alakulása

A Tolna megyei átlagos havi munkajövedelem összege 245.500 forint volt, 5,6%-kal több a 2015. I–III. negyedévinél. A havi kereseten felüli egyéb pénzbeli, illetve természetbeni juttatások a munkajövedelem 4,8%-át tették ki.

2016. I–III. negyedévben a foglalkoztatottak havi bruttó átlagkeresete 24.100 Ft-tal, a havi nettó átlagkeresete 16.000 Ft-tal, az átlagos havi munkajövedelme 25.700 Ft-tal elmaradt az országos átlagtól:

5. táblázat: Az átlagos havi jövedelem változása

Időszak	Havi bruttó átlagkereset, Ft			Havi nettó átlagkereset, Ft			Átlagos havi munkajövedelem, Ft	
	fizikai foglalkozású	szellemi foglalkozású	összesen	fizikai foglalkozású	szellemi foglalkozású	összesen		
2015.	I. negyedév	153 985	280 249	207 737	100 861	183 565	136 069	218 355
	I. félév	162 535	295 226	218 813	106 461	193 375	143 324	230 469
	I–III. negyedév	164 551	296 900	220 282	107 782	194 471	144 286	232 481
	I–IV. negyedév	168 226	306 907	226 498	110 189	201 026	148 357	239 670
2016.	I. negyedév	166 857	296 315	221 249	110 960	197 051	147 131	231 194

Időszak	Havi bruttó átlagkereset, Ft			Havi nettó átlagkereset, Ft			Átlagos havi munkajövedelem, Ft
	fizikai foglalkozású	szellemi foglalkozású	összesen	fizikai foglalkozású	szellemi foglalkozású	összesen	
I. félév	173 229	314 211	232 141	115 198	208 952	154 374	243 167
I–III. negyedév	174 884	315 760	233 773	116 298	209 982	155 460	245 4

Forrás: KSH, Fókuszban a megyék c. kiadványa

2016. I–III. negyedévben az alkalmazásban állók átlagos havi munkajövedelmének tekintetében a legmagasabb jövedelmet a *Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás* szektorban érték el a munkavállalók (713.335 Ft), míg a legalacsonyabbat a *Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat* szektorban (215.670 Ft) Tolna megyében.

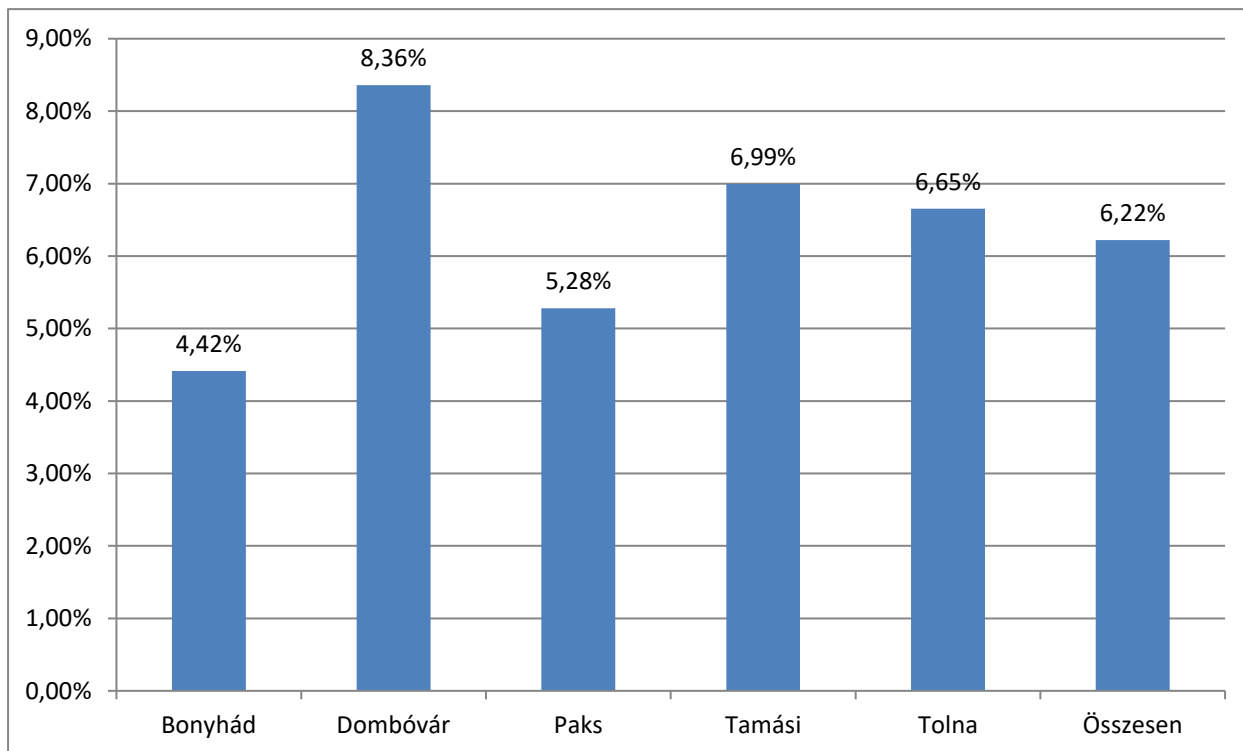
3.3.4 A munkaerő-kínálat jellemzői

A Tolna Megyei Kormányhivatal Társadalombiztosítási és Foglalkoztatási Főosztály adatai szerint a 2015. évi zárónapon (december 20-án) 9.291 fő álláskeresőt, míg a 2016. évi zárónapon 7.758 fő álláskeresőt tartottak nyilván a járási hivatalok foglalkoztatási osztályain. Számuk 17%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz képest. 2016-ban az álláskeresők mintegy 29%-a legalább egy éve szerepelt a regiszterben.⁸

A munkaképes lakosságra (15-64 év közöttiek) vetített regisztrált álláskeresők járásonkénti megoszlását az alábbi ábra mutatja:

⁸ Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal Társadalombiztosítási és Foglalkoztatási Főosztály adatközlése

7. ábra: A regisztrált álláskereső a munkaképes korú lakosság arányában az egyes járásokban

Forrás: KSH

A legmagasabb érték a Dombóvári járásban mutatkozik, ahol a munkaképes regisztrált álláskereső aránya 8,36%-os a munkaképes korú lakosságszámhoz viszonyítva. Ezt követi a Tamási (6,99%), majd a Tolnai (6,65%) és a Paksi (5,28%) járások. A legjobb foglalkoztatottsági mutatók (4,42%) a Bonyhádi járásban fordulnak elő, amely a Dombóvárinak valamivel több, mint a fele.

A munkanélküliségi ráta – elmúlt években bekövetkező, folyamatos – országos, Tolna megyei és a foglalkoztatási paktum hatóterületével érintett járási – **csökkenése számos okra vezethető vissza**, melynek csak egyik összetevője a gazdasági növekedés. 2012-ben bevezetésre került az Európa Unió legrövidebb ideig tartó álláskeresői támogatási rendszere (az álláskeresői járadék maximális időtartama: 90 nap), aminek hamar megjelent a társadalmi-gazdasági hatása. Az álláskeresői járadék letelte után a munka nélkül lévők egy része nem kap anyagi segítséget az államtól, közülük sokan nem is tartják a továbbiakban a kapcsolatot a foglalkoztatási szervvel – kiesve ezáltal a munkaügyi nyilvántartásból. A segélyezettek az ún. aktív korúak ellátásaiban részesülhetnek, de sokan közülük is veszélyeztetettekké válnak a tartós munkanélküliséggel. Ők azok, akik legalább egy éve szerepelnek az álláskeresői regisztrációjában. **A foglalkoztatási paktum hatóterületével érintett járások többségében az összes álláskereső mintegy negyede, esetenként harmada tartós munkanélküli** – többségük kizárólag a közfoglalkoztatási programokban talál időlegesen állást.

A munkaerő-piaci folyamatok másik összetevője, hogy **az elmúlt néhány évben**

folyamatosan nőtt a közfoglalkoztatási programokban foglalkoztatottak száma. A programok elsődleges célja az, hogy visszasegítsék az állás nélkül lévők az elsődleges munkaerőpiacra. Míg 2013-ban Tolna megyében a résztvevők havi átlagos száma⁹ 2.959 fő volt, addig 2015. évben ez 4.685 főre emelkedett a létszám. Az érintett nettó létszám 2013-ban 9.267 fő volt, 2014-ben 10.615 fő, míg 2015. évben némi csökkenéssel 8.826 fő lett.¹⁰ A hazai munkaerő-piacon – a folyamatos kormányzati szándékok, törekvések ellenére – még kevesen vannak azok, akik rövid időn belül a közfoglalkoztatotti státuszból vissza tudnak térni az elsődleges munkaerőpiacra.¹¹

A regisztrált álláskeresők között magas a szakképzetlenek, ezen belül is a kizárólag alapkülső végzettséggel rendelkezők aránya. 2016-ban a Bonyhádi járásban az álláskeresők 32,17%-a kizárólag 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezett (a zárónapi adatok szerint). A Dombóvári járásban 38,42%, a Paksi járásban 41,85%, a Tamási járásban 46,26%, valamint a Tolnai járásban 48,30% a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkező aránya az összes álláskereső létszámán belül.

A regisztrált álláskeresők között sokan szakmunkás/szakiskolai végzettséggel rendelkeznek (arányuk az összes regisztrált álláskeresőkön belül: Bonyhádi járásban 31,53%; Dombóvári járásban 26,76%; Paksi járásban 24,10%; Tamási járásban 27,07%, valamint a Tolnai járásban 23,16% – a 2016. évi zárónapi adatok szerint). A hazai munkaerőpiac előnyben részesíti azokat a munkavállalókat, akik a szakképesítésük mellett érettségivel is rendelkeznek, ezért az érettségivel nem rendelkező szakmunkások iránti kereslet jelentősen csökkent.

A szakmunkások csoportján belül konkrét számadatokkal nem rendelkezünk arról, hogy a szakképzettséggel rendelkezők közül hányan vannak álláskeresői státuszban olyanok, akik elavult vagy nem piacképes végzettséggel rendelkeznek. Ők azok, akik a munkaerőpiacon egyáltalán nem vagy nehezen érvényesülnek: végzettségük, képzettségük minősége többnyire korszerűtlen, a modern piacgazdaságban nem konvertálható, az új szakterületekkel nem kompatibilis ismereteket tartalmaz.

Az álláskereső ügyfelek munkaerő-piaci összhangvizsgálata a profiling, melyet az ügyintézők végeznek el (2016. január 1-től került bevezetésre; ennek eredménye felhasználható a munkaközvetítésben, a támogatásokhoz vagy a szolgáltatásba irányításhoz). A rendszer célja, hogy az álláskeresők mielőbbi elhelyezkedését célirányos, személyre szabott aktív munkaerő-piaci eszközök meghatározásával segítse. A munkaerő-piaci vizsgálat szempontjai a következők: az álláskereső lakóhelye, korcsoportja, iskolai végzettsége, szakképzettsége, álláskeresőként (munkanélkülként) eltöltött időszak, munkatapasztalatok, álláskeresői ellátás formája. A válaszok kiértékelését követően kategóriákba sorolják az álláskeresőket:

- önállóan is képesek elhelyezkedni,

⁹ Résztvevők havi átlagos létszáma: a közfoglalkoztatásban résztvevők átlagos állományi létszámát mutatja.

¹⁰ Érintett nettó létszám: azt mutatja, hogy hány különböző egyén volt érintve az adott évben.

¹¹ Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal Társadalombiztosítási és Foglalkoztatási Főosztály adatközlése

- szükségük lehet a foglalkoztatási szerv támogatására (álláskereső segítése, átképzés, bértámogatás),
- hátrányos helyzetűek: csak hosszútávon és jelentős segítséggel kerülhetnek az elsődleges munkaerő-piacra (főként közülük kerülnek ki a közfoglalkoztatási programba kerülők is).

A következő táblázatban az álláskereső ügyfelek kategóriába sorolását (profiling) mutatjuk be az érintett járások vonatkozásában.

6. táblázat: A foglalkoztatási paktum hatókörével érintett járásokban a regisztrált álláskeresőк profiling kategóriák szerinti megoszlása a 2016. évi decemberi zárónapon

Regisztrált álláskeresőк száma zárónapon	2016. év						Profiling kategóriák
	-- Kitélt etlen	01 Önálló álláskereső	02 Elhelyezhető segítséggel	03 Veszélyeztetett	04 Segítséggel elhelyezhető	05 Közfoglalkoztatással segíthető	
Bonyhádi járás	80	315			238	147	780
Dombóvári járás	168	269			422	497	1.356
Paksi járás	122	333	1		431	623	1.510
Tamási járás	359	31			350	704	1.444
Tolnai járás	70	211			180	247	708

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal Társadalombiztosítási és Foglalkoztatási Főosztály adatközlése

3.3.5 Munkaerő kereslet álláshirdetési portálokon feladott hirdetések alapján

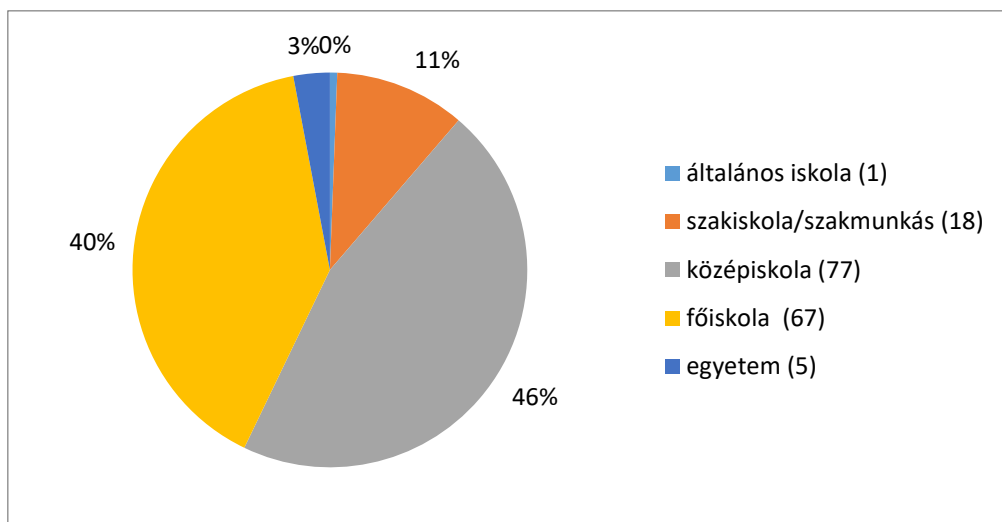
2017. január 14-én a nyílt munkaerőpiacon fellelhető üres álláshelyek felkutatása céljából két álláskereső portálon, a profession.hu és a kozigallas.hu portálokon elemzést végeztünk. A kutatás során a 2016. 12. 30. és a szűrés napja, azaz 2017. 01. 14. között meghirdetett, Tolna megyére vonatkozó álláslehetőségeket vettük figyelembe, azonban gyakori tapasztalat, hogy a hirdetésekben nem kizárólag a megye területére keresnek munkavállalót.

3.3.5.1 profession.hu

A keresési eredmények alapján 114 szervezet 172 db álláshelyet hirdetett meg a vizsgált időszakban, a felkínált pozíciók száma 136 db.

Az **elvárt iskolai végzettség** általában középiskolai érettségi vagy főiskolai oklevél, ezen végzettségek az összes álláshirdetés több mint negyötödében szerepeltek. Általános iskolai végzettséggel mindössze 1 hirdető elégedett meg, azonban ehhez hozzá kell tenni, hogy a feladott hirdetések között 4 olyan található, ahol nem állapítottak meg követelményt. A hirdetések alapján a magasan képzett munkaerő álláskeresőк lehetőségei jelentősen kedvezőbbek.

8. ábra: A hirdetések végzettség szerinti bontása (n=168)

Forrás: saját szerkesztés

A **foglalkoztatás jellegében** a teljes munkaidős foglalkoztatás dominált, ebből a típusból összesen 135 db szerepelt a listában.

Szakmai tapasztalat: A hirdetést feladó vállalkozások jellemzően előírják a szakmai tapasztalat megszerzését. Ennek ellenkezőjére mindössze 2 munkakör (villanyszerelő, és IT munkakörhöz kapcsolódó hirdetések) esetében találtunk példát. 40 hirdetésben „mindegy, vagy nem igényel szakmai tapasztalatot” feltétellel találoztunk. Összességében pályakezdők a meghirdetett munkakörök kevesebb mint egynegyedére jelentkezhettek, azaz a pályakezdők elhelyezkedési esélyei korlátozottak. 5-10 év közötti szakmai tapasztalatot 19 darab álláshirdetést feladó kért, míg 3-5 évvel 26 munkakör, 1-3 évvel 68 pozícióban találoztunk, emellett maradt 2 állás, amely a 10 évnél több munkatapasztalattal rendelkező jelentkezőket preferálná.

Az álláshirdetések **elsődleges területének** vizsgálatából kirajzolódnak a hiányszakmák a megye területén. A legnagyobb munkaerőigény az értékesítés-kereskedelem, valamint az építőipar területén jelentkezik.

7. táblázat: A meghirdetett állások száma az elsődleges terület alapján

Elsődleges terület	Üres állások száma (darab)
Értékesítés, Kereskedelem	79
Építőipar, Ingatlan	20
Szaktanuló	15
Egészségügy, Gyógyszeripar	11
Mérnökök	8
Bank, Biztosítás, Bróker	5
Gyártás, Termelés	5

Elsődleges terület	Üres állások száma (darab)
Marketing, Média, PR	4
Szállítás, Beszerzés, Logisztika	3
Fizikai, Segéd, Betanított munka	3
Ügyfélszolgálat, Vevőszolgálat	3
Pénzügy, Könyvelés	2
Adminisztráció, Asszisztens, Irodai munka	2
Közigazgatás	2
Mezőgazdaság, Környezet	2
Oktatás, Kutatás, Tudomány	1
IT üzemeltetés, Telekommunikáció	1
Jog, Jogi tanácsadás	1
HR, Munkaügy	1
Összesen	168

Forrás: profession.hu

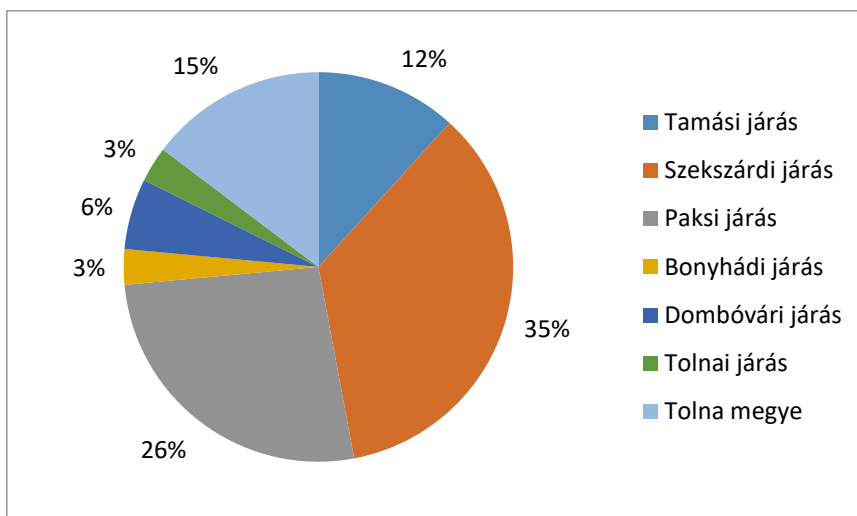
Idegen nyelv ismeretét több hirdetésben is előírták. A leggyakoribb elvárt nyelvtudás az angol volt, 2 esetben szükséges a német nyelv ismerete, emellett egy munkáltató a horvát nyelv használatának képességét várta el. Az idegen nyelv ismeretét általában olyan munkakörökben várják el, ahol a felsőfokú képzettség szükséges a pozíció betöltéséhez.

3.3.5.2 Közigállás.hu

A portál annyiban speciális, hogy kizárólag a közszférába toboroz munkaerőt, jellemzően köztisztviselői vagy közalkalmazotti jogviszonyba. A jellemző területek az államigazgatás, a helyi igazgatási szervek, oktatási, egészségügyi és szociális intézmények. A vizsgált időszakban 33 hirdetést találtunk 34 pozícióra.

A munkavégzés helye szerint a legtöbb álláshely a paktumterületen kívül eső Szekszárdi járásban található, míg a paktumterületen belül a Paksi járásban keresik a legtöbb (9 db) munkavállalót, de a Tamási járásban is 4 üres pozíció található. A hirdetések között 5 db olyan található, ahol a területi hatályt nem lehet egyértelműen megállapítani, és „Tolna megye”-ként szerepel.

9. ábra: A hirdetések munkavégzés szerinti megoszlása járási bontásban (n=34)

Forrás: kozigallas.hu

Elvárt iskolai végzettség: a hirdetések 70%-ban a főiskolai végzettség az előírás, emellett találunk 4-4 db pozíciót, melynek betöltéséhez egyetemi oklevelet vagy középfokú szakképzettséget várnak el, 2 munkakörhöz pedig gimnáziumi érettségit az elvárás.

A **foglalkoztatás jellegében** a teljes munkaidő dominanciája érvényesül: a 34-ből 32 munkakör tartozik ebbe a csoportba, részmunkaidővel (heti 20 órával) mindössze 2 pozíciót hirdettek meg.

Jogviszony jellege: a hirdetések között 21 db határozatlan időre szóló közalkalmazotti állást 3 db határozatlan idejű közszolgálati jogviszonyra vonatkozó állást illetve 2 db határozott idejű kormánytisztviselő és 8 db határozott idejű közalkalmazotti állást találtunk.

A meghirdetett állások a képzettség tekintetében nagy arányban kapcsolódnak a humán szakmai tevékenységekhez, hiszen a találatok több, mint kétharmada pedagógiai, szociális végzettséggel rendelkező munkavállalót keres. A kialakított adatbázisban az alábbi táblázatban megjelenített pozíciók fordulnak elő:

8. táblázat: A közszférában meghirdetett humán szakmai pozíciók létszámigénye Tolna megyében

Pozíció neve	Létszám igény (fő)
általános iskolai tanító	6
középiskolai tanár	6
óvodapedagógus	4
szociális gondozó és szervező	2
zenetanár	2
családsegítő	1
családgondozó	1
gyermekotthon vezető	1

Pozíció neve	Létszám igény (fő)
esetmenedzser humánszolgáltató	1
Összesen	24

Forrás: saját szerkesztés

3.3.6 Munkaerő kereslet az állami foglalkoztatási szerv nyilvántartás alapján

A foglalkoztatási együttműködés területi hatályával érintett járások munkaerő-piaci keresletét az állami foglalkoztatási szerv nyilvántartása alapján elemezzük az elmúlt két év vonatkozásában.

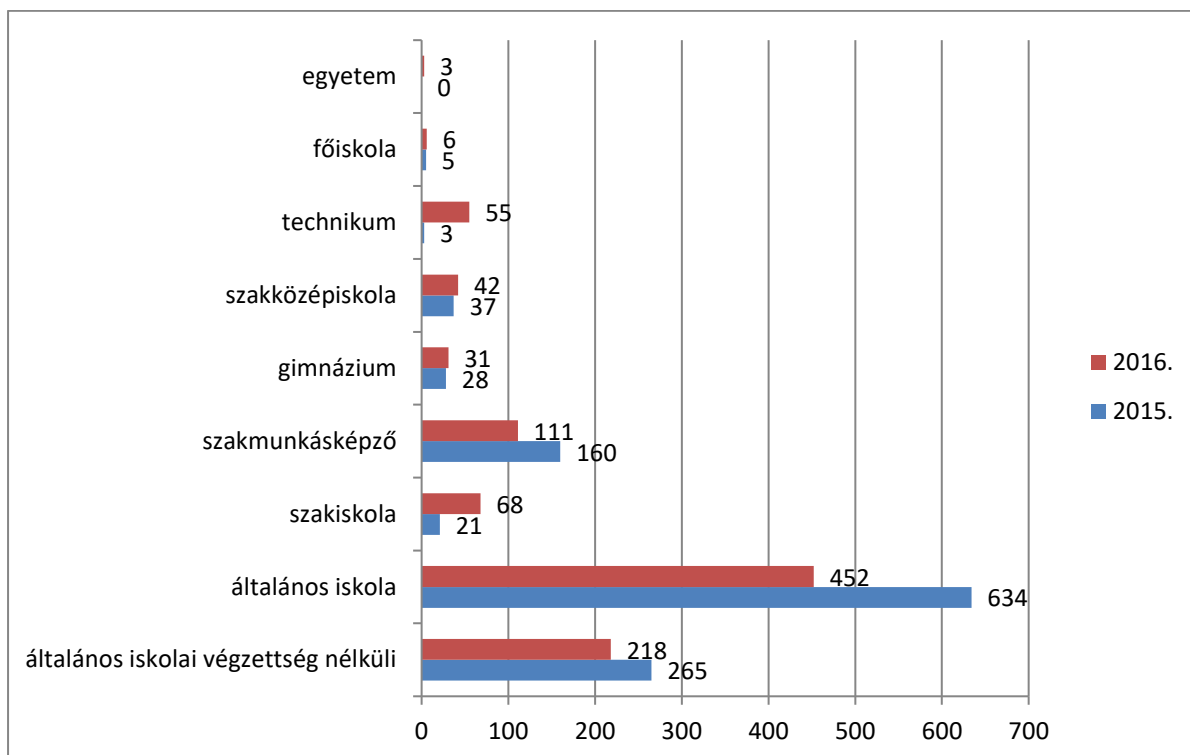
Tolna megyében a 2015. évben az új bejelentett álláshelyek száma 12.306 db volt, míg a 2016. évben 13.124 db. (A statisztikát némiképp „torzítja” az, hogy a közfoglalkoztatási jogviszonyos álláshelyek is szerepelnek benne. Ezért a foglalkoztatási paktum hatóterületén érintett járások adatainak elemzésénél az új, bejelentett álláshelyek foglalkoztatási jogviszonyra irányuló megoszlását is bemutatjuk.)

3.3.6.1 A Bonyhádi járás

Az elmúlt két évben a Bonyhádi járásban a munkaerő-piaci keresleti igények leginkább az általános iskolai végzettséget igénylő álláshelyekre vonatkoztak. A Bonyhádi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályához bejelentett új álláshelyek – elvárt iskolai végzettség szerinti megoszlását – a következő grafikon ábrázolja.

10. ábra: A Bonyhádi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályához bejelentett új álláshelyek elvárt iskolai végzettség szerinti megoszlása 2015-ben és 2016-ban

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal Társadalombiztosítási és Foglalkoztatási Főosztály adatközlése

Ha az új, bejelentett álláshelyek ágazat szerinti megoszlását vesszük számba, akkor azt látjuk, hogy a 2015. és 2016. évben a legtöbb munkaerő felvétel a *Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás* (773 fő és 516 fő) és a *Feldolgozóipar* (153 fő és 152 fő) ágazatokban jelentkezett.

9. táblázat: A Bonyhádi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályához bejelentett új álláshelyek TEÁOR szerinti megoszlása 2015-ben és 2016-ban

Új bejelentett álláshelyek száma	2015.	2016.
Kitöltetlen		1
Nincs adat		
A Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	11	18
B Bányászat, kőfejtés		
C Feldolgozóipar	153	152
D Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás		
E Vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmegsejtés	1	5
F Építőipar	27	41
G Kereskedelem, gépjárműjavítás	50	42
H Szállítás, raktározás	7	4
I Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	20	17
J Információ, kommunikáció	2	1
K Pénzügyi, biztosítási tevékenység		3
L Ingatlanügyletek	14	12
M Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	37	15
N Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	5	104
O Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás	773	516
P Oktatás	26	37
Q Humán-egészségügyi, szociális ellátás	9	6
R Művészet, szórakoztatás, szabad idő	5	
S Egyéb szolgáltatás	13	12
T Háztartás munkaadói tevékenysége; termék előállítás, szolgáltatás végzése saját fogyasztásra		
U Területen kívüli szervezet		
TEÁOR	1.153	986

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal Társadalombiztosítási és Foglalkoztatási Főosztály adatközlése

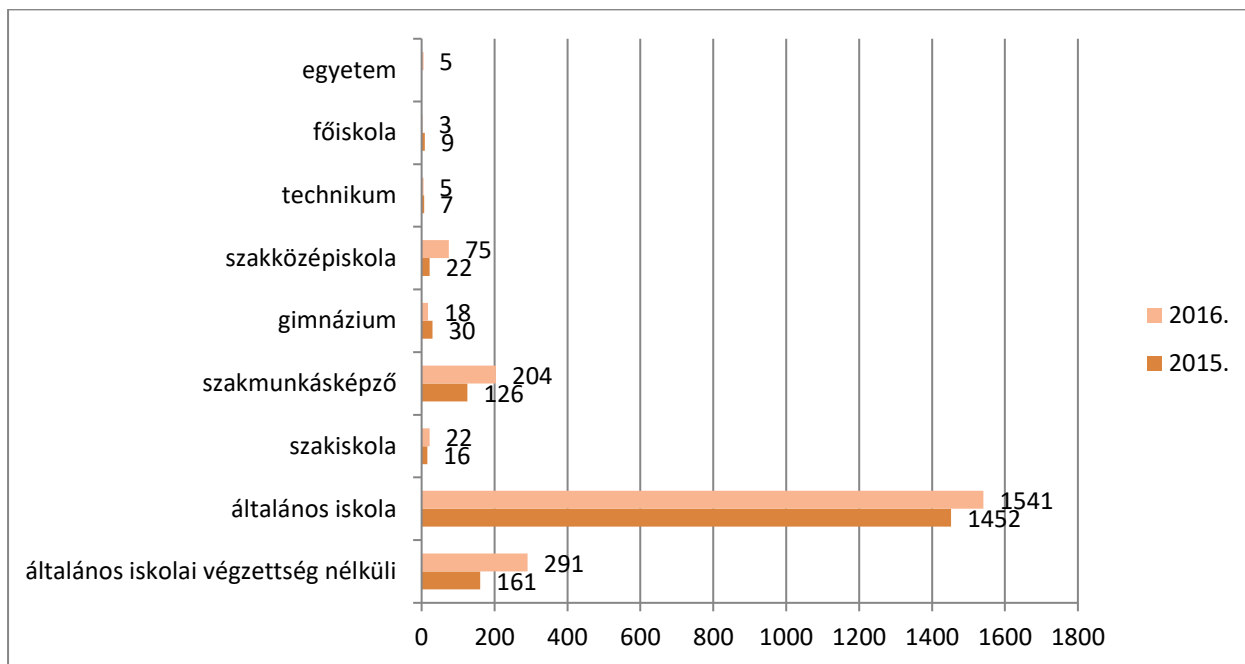
Az új, bejelentett álláshelyek foglalkoztatási jogviszonyra irányuló megoszlása 2015-ben a járásban: 412 db a *Munka Törvénykönyve* szerinti, 4 db *közalkalmazotti*, 734 db a *közfoglalkoztatási jogviszony* szerinti, valamint 3 db *foglalkoztatásra irányuló egyéb jogviszony* volt. 2016-ban 490 db a *Munka Törvénykönyve* szerinti, 1 db *közalkalmazotti*, 1 db *bedolgozó* és 494 db a *közfoglalkoztatási jogviszony* szerinti volt.

3.3.6.2 A Dombóvári járás

A 2015. és 2016. évben a Dombóvári járásban a munkaerő-piaci keresleti igények (a Bonyhádi járáshoz hasonlóan) leginkább az általános iskolai végzettséget igénylő álláshelyekre vonatkoztak. A Dombóvári Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályához bejelentett új álláshelyek – elvárt iskolai végzettség szerinti megoszlását – a következő grafikon ábrázolja.

11. ábra: A Dombóvári Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályához bejelentett új álláshelyek elvárt iskolai végzettség szerinti megoszlása 2015-ben és 2016-ban

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal Társadalombiztosítási és Foglalkoztatási Főosztály adatközlése

Az új, bejelentett álláshelyek ágazat szerinti megoszlása alapján a 2015. és 2016. évben a legtöbb munkaerő felvétel a *Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás* (1.181 fő és 1.282 fő) és az *Ingatlanügyletek* (258 fő és 289 fő) ágazatokban jelentkezett.

10. táblázat: A Dombóvári Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályához bejelentett új álláshelyek TEÁOR szerinti megoszlása 2015-ben és 2016-ban

Új bejelentett álláshelyek száma	2015.	2016.
Kitöltetlen		
Nincs adat		
A Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	37	56
B Bányászat, kőfejtés		
C Feldolgozóipar	56	146
D Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás		
E Vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmérséklés		
F Építőipar	25	15
G Kereskedelem, gépjárműjavítás	48	83
H Szállítás, raktározás	3	6
I Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	35	27
J Információ, kommunikáció	8	2
K Pénzügyi, biztosítási tevékenység	1	3
L Ingatlanügyletek	258	289
M Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	6	10
N Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	16	61
O Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás	1.181	1.282
P Oktatás	26	34
Q Humán-egészségügyi, szociális ellátás	84	94
R Művészet, szórakoztatás, szabad idő	27	22
S Egyéb szolgáltatás	12	34
T Háztartás munkaadói tevékenysége; termék előállítás, szolgáltatás végzése saját fogyasztásra		
U Területen kívüli szervezet		
TEÁOR	1.823	2.164

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal Társadalombiztosítási és Foglalkoztatási Főosztály adatközlése

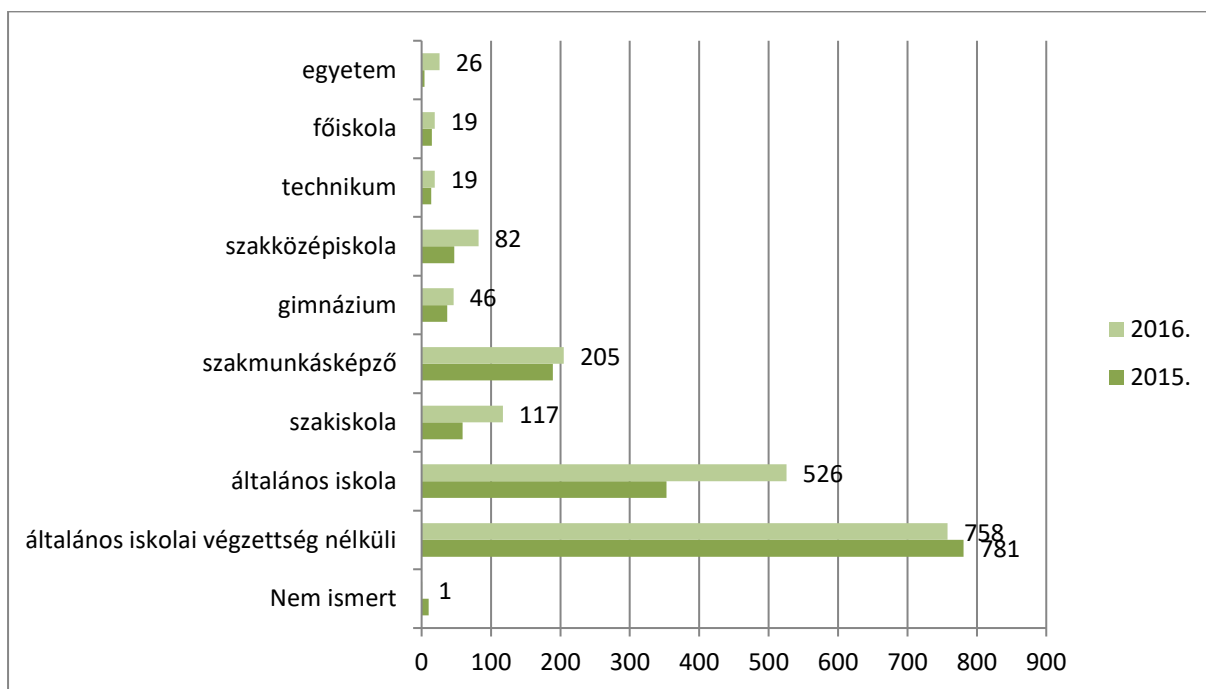
Az új, bejelentett álláshelyek foglalkoztatási jogviszonyra irányuló megoszlása 2015-ben a járásban: 307 db a *Munka Törvénykönyve* szerinti, 5 db *közalkalmazotti* és 1.511 db a *közfoglalkoztatási jogviszony* szerinti volt. 2016-ban 452 db a *Munka Törvénykönyve* szerinti, 1 db *közalkalmazotti*, 2 db *egyszerűsített foglalkoztatás* és 1.709 db a *közfoglalkoztatási jogviszony* szerinti volt.

3.3.6.3 A Paksi járás

A 2015. és 2016. évben a Paksi járásban a munkaerő-piaci keresleti igények leginkább az általános iskolai végzettség nélküli, illetve az általános iskolai végzettséget igénylő álláshelyekre vonatkoztak. A Paksi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályához bejelentett új álláshelyek – elvárt iskolai végzettség szerinti megoszlását – a következő grafikon ábrázolja.

12. ábra: A Paksi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályához bejelentett új álláshelyek elvárt iskolai végzettség szerinti megoszlása 2015-ben és 2016-ban

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal Társadalombiztosítási és Foglalkoztatási Főosztály adatközlése

Az új, bejelentett álláshelyek ágazat szerinti megoszlása alapján a 2015. és 2016. évben a legtöbb munkaerő felvétel a *Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás* (770 fő és 807 fő) és az *Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység* (203 fő és 242 fő) ágazatokban jelentkezett.

11. táblázat: A Paksi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályához bejelentett új álláshelyek TEÁOR szerinti megoszlása 2015-ben és 2016-ban

Új bejelentett álláshelyek száma	2015.	2016.
Kitöltetlen		
Nincs adat		
A Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	17	21
B Bányászat, kőfejtés		1
C Feldolgozóipar	150	192

Új bejelentett álláshelyek száma	2015.	2016.
D Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	2	3
E Vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmérséklés	7	18
F Építőipar	85	134
G Kereskedelem, gépjárműjavítás	85	142
H Szállítás, raktározás	16	18
I Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	45	63
J Információ, kommunikáció	11	2
K Pénzügyi, biztosítási tevékenység		4
L Ingatlanügyletek		12
M Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	24	36
N Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	203	242
O Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás	770	807
P Oktatás	67	60
Q Humán-egészségügyi, szociális ellátás	19	28
R Művészet, szórakoztatás, szabad idő	2	1
S Egyéb szolgáltatás	6	15
T Háztartás munkaadói tevékenysége; termék előállítása, szolgáltatás végzése saját fogyasztásra		
U Területen kívüli szervezet		
TEÁOR	1.509	1.799

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal Társadalombiztosítási és Foglalkoztatási Főosztály adatközlése

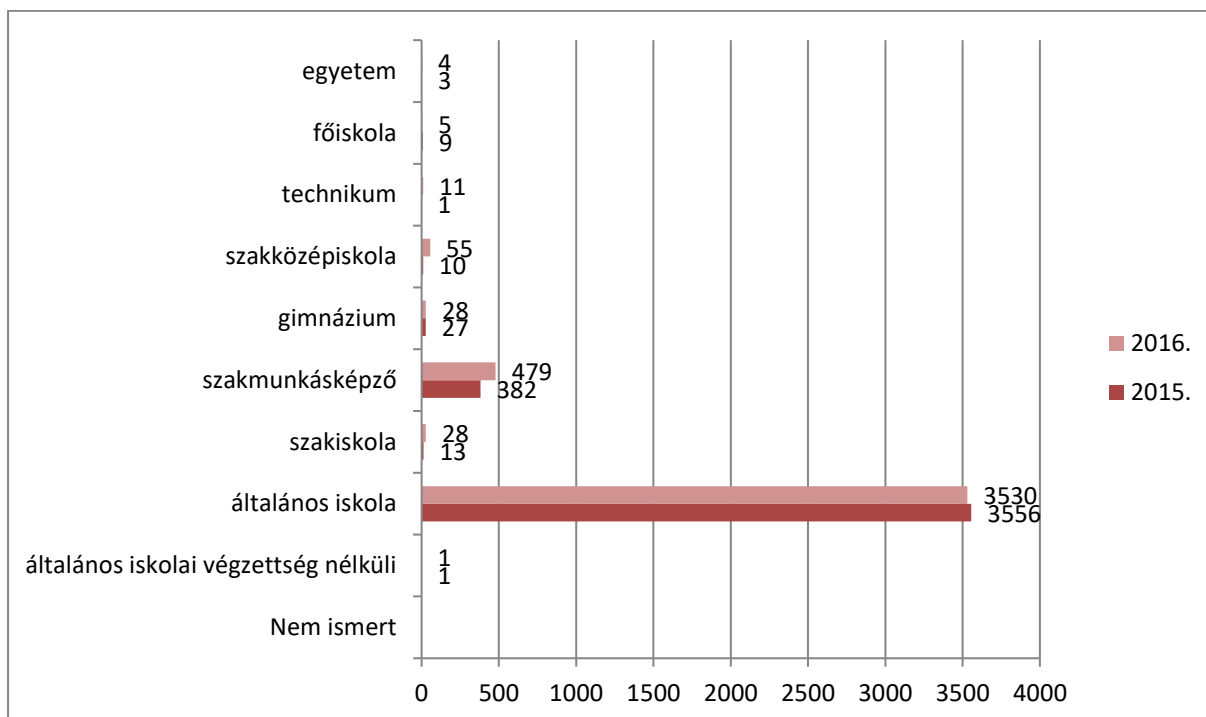
Az új, bejelentett álláshelyek foglalkoztatási jogviszonyra irányuló megoszlása 2015-ben a járásban: 517 db a *Munka Törvénykönyve* szerinti, 4 db *közalkalmazotti*, 986 db a *közfoglalkoztatási jogviszony* szerinti, valamint 2 db *vállalkozási (polgári) jogviszony* volt. 2016-ban 756 db a *Munka Törvénykönyve* szerinti, 3 db *közalkalmazotti*, 1 db *egyszerűsített foglalkoztatás* és 1.039 db a *közfoglalkoztatási jogviszony* szerinti volt.

3.3.6.4 A Tamási járás

A 2015. és 2016. évben a Tamási járásban a munkaerő-piaci keresleti igények leginkább az általános iskolai végzettséget igénylő álláshelyekre vonatkoztak. A Tamási Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályához bejelentett új álláshelyek – elvárt iskolai végzettség szerinti megoszlását – a következő grafikon ábrázolja.

13. ábra: A Tamási Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályához bejelentett új álláshelyek elvárt iskolai végzettség szerinti megoszlása 2015-ben és 2016-ban

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal Társadalombiztosítási és Foglalkoztatási Főosztály adatközlése

Az új, bejelentett álláshelyek ágazat szerinti megoszlása alapján 2015 és 2016 során a legtöbb munkaerő felvétel a *Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás* (3.028 fő és 3.083 fő) és a *Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat* (426 fő és 289 fő) ágazatokban jelentkezett.

12. táblázat: A Tamási Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályához bejelentett új álláshelyek TEÁOR szerinti megoszlása 2015-ben és 2016-ban

Új bejelentett álláshelyek száma	2015.	2016.
Kitöltetlen		
Nincs adat		
A Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	426	451
B Bányászat, kőfejtés		
C Feldolgozóipar	192	201
D Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás		
E Vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés	12	5
F Építőipar	45	67
G Kereskedelem, gépjárműjavítás	42	54
H Szállítás, raktározás	15	1

Új bejelentett álláshelyek száma	2015.	2016.
I Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	39	56
J Információ, kommunikáció	3	2
K Pénzügyi, biztosítási tevékenység		1
L Ingatlanügyletek	2	5
M Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	9	73
N Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	72	55
O Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás	3.028	3.083
P Oktatás	55	55
Q Humán-egészségügyi, szociális ellátás	56	25
R Művészet, szórakoztatás, szabad idő		2
S Egyéb szolgáltatás	6	5
T Háztartás munkaadói tevékenysége; termék előállítása, szolgáltatás végzése saját fogyasztásra		
U Területen kívüli szervezet		
TEÁOR	4.002	4.141

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal Társadalombiztosítási és Foglalkoztatási Főosztály adatközlése

Az új, bejelentett álláshelyek foglalkoztatási jogviszonyra irányuló megoszlása 2015-ben a járásban: 654 db a *Munka Törvénykönyve* szerinti, 13 db *közalkalmazotti*, 5 db *egyszerűsített foglalkoztatás* és 3.330 db a *közfoglalkoztatási jogviszony* szerinti, valamint 2 db *vállalkozási (polgári) jogviszony* volt. 2016-ban 799 db a *Munka Törvénykönyve* szerinti, 5 db *közalkalmazotti*, 9 db *egyszerűsített foglalkoztatás* és 3.328 db a *közfoglalkoztatási jogviszony* szerinti volt.

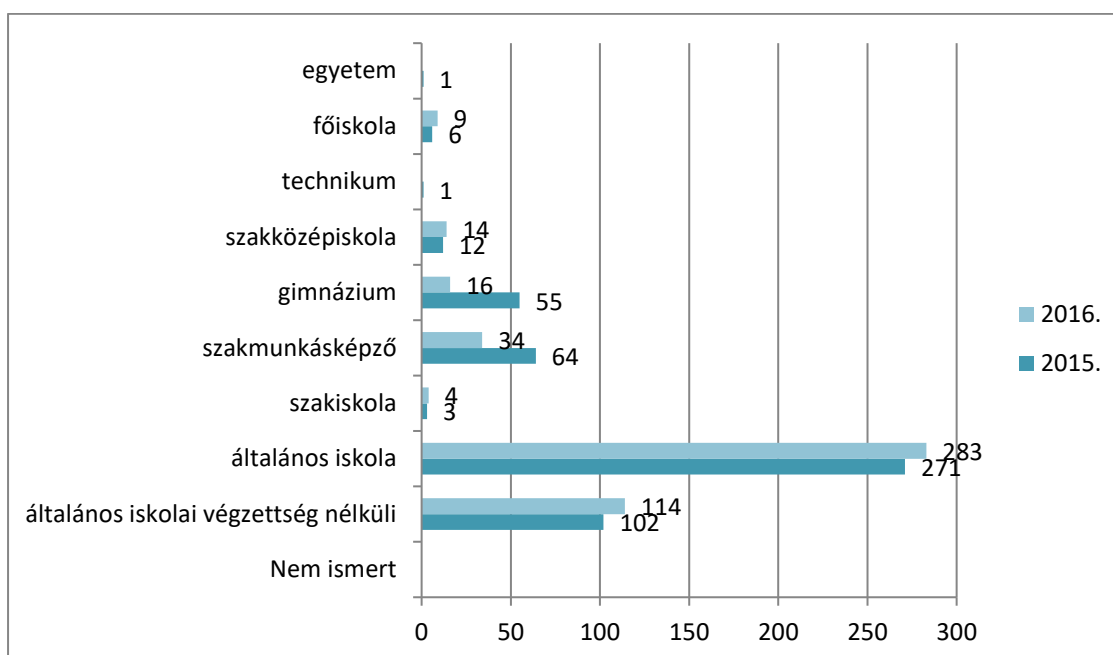
3.3.6.5 A Tolnai járás

A 2015. és 2016. évben a Tolnai járásban a munkaerő-piaci keresleti igények leginkább az általános iskolai végzettség nélküli, illetve az általános iskolai végzettséget igénylő álláshelyekre vonatkoztak. A Szekszárdi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály, Tolnai Munkaerőpiaci Ponthoz¹² bejelentett új álláshelyek – elvárt iskolai végzettség szerinti megoszlását – a következő grafikon ábrázolja.

14. ábra: A Szekszárdi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály, Tolnai Munkaerőpiaci Ponthoz bejelentett új álláshelyek elvárt iskolai végzettség szerinti megoszlása 2015-ben és 2016-ban

¹² Megjegyzés: a Szekszárdi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya két helyszínen fogadja az álláskeresőket (7100 Szekszárd, Találka tér 4. vagy 7130 Tolna, Hősök tere 2.) – tehát a Tolnai járásban nincs külön Foglalkoztatási Osztály (korábban: munkaügyi kirendeltség).

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal Társadalombiztosítási és Foglalkoztatási Főosztály adatközlése

Az új, bejelentett álláshelyek ágazat szerinti megoszlása alapján a 2015. és 2016. évben a legtöbb munkaerő felvétel a *Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás* (376 fő és 392 fő) és *Oktatás* (41 fő és 25 fő) ágazatokban jelentkezett

13. táblázat: A Szekszárdi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály, Tolnai Munkaerőpiaci Ponthoz bejelentett új álláshelyek TEÁOR szerinti megoszlása 2015-ben és 2016-ban

Új bejelentett álláshelyek száma	2015.	2016.
Kitöltetlen		
Nincs adat		
A Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat		2
B Bányászat, kőfejtés		
C Feldolgozóipar	26	26
D Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás		
E Vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés	1	
F Építőipar	35	5
G Kereskedelem, gépjárműjavítás	17	11
H Szállítás, raktározás		3
I Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	2	3
J Információ, kommunikáció	2	1

Új bejelentett álláshelyek száma	2015.	2016.
K Pénzügyi, biztosítási tevékenység	1	
L Ingatlanügyletek	1	1
M Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	5	3
N Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	1	1
O Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás	376	392
P Oktatás	41	25
Q Humán-egészségügyi, szociális ellátás	2	1
R Művészet, szórakoztatás, szabad idő		
S Egyéb szolgáltatás	5	
T Háztartás munkaadói tevékenysége; termék előállítása, szolgáltatás végzése saját fogyasztásra		
U Területen kívüli szervezet		
TEÁOR	515	474

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal Társadalombiztosítási és Foglalkoztatási Főosztály adatközlése

Az új, bejelentett álláshelyek foglalkoztatási jogviszonyra irányuló megoszlása 2015-ben a járásban: 101 db a *Munka Törvénykönyve* szerinti, valamint 414 db a *közfoglalkoztatási jogviszony* szerinti volt. 2016-ban 316 db a *Munka Törvénykönyve* szerinti, 158 db a *közfoglalkoztatási jogviszony* szerinti volt.

3.3.7 A munkaerő-kereslet FEOR szám szerinti bontásban

A járási hivatalok foglalkoztatási osztályaihoz (volt: munkaügyi kirendeltségekhez) benyújtott munkaerőigények részletesebb megismeréséhez a FEOR szerinti statisztikából nyerhető sajátosságokat mutatjuk be (FEOR: Foglalkozások Egységes Osztályozási Rendszere, mely szerint a beérkező munkaerőigényeket a foglalkoztatási szerv nyilvántartja, illetve ez alapján végzi a munkaközvetítést).

A következő táblázatok összeállítása során bekerültek azok a *Szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozások* (9-es FEOR főcsoport) is, mely állások nagy többsége a közfoglalkoztatás munkaerőigényéhez kötődik, és amelyekhez képzési, szakképzési feltétel vélhetően kevésbé kapcsolódik. A könnyebb áttekinthetőség érdekében azokat a munkaerő keresleti igényeket kijelöljük színnel, amelyek valamilyen szakképzettséget/vagy betanítást (betanító képzést) igényelnek/igényelhetnek.

Ennek további vizsgálata pusztán a munkanélküliek szakmai képzettségével összevetve érdemes elemzésre. Annyi látható, hogy a bejelentett munkaerőigények meghatározó többsége nem azonosítható a járások húzóágazataihoz, illetve gazdaság közvetlen termelőtevékenységhez.

3.3.7.1 A Bonyhádi járás

A 2015. és 2016. évben a Bonyhádi járásban a 10 főnél nagyobb létszámot érintő munkaerőigények az alábbi munkakörökre (FEOR) vonatkoztak.

14. táblázat: A Bonyhádi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályához bejelentett jellemzőbb, új álláshelyek FEOR szerinti megoszlása 2015-ben és 2016-ban

Új, bejelentett álláshelyek (FEOR számmal)	Új, bejelentett álláshelyek száma
2015.	
9239 Egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású	339
9119 Egyéb takarító és kisegítő	274
9310 Egyszerű ipari foglalkozású	75
9112 Intézményi takarító és kisegítő	62
4114 Adatrögzítő, kódoló	32
4112 Általános irodai adminisztrátor	26
5113 Bolti eladó	24
8122 Ruházati gép kezelője és gyártósor mellett dolgozó	24
9233 Hivatalsegéd, kézbesítő	19
7321 Lakatos	18
5221 Gyermekfelügyelő, dajka	17
9331 Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	17
9231 Portás, telepőr, egyszerű őr	16
9329 Egyéb egyszerű építőipari foglalkozású	16
5134 Szakács	15
8152 Fémmegmunkáló, felületkezelő gép kezelője	15
3513 Szociális gondozó, szakgondozó	14
7514 Épületasztalos	11
8417 Tehergépkocsi-vezető, kamionsofőr	11
8422 Földmunkagép és hasonló könnyű- és nehézgép kezelője	11
2016.	
9239 Egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású	229
9119 Egyéb takarító és kisegítő	193
9310 Egyszerű ipari foglalkozású	182
9112 Intézményi takarító és kisegítő	65
5221 Gyermekfelügyelő, dajka	25

Új, bejelentett álláshelyek (FEOR számmal)	Új, bejelentett álláshelyek száma
9233 Hivatalsegéd, kézbesítő	20
5113 Bolti eladó	16
7321 Lakatos	16
4112 Általános irodai adminisztrátor	14
4114 Adatrögzítő, kódoló	13
7511 Kőműves	12
7535 Festő és mázoló	12
4190 Egyéb, máshova nem sorolható irodai, ügyviteli foglalkozású	11
7325 Hegesztő, lángvágó	11
8125 Fafeldolgozó gép kezelője és gyártósor mellett dolgozó	11

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal Társadalombiztosítási és Foglalkoztatási Főosztály adatközlése

3.3.7.2 A Dombóvári járás

A 2015. és 2016. évben a Dombóvári járásban a 10 főnél nagyobb létszámot érintő munkaerőigények az alábbi munkakörökre (FEOR) vonatkoztak.

15. táblázat: A Dombóvári Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályához bejelentett jellemzőbb, új álláshelyek FEOR szerinti megoszlása 2015-ben és 2016-ban

Új, bejelentett álláshelyek (FEOR számmal)	Új, bejelentett álláshelyek száma
2015.	
9239 Egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású	1.269
9119 Egyéb takarító és kisegítő	74
9112 Intézményi takarító és kisegítő	72
9331 Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	69
9233 Hivatalsegéd, kézbesítő	32
4190 Egyéb, máshova nem sorolható irodai, ügyviteli foglalkozású	21
7321 Lakatos	19
9332 Egyszerű erdészeti, vadászati és halászati foglalkozású	19
5134 Szakács	18
5113 Bolti eladó	17
7114 Pék, édesiparitermék-gyártó	15
7325 Hegesztő, lángvágó	14

Új, bejelentett álláshelyek (FEOR számmal)	Új, bejelentett álláshelyek száma
9329 Egyéb egyszerű építőipari foglalkozású	14
9236 Konyhai kisegítő	13
9310 Egyszerű ipari foglalkozású	13
6211 Erdészeti foglalkozású	12
2016.	
9239 Egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású	1.268
9119 Egyéb takarító és kisegítő	100
9331 Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	83
9329 Egyéb egyszerű építőipari foglalkozású	75
9112 Intézményi takarító és kisegítő	69
6119 Egyéb növénytermesztési foglalkozású	47
7325 Hegesztő, lángvágó	38
9332 Egyszerű erdészeti, vadászati és halászati foglalkozású	32
9236 Konyhai kisegítő	29
7114 Pék, édesiparitermék-gyártó	27
9310 Egyszerű ipari foglalkozású	27
7321 Lakatos	26
9113 Kézi mosó, vasaló	21
4112 Általános irodai adminisztrátor	20
5134 Szakács	20
9233 Hivatalsegéd, kézbesítő	19
3910 Egyéb ügyintéző	17
5113 Bolti eladó	16
6115 Dísznövény-, virág- és faiskolai kertész, csemetenevelő	13
8124 Cipőgyártó gép kezelője és gyártósor mellett dolgozó	12
5133 Pultos	11
8421 Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gép kezelője	11

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal Társadalombiztosítási és Foglalkoztatási Főosztály adatközlése

3.3.7.3 A Paksi járás

A 2015. és 2016. évben a Paksi járásban a 10 főnél nagyobb létszámot érintő

munkaerőigények az alábbi munkakörökre (FEOR) vonatkoztak.

16. táblázat: A Paksi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályához bejelentett jellemzőbb, új álláshelyek FEOR szerinti megoszlása 2015-ben és 2016-ban

Új, bejelentett álláshelyek (FEOR számmal)	Új, bejelentett álláshelyek száma
2015.	
9239 Egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású	704
9119 Egyéb takarító és kisegítő	104
9331 Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	66
4112 Általános irodai adminisztrátor	48
6115 Dísznövény-, virág- és faiskolai kertész, csemetenevelő	46
8211 Mechanikaigép-összeszerelő	42
5113 Bolti eladó	34
7321 Lakatos	32
7511 Kőműves	32
9310 Egyszerű ipari foglalkozású	26
5134 Szakács	23
9112 Intézményi takarító és kisegítő	23
9329 Egyéb egyszerű építőipari foglalkozású	22
7114 Pék, édesiparitermék-gyártó	21
9211 Szemétgyűjtő, utcaseprő	16
7325 Hegesztő, lángvágó	15
7535 Festő és mázoló	13
4114 Adatrögzítő, kódoló	11
5133 Pultos	11
9233 Hivatalsegéd, kézbesítő	11
9236 Konyhai kisegítő	11
2016.	
9239 Egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású	719
9119 Egyéb takarító és kisegítő	112
9329 Egyéb egyszerű építőipari foglalkozású	72
9331 Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	72

Új, bejelentett álláshelyek (FEOR számmal)	Új, bejelentett álláshelyek száma
4112 Általános irodai adminisztrátor	61
9236 Konyhai kisegítő	58
5113 Bolti eladó	51
7321 Lakatos	43
7511 Kőműves	43
9310 Egyszerű ipari foglalkozású	37
7325 Hegesztő, lángvágó	28
9112 Intézményi takarító és kisegítő	25
7535 Festő és mázoló	23
4114 Adatrögzítő, kódoló	22
9212 Hulladékosztályozó	20
5134 Szakács	17
9211 Szemétgyűjtő, utcaseprő	17
7114 Pék, édesipartermék-gyártó	16
7524 Épületvillamossági szerelő, villanszerelő	16
8122 Ruházati gép kezelője és gyártósor mellett dolgozó	15
5133 Pultos	13
6115 Dísznövény-, virág- és faiskolai kertész, csemetenevelő	13
7521 Vezeték- és csőhálózat-szerelő (víz, gáz, fűtés)	13
3410 Oktatási asszisztens	11
5121 Üzemanyagtöltő állomás kezelője	11
5132 Pincér	11

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal Társadalombiztosítási és Foglalkoztatási Főosztály adatközlése

3.3.7.4 A Tamási járás

A 2015. és 2016. évben a Tamási járásban a 10 főnél nagyobb létszámot érintő munkaerőigények az alábbi munkakörökre (FEOR) vonatkoztak.

17. táblázat: A Tamási Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályához bejelentett jellemzőbb, új álláshelyek FEOR szerinti megoszlása 2015-ben és 2016-ban

Új, bejelentett álláshelyek (FEOR számmal)	Új, bejelentett álláshelyek száma
2015.	

Új, bejelentett álláshelyek (FEOR számmal)	Új, bejelentett álláshelyek száma
9239 Egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású	2.079
9331 Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	441
9332 Egyszerű erdészeti, vadászati és halászati foglalkozású	292
9329 Egyéb egyszerű építőipari foglalkozású	215
9310 Egyszerű ipari foglalkozású	101
3161 Munka- és termelésszervező	72
9112 Intézményi takarító és kisegítő	67
8329 Egyéb, máshova nem sorolható, helyhez kötött gép kezelője	60
4112 Általános irodai adminisztrátor	52
7919 Egyéb, máshova nem sorolható ipari és építőipari foglalkozású	46
6119 Egyéb növénytermesztési foglalkozású	36
9236 Konyhai kisegítő	35
6211 Erdészeti foglalkozású	32
7511 Kőműves	30
4190 Egyéb, máshova nem sorolható irodai, ügyviteli foglalkozású	27
7419 Egyéb kézműipari foglalkozású	27
9119 Egyéb takarító és kisegítő	19
5113 Bolti eladó	18
7325 Hegesztő, lángvágó	18
7539 Egyéb építési szakipari foglalkozású	17
3339 Egyéb, humánegészségügyhöz kapcsolódó foglalkozású	16
8421 Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gép kezelője	16
7341 Villamos gépek és készülékek műszerésze, javítója	15
1311 Mezőgazdasági, erdészeti, halászati és vadászati tevékenységet folytató egység vezetője	13
7223 Bútorasztalos	13
5134 Szakács	12
6115 Dísznövény-, virág- és faiskolai kertész, csemetenevelő	11
7333 Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója	11
2016.	

Új, bejelentett álláshelyek (FEOR számmal)	Új, bejelentett álláshelyek száma
9239 Egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású	2.229
9331 Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	476
9332 Egyszerű erdészeti, vadászati és halászati foglalkozású	270
9329 Egyéb egyszerű építőipari foglalkozású	128
9310 Egyszerű ipari foglalkozású	110
9112 Intézményi takarító és kisegítő	97
3161 Munka- és termelésszervező	91
7919 Egyéb, máshova nem sorolható ipari és építőipari foglalkozású	56
4112 Általános irodai adminisztrátor	49
9236 Konyhai kisegítő	48
7511 Kőműves	44
8152 Fémmegmunkáló, felületkezelő gép kezelője	36
8329 Egyéb, máshova nem sorolható, helyhez kötött gép kezelője	35
7419 Egyéb kézműipari foglalkozású	31
6211 Erdészeti foglalkozású	29
6119 Egyéb növénytermesztési foglalkozású	28
1311 Mezőgazdasági, erdészeti, halászati és vadászati tevékenységet folytató egység vezetője	25
5113 Bolti eladó	20
7223 Bútorasztalos	19
7333 Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója	18
8421 Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gép kezelője	18
9119 Egyéb takarító és kisegítő	18
8122 Ruházati gép kezelője és gyártósor mellett dolgozó	17
4190 Egyéb, máshova nem sorolható irodai, ügyviteli foglalkozású	13
6113 Zöldségtermesztő	12
6212 Fakitermelő (favágó)	12
7535 Festő és mázoló	12
5134 Szakács	11

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal Társadalombiztosítási és Foglalkoztatási Főosztály adatközlése

3.3.7.5 A Tolnai járás

A 2015. és 2016. évben a Tolnai járásban az 5 főnél nagyobb létszámot érintő munkaerőigények az alábbi munkakörökre (FEOR) vonatkoztak.

18. táblázat: A Szekszárdi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály, Tolnai Munkaerőpiaci Ponthoz bejelentett jellemzőbb, új álláshelyek FEOR szerinti megoszlása 2015-ben és 2016-ban

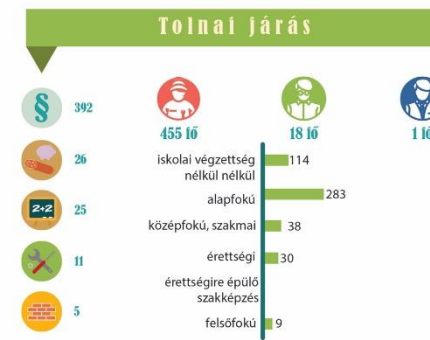
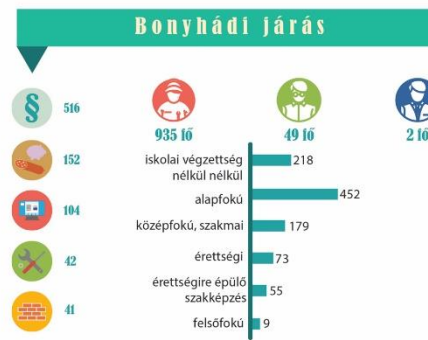
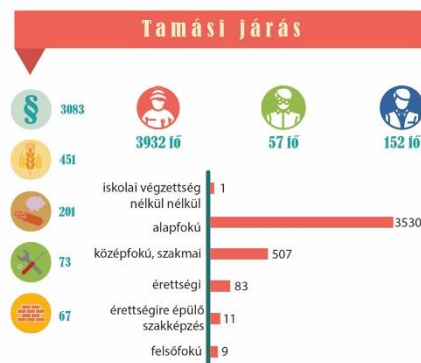
Új, bejelentett álláshelyek (FEOR számmal)	Új, bejelentett álláshelyek száma
2015.	
9239 Egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású	304
6111 Szántóföldinövény-termesztő	29
5221 Gyermekfelügyelő, dajka	25
7539 Egyéb építési szakipari foglalkozású	24
4112 Általános irodai adminisztrátor	23
8219 Egyéb termék-összeszerelő	20
7511 Kőműves	8
7529 Egyéb építési, szerelési foglalkozású	7
9112 Intézményi takarító és kisegítő	7
5113 Bolti eladó	6
7321 Lakatos	6
9329 Egyéb egyszerű építőipari foglalkozású	6
2016.	
9239 Egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású	357
6111 Szántóföldinövény-termesztő	22
9310 Egyszerű ipari foglalkozású	20
5221 Gyermekfelügyelő, dajka	16
4112 Általános irodai adminisztrátor	9
7539 Egyéb építési szakipari foglalkozású	8

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal Társadalombiztosítási és Foglalkoztatási Főosztály adatközlése

Betöltetlen üres álláshelyek főbb jellemzői a megyei Paktum fejlesztési területén (2016 01-12.hó)

3.3.8 A munkaerő keresleti és kínálati oldalának összefüggései

A vállalati háttér elemzése szempontjából fontosnak tartottuk megvizsgálni, hogy a rendelkezésre álló szabad munkaerő képes-e kielégíteni a vállalkozások igényeit. Az összehasonlítás a Tolna Megyei Kormányhivatal adatszolgáltatásán alapult, az adatokat az alábbiak szerint rendszereztük:

- A bejelentett álláshelyek és a regisztrált munkanélküliek földrajzi (járások szerinti) eloszlása.
- A bejelentett álláshelyek és az regisztrált állás keresők szakképzettségének megfelelő FEOR csoportok.

A kapott adatokban a bejelentett álláshelyek között a közmunkaprogram keretein belül meghirdetett álláshelyek is szerepeltek. A közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény értelmében a közfoglalkoztatás célja nem más, mint a munkaképes lakosság munkához juttatása, az állás keresők foglalkoztatásának elősegítése. A jogviszony fennállása során a foglalkoztatott bármikor elhelyezkedhet a közfoglalkoztatási rendszeren kívül, ennek elősegítése érdekében állásinterjún is részt vehet, és a távollét során is állásidő szerinti díjazásban részesül, ezért a munkaerőkínálatot az adott nemzetgazdasági ágra vonatkozó adatait erősen torzító hatásúnak tartjuk. Ezen hatások mérséklése céljából a munkaerőkínálat esetében a szakképzettséget nem igénylő foglalkozások számát csökkentettük a <http://kozfoglalkoztatasi.bm.hu/> honlapon található közfoglalkoztatásban résztvevők havi átlagos számával.

A kapott táblázatból látható, hogy 2016-ban a regisztrált állás keresők száma 729 fővel meghaladja a munkáltatók által bejelentett álláshelyek számát, tehát a paktumterület munkaerő-piacáé összességében rendelkezik hasznosítható tartalékokkal. A járásek közül kiemelkedik a Tolnai járás, ahol a vizsgált időszakban a regisztrált állás keresők száma 549 fővel haladta meg a bejelentett álláshelyekét, azonban a Tamási Járásban az adatok inkább munkaerőhiányról tanúskodnak.

Ha a paktumterület munkaerő-piacát a FEOR csoportok figyelembevételével vizsgáljuk, az egyes csoportok esetében a munkaerőtöbblet és a munkaerőhiány együttesen van jelen a térségben. Összességében a szabad munkaerő legnagyobb létszámban az ipari és építőipari foglalkozási csoportban, valamint a kereskedelmi és szolgáltatási csoportban áll rendelkezésre, a legnagyobb munkaerőhiány a szakképzettséget nem igénylő foglalkozási csoportoknál rendelkezik. Fontosnak tartjuk jelezni, hogy a szakképzettséget nem igénylő ipari és mezőgazdasági munkaerőigény a 9. csoportban kapott helyett, az ezer főt megközelítő hiány jelentős részben ezen álláshelyeknek köszönhető.

A kereslet-kínálat FEOR csoportok közötti eltérései átképzésekkel illetve az oktatási-képzési rendszer munkaerőigényeknek megfelelő átalakításával csökkenthető – pl. a kereskedelmi végzettséget nyújtó képzések keretszámainak csökkentése az adminisztratív munkakörök végzését lehetővé tevő képzések javára.

Bizonyos foglalkozási csoportok esetében látható, hogy egyes járásekban munkaerőhiány

tapasztalható, míg egyesekben szabad munkaerő áll rendelkezésre (pl. mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozások). Ezen különbségek a munkaerő-mobilitás támogatásával mérsékelhetőek, melynek lehetséges eszközei az utazási támogatások, tömegközlekedési eszközök használatához havi- vagy éves bérlet biztosítása, albérlet- vagy lakhatási támogatás biztosítása a munkahely közelében.

A munkaerőtöbbletet az egyes szektorokban tapasztalt piaci folyamatok is generálhatják. Erre jó példa lehet az építőipar, amelynek teljesítménye a 2007-2013-as uniós támogatási ciklus beruházásainak lezárulását követően jelentős mértékben visszaesett, melynek következtében a munkáltatók kénytelenek voltak létszámleépítéshez folyamodni.

A kapott eredményekből látható, hogy a paktumterület a magasan képzett munkaerő számára nem képes elegendő álláslehetőséget biztosítani, amely lehetőségek hiányában csoport tagjainak elvándorlását eredményezheti.

Kereslet kínálat az egyes járásokban

Valamennyi járásra elmondható, hogy a regisztrált munkanélküliek száma meghaladja a bejelentett álláshelyek számát a következő területeken: felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő foglalkozások; kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozások; ipari és építőipari foglalkozások; gépkezelők, összeszerelők, járművezetők. A fennmaradó foglalkozási csoportokban a munkaerőtöbblet és a munkaerőhiány a különböző járásokban együttesen tapasztalható.

A Tamási Járásban súlyos munkaerőhiány tapasztalható, gyakorlatilag a fentebb felsorolt munkaköröket leszámítva mindenhol többségben vannak a betöltetlen álláshelyek. A legsúlyosabb probléma a szakképzettséget nem igénylő foglalkozások körében érzékelhető, mivel a paktumterület teljes hiányának a 78%-át találjuk itt a foglalkoztatási csoporton belül.

A Tolnai járás helyzete a különlegesnek számít, mivel itt valamennyi területen magasabb az álláskeresők száma a bejelentett álláshelyek számánál.

A Bonyhádi járásban az irodai és ügyviteli foglalkozások, valamint a szakképzettséget nem igénylő foglalkozások területén tapasztalható jelentősebb munkaerőhiány, míg a szabad kapacitások között kiemelhető az ipari és építőipari foglalkozások és az egyéb felsőfokú vagy középfokú végzettséget igénylő foglalkozások csoportja.

A Dombóvári járásban munkaerőhiányt jellemzően a szakképzettséget nem igénylő-, valamint a mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozások csoportjában tapasztalhatnak. A szabad munkaerő az ipari és építőipari-; a kereskedelmi és szolgáltatási- és az egyéb felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő foglalkozások esetében haladja meg a 100 főt.

A Paksi járásban irodai és ügyviteli foglalkozású munkaerőt a legnehezebb találni, a szabad munkaerő 3 csoportban kiemelkedő: kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozások; egyéb felsőfokú és középfokú képzettséget igénylő foglalkozások; gépkezelők, összeszerelők, járművezetők.

19. táblázat: A munkaerő kereslet-kínálat alakulása az egyes FEOR csoportokban

	Bonyhádi járás	Dombó- vári Járás	Paksi Járás	Tamási Járás	Tolnai járás	Paktum- terület
1 GAZDASÁGI, IGAZGATÁSI, ÉRDEK- KÉPVISELETI VEZETŐK, TÖRVÉNYHOZÓK	10	21	4	-15	8	28
2 FELSŐFOKÚ KÉPZETTSÉG ÖNÁLLÓ ALKALMAZÁSÁT IGÉNYLŐ FOGLALKOZÁSOK	54	58	54	74	44	284
3 EGYÉB FELSŐFOKÚ VAGY KÖZÉPFOKÚ KÉPZETTSÉGET IGÉNYLŐ FOGLALKOZÁSOK	89	106	101	-1	71	366
4 IRODAI ÉS ÜGYVITELI (ÜGYFÉLKAPCSOLATI) FOGLALKOZÁSOK	-23	4	-79	-51	0	-149
5 KERESKEDELMİ ÉS SZOLGÁLTATÁSI FOGLALKOZÁSOK	51	140	105	98	85	479
6 MEZŐGAZDASÁGI ÉS ERDŐGAZDÁLKODÁS I FOGLALKOZÁSOK	23	-31	27	-34	7	-8
7 IPARI ÉS ÉPÍTŐIPARI FOGLALKOZÁSOK	103	156	50	63	127	499
8 GÉPKEZELŐK, ÖSSZESZERELŐK, JÁRMŰVEZETŐK	61	94	91	6	49	301
9 SZAKKÉPZETTSÉGET NEM IGÉNYLŐ (EGYSZERŰ) FOGLALKOZÁSOK	-84	-350	45	-844	157	-1076
<i>Kitöltetlen</i> ¹³	0	2	1	1	1	5
Összesen	284	200	399	-703	549	729

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal adatszolgáltatása alapján saját szerkesztés

¹³ A regisztrált álláskeresőik között azon személyeket jelölik, melyeknek szakképzettségről nincs információ

3.4 Konklúziók, azonosított problémák és lehetséges kitörési pontok

A megye húzóágazatai a feldolgozóipar, az energia-termelés és a kereskedelem, mely területeken realizálódnak elsősorban a közelmúlt nagyobb beruházásai, kapacitás-bővítései és munkaerő-kereslete.¹⁴ **A munkaerő-piaci szerkezeti problémák egyik oka az, hogy a munkaerőigények – a közsférán kívül – elsősorban a kvalifikáltabb munkaerő iránt jelentkeznek, ugyanakkor a kínálati oldalon fellépő munkaerő szakmai képzettsége és munkavállalói kompetenciái nem minden esetben felelnek meg az elvárásoknak.** A munkaadók a megfelelő szakmai végzettségen és tapasztalaton túl különböző jártasságokat, képességeket, ún. munkavállalói kompetenciákat várnak el a leendő munkavállalóiktól (rugalmasság, kreativitás, önálló döntéshozatali képesség, felelősségtudat, idegen nyelv ismerete és aktív használata stb.). Az állásajánlatok nagy részére azonban – az e készségekkel, képességekkel, kompetenciákkal kevésbé vagy egyáltalán nem rendelkező – munkaerő jelentkezik.¹⁵

A szakképzés struktúrája megváltozott: a „kétkezi” szakmák nem/vagy kevésbé népszerűek a pályaválasztó fiatalok és a munkanélküliek körében. Az első ízben pályát választó munkanélküliek/vagy új szakképesítést választók nem mindig a beállítottságuknak, képességeiknek megfelelően választanak a felnőttképzési lehetőségek közül. Az álláskeresők az esetek döntő hányadában nem rendelkeznek olyan mélységű információkkal, ami a munkaerő-piaci kereslet és a képzési kínálat (szakképzés, felnőttképzés) összehangolását tenné lehetővé.

Országosan, Tolna megyében és az érintett járásokban is a munkaerőhiány és -többlet együttes jelenlétének oka az is, hogy **a munkáltatók által kínált tényleges bérek és a munkavállalók által elfogadhatónak tartott bérek között különbség mutatkozik.**¹⁶ Nehézséget okozhat a megye egyes járaiba az infrastruktúra hiánya vagy elégtelensége is (közlekedés, kommunikációs infrastruktúra stb.), amely hozzájárul a munkaerő korlátozott mobilitásához; illetve a napi ingázás költségessége/vagy a városokban, nagyobb településeken elérhető bérlakások igénybevételeének magas költsége.

A munkaerő-piaci összefüggések sorából kihagyhatatlan a magyar munkaerő elvándorlása, illetve az országon belüli mobilitás kérdése. Ma már nemcsak a diplomások (orvosok, diplomás nővérek, informatikusok, mérnökök stb.) hagyják el az országot (vagy költöznek a fővárosba/vagy a Nyugat-Dunántúli régió városaiba), hanem a kimondottan hiányszakmák iránti kereslet is megnőtt. A kivándorlásban/az elvándorlásban leginkább a fiatalok (30 és 40 éves korosztály alattiak), a szakképesítéssel rendelkezők és vállalkozó szelleműek érintettek.¹⁷

¹⁴ Forrás: http://radioorient.hu/adasok/2016-06-28_szucsne_furedi_szilvia (Szűcsné Dr. Füredi Szilvia : Tolna megye munkaerő-piaci helyzete)

¹⁵ Forrás: http://old.gvi.hu/data/research/Tanul_2007_OFA_zarotanutmany_v.pdf

¹⁶ Forrás: http://old.gvi.hu/data/research/Tanul_2007_OFA_zarotanutmany_v.pdf

¹⁷ Forrás: https://www.ksh.hu/docs/szolgaltatasok/sajtoszoba/seemig_sajto_reszletes.pdf

A hazai krónikus munkaerőhiány nemcsak a képzeteket érinti: napjainkban a betanított munkára és segédmunkára is nehéz munkaerőt találni. A hazai munkaadók számos megoldást próbálnak a helyzet megoldása érdekében megtenni (intenzív bérfejlesztés, egyéb motivációs eszközök bevezetése, ingázás elősegítése, komplex képzési és betanítási programok, vendégmunkások alkalmazása stb.), de sok mindent lehetne még megtenni a meglévő munkaerő megtartásához, az alkalmazási feltételek javításához kötődően is.

A foglalkoztatási együttműködés, foglalkoztatási paktum hatóterületén érintett járások (Bonyhádi, Dombóvári, Paksi, Tamási és Tolnai járások) foglalkoztatási osztályain (volt: munkaügyi kirendeltségeken) az alapfokú végzettséget igénylő (szakképzettség nélkül betölthető) állások aránya a domináns – ezek elsősorban közfoglalkoztatotti státusszal járnak. A járásokban a munkaerő-piaci keresleti igények elsősorban – a szakmai végzettségen és szakmai tapasztalatokon túl – a magas minőségű munkavállalói kompetenciákkal rendelkező munkavállalókra irányulnak. A munkaerő túlkínálat, felesleg pedig alapvetően az e végzettségekkel, képzettségekkel és munkavállalói kompetenciákkal nem vagy csekély mértékben rendelkező munkakínálatnál jelentkezik.

A járási foglalkoztatási osztályokra bejelentett munkaerőigényeken belül a szakképzettséghez nem köthető állásigények magas aránya (járásonkénti arány) elsősorban a közfoglalkoztatási igényeket jelzi, és nem a gazdasági szervezetek kutatásunkból azonosított igényeit mutatja, mivel e szervezeteknél nagyon magas arányban a szakképzettséghez kötődő álláshelyekhez jeleztek munkaerőigényt. A regisztrált álláskereső nagy hányada sem végzettségében, sem képzettségében, sem a szakmai és munkavállalói kompetenciák tekintetében nem felel meg a munkaadók jelenlegi igényeinek, sem a jövőbeni fejlesztésekhez kapcsolódó elvárásainak.

A munkaképes korú lakosság (15-64 év közöttiek) számával, a munkaképes korú regisztrált álláskereső számával, valamint arányával a munkaképes korú (15-64 év közöttiek) lakosságon belül, illetve az 50-nél több főt foglalkoztató vállalatok számával kapcsolatos összefüggések tekintetében megállapításra került, hogy **az 50 fő feletti létszámmal rendelkező cégek jelenléte közel fordított arányban van a regisztrált álláskereső létszámával. Vagyis ahol nincs nagyobb vállalkozás, ott nincs akkora munkaerő felszívó erő, azaz magas a regisztrált álláskereső száma.**

A fenti eredmények tükrében kiemelten fontos cselekvési programnak tűnik a Tolna Megyei Területfejlesztési Program – Operatív Programjának első prioritása: a Tolna megyei gazdaság versenyképességének erősítése; ezen belül a foglalkoztatás növelése.

„1.4.1. Foglalkoztatási kapacitás növelése. A Fejlesztési Program törekvése, hogy a megyei vállalkozások alakítsák ki azokat az üzleti modelleket, amelyek illeszkednek a helyi munkaerő-kínálatához, illetve, hogy ösztönözze ezek használatát. Ezzel összefüggésben fontos a Tolna megyei vállalkozások foglalkoztatási igényeinek folyamatos feltérképezése és képviselete. E törekvések teljesüléséhez az szükséges, hogy a Fejlesztési Program keretében létrejövő megyei gazdaságfejlesztési társulás végezzen részletes felmérést, állítson össze cselekvési tervet a foglalkoztatási kapacitás növelésének lehetőségeiről, és irányítsa annak

*végrehajtását.*¹⁸

A foglalkoztathatóság növelése érdekében az alábbi javaslatokat, kitörési pontokat összegezzük:

- A Tolna Megyei Területfejlesztési Programmal összhangban **kerüljenek azonosításra rendszeresen a foglalkoztatási paktum hatóterületén működő vállalkozások igényei.**
- A regisztrált álláskeresőkön túl érdemes **a szezonálisan dolgozó munkaerőben (pl. mezőgazdaság, turisztika, vendéglátás stb.) rejlő potenciált is megvizsgálni.** Sokan közülük valamilyen végzettséggel/képezettséggel rendelkeznek; a munkavállalói kompetenciáik is vélhetően magasabb szintűek, mint a hosszú ideje nem dolgozó inaktív személyeké, vagy a szakmai végzettséggel egyáltalán nem rendelkező általános iskolai végzettségű/vagy általános iskolai végzettséggel sem rendelkező álláskeresőké. Érdemes lenne **rendszeres ágazati felméréseket készíteni annak érdekében, hogy a szezonalitással jellemezhető ágazatokban dolgozók bevonhatóak-e valamely rugalmas foglalkoztatási formában az eredeti szakképzettségüknek megfelelő más munkakörben.** Azokban az ágazatokban, ahol magasabb a szezonalitás, célszerű felmérni a munkavállalók képzettségét annak érdekében, hogy az mennyire felel meg az a munkaadók aktuális keresleti igényeinek.
- **Fontos célcsoportot alkothatnak azok az inaktív fiatalok is, akik rendelkeznek valamilyen szakképzettséggel,** de nem tudnak/vagy nem kívánnak eredeti végzettségüknek megfelelően elhelyezkedni (NEET fiatalok: nem dolgoznak, nem tanulnak). **Ide tartoznak azok a fiatalok is, akik befejezetlen középiskolai végzettséggel rendelkeznek, és a középiskolák 10. vagy 11. évfolyamában morzsolódnak le a szakképzésből.** Számukra a duális felnőttoktatás/felnőttképzés keretében szakmai végzettséghez juttatás a cél. Esetükben kiemelten fontos már a képzés időtartama alatt is a munkavállalói kompetenciák fejlesztése annak érdekében, hogy a leendő munkahelyükön meg tudják állni a helyüket, vagyis a képzés és munkaerőpiac közötti átmenet zökkenőmentesen valósulhasson meg. Számukra érdemes lehet olyan programok kialakítása is, amelyeknek célja, hogy az inaktivitás, a munkanélküliség ne legyen preferált, elfogadott életforma.
- **A munkaadók „türelmi idejét”** (azt az időszakot, amikor a munkaadóknál keresleti igény jelentkezik – addig az időszakig, amíg a szükséges végzettségű/képzettségű és megfelelő munkavállalói kompetenciákkal rendelkező munkaerő elérhető válik) **növelheti az állami támogatás igénybevételei lehetősége a duális képzéshez felnőttoktatás vagy felnőttképzés formájában, hiszen így a munkavállaló a**

¹⁸ Forrás: Tolna Megyei Területfejlesztési Program, 32. o.

termelés közben fejezi be a gyakorlati képzését és a munkahelyi beilleszkedése is megtörténik.

A szezonaritást és a regisztrált álláskeresőket (munkanélkülieket) „felszívni” képes húzóágazatok nagyobb vállalatainak elhelyezkedését ismerve fontos a Tolna Megyei Területfejlesztési Program – Operatív Programjában – szintén a foglalkoztatás növeléséhez kapcsolódó célkitűzés:

„1.4.3. Foglalkoztatás tranzakciós költségeinek csökkentése. Számos esetben a foglalkoztatás egyik fontos akadálya, hogy az állást keresők és a munkahelyet kínálók valamilyen oknál fogva nem találják egymásra. Ez lehet azért, mert a keresés költségei túl nagyok, de azért is, mert a munkát keresőknek nincs lehetőségük megmutatni, mire képesek. Ezekkel összefüggésben a megyei gazdaságfejlesztési társulás végezzen részletes felmérést, állítson össze cselekvési tervet a foglalkoztatási kapacitás növelésének lehetőségeiről, és irányítsa annak végrehajtását.”¹⁹

Enhez kapcsolódóan az alábbi megállapításokat és javaslatok tesszük:

- **Az álláskeresők nagy része nem ott „jelentkezik” a munkaerejével, ahol a keresleti oldalon a befogadó ágazatokhoz kapcsolódó vállalkozások működnek.** A korlátozott számú munkavállalási lehetőséggel rendelkező települések lakóinak jelentős része ingázásra kényszerül a lakóhelyük és munkahelyük között.
- **Az ingázást nehezíti a közlekedési infrastruktúra elégtelen volta, ami csökkenti a potenciális munkaerő mobilitási lehetőségeit és hajlandóságát. Ugyanilyen nehézséget okozhat a kommunikációs infrastruktúra hiánya:** a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetűek nem/vagy csak korlátozottan használják azokat a csatornákat, ahol a munkaerő-piaci kereslet és kínálat találkozik (internetes weboldalak, magán munkaerő-közvetítők, Facebook stb.).

A Tolna Megyei Területfejlesztési Programban kiemelt jelentőségű projektként meghatározott a **Helyi termékek piaca jutásának támogatása**.

„A megye gazdag helyi termékekben, ezek jelenleg egyedi és szűk körben ismert utakon érik el a fogyasztókat. Sok esetben szervezési kapacitás és a szükséges technológia híján nem tudják kihasználni a természeti adottságok és a piaci igények nyújtotta lehetőséget. A helyi termékek nemcsak munkahelyet és jövedelmet teremtenek, hanem erősítik a helyi identitást, segítik kielégíteni a környék és az ország biogazdálkodásból származó termékek és sokszínű minőségi termékpaletta iránti növekvő igényét. A helyi termékek piaca jutását támogató kiemelt projekt első eleme stratégia és cselekvési terv megalkotása, amelynek legfontosabb részei: helyi termékek felmérése, lehetőségek feltárása, minőségrendszer kialakítása, közös marketingtevékenység. A projekt további feladata a fejlesztések országos finanszírozásának előkészítése, a megvalósításhoz csatlakozó önkormányzatok, vállalkozások és nonprofit

¹⁹ Forrás: Tolna Megyei Területfejlesztési Program, 32-33. o.

szervezetek munkájának összefogása, támogatása.”²⁰

- Ott, ahol a fejlesztendő munkakörök egy része a mezőgazdaságban jelentkezik, illetve jön létre – érdemes megfontolni a termelői együttműködések alapítását, illetve a termelői együttműködések legfontosabb formáját: az ún.: TЭСZ-ek létrehozását (Termelői Értékesítő Szervezetek). A TЭСZ-ek Európai Unióban a piacsabályozás megkerülhetetlen tényezői; közvetlen támogatások elnyerésére jogosultak. A szervezetek lényege, hogy a zöldség-, gyümölcs ágazatban termelők közösen összefogva (nonprofit szervezetet alkotva) csökkentsék a rájuk nehezedő költségeket; illetve növeljék a versenyképességüket az által, hogy az egyénileg megtermelt árut közösen értékesítik (közös marketingtevékenységek, közös piacra-juttatás).
- REL (Rövid Ellátási Lánc) kialakítása, támogatása: ahol a nagy- és kiskereskedelmet kihagyva a termelők közvetlenül a fogyasztókhoz jutnak el. *„A rövid ellátási lánc (REL) kifejezés sokféle értékesítési csatornát takar. Általában jellemző a termelő és fogyasztó kis földrajzi, társadalmi, kulturális távolsága, illetve gyakori jellemző a környezetbarát módon termesztett egészséges élelmiszer iránti igény. A REL iránt érdeklődő fogyasztók magasabban képzettek, mint az átlag. A hagyományosabb formákat (a termelői piacokat) inkább az idősebbek látogatják. Míg az újszerű, szokatlan típusokban (mint például közösség által támogatott mezőgazdaság) inkább a fiatalok vesznek részt, csakúgy, mint az internetalapú értékesítési formákban. Termelői oldalról is kirajzolódik egy gazdakör (elsősorban a „formabontó” REL-típusok esetében), amely nyitott az új piacszerzési lehetőségekre és megvan a kellő szakismerete (és bátorsága) is a váltáshoz.”* (Benedek, 2014. 3. o.)²¹ A REL-nek nagy lehetőségei lehetnek a turisztikai fejlesztések kiszolgálásában és a vidék munkaerő-megtartó erejének növelésében, de csak szisztematikus képzési lehetőségekkel és a termelői együttműködések segítő megfelelő innovációk támogatásával, amire a VP REL programja támogatást biztosít a 2014-2020 közötti időszakban.

A Paksi Kistérség Fejlesztési Programja 2014–2020 (2. sz. Munkaváltozat) dokumentumában idézett fejlesztési dokumentum: *Paksi Kistérség Gazdaságfejlesztési (Vállalkozásfejlesztési-, Mezőgazdasági-, Turisztikai) Stratégiai Programja*, amely a KKV-k támogatását indítványozza (kis- és középvállalkozások támogatása, a térség gazdaságába való integrálódásuk segítése) által meghatározott prioritás:

„Prioritás: A Paks-Dunaföldvár kistérség gazdasági diverzifikációjának elősegítése

1. A paksi ipari és technológiai centrum

²⁰ Forrás: Tolna Megyei Területfejlesztési Program, 69-70. o.

²¹ Benedek Zsófia: A rövid ellátási láncok hatásai. Összefoglaló a nemzetközi szakirodalom és a hazai tapasztalatok alapján. MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Közgazdaság-tudományi Intézet, MT-DP – 2014/8 Műhelytanulmányok.

2. Kis- és középvállalkozások támogatása, a térség gazdaságába való integrálódásuk segítése”.²²

Kiemelendő, hogy a foglalkoztatási együttműködés, paktum hatóterületén érintett járások közül itt készült el egyedül gazdaságfejlesztési stratégiai program. Ehhez kapcsolódik az is, hogy egy adott térség gazdaságának fejlesztése nélkül – érzékelhető mértékben – nem valósítható meg a foglalkoztatási kapacitások bővítése, új álláshelyek létrehozása.

²² Forrás: Paksi Kistérség Fejlesztési Programja 2014 – 2020 (2. sz. Munkaváltozat), 32. o.

Felhasznált forrás:

1. Benedek Zsófia: A rövid ellátási láncok hatásai. Összefoglaló a nemzetközi szakirodalom és a hazai tapasztalatok alapján. MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Közgazdaság-tudományi Intézet, MT-DP – 2014/8 Műhelytanulmányok.

Internetes források:

1. http://nfsz.munka.hu/resource.aspx?ResourceID=full_afsz_eves_2013
2. <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/megy/163/index.html>
3. http://radioorient.hu/adasok/2016-06-28_szucsne_furedi_szilvia
4. http://old.gvi.hu/data/research/Tanul_2007_OFA_zarotanutmany_v.pdf
5. https://www.ksh.hu/docs/szolgaltatasok/sajtoszoba/seemig_sajto_reszletes.pdf
6. <http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/themeSelector.jsp?page=2&szst=T>
7. http://www.tolnamegye.hu/teruletfejlesztes_2014/2014_08_08/Tolna%20megyei%20teruletfejlesztési%20program%20HETFA_atdolgozva_vegleges.pdf – Tolna Megyei Területfejlesztési Program
8. http://www.tolnamegye.hu/teruletfejlesztes_2013/131204/TOP_Paksi_kisterseg_fejlesztési_programja_munkaváltozat.pdf – Paksi Kistérség Fejlesztési Programja 2014 – 2020 (2. sz. Munkaváltozat)

4 Munkaadói igények felmérése

4.1 Az adatfelvétel módszertana

A mintavétel során a Központi Statisztikai Hivatal legfrissebb, járási bontású, reprezentatív adataiból indultunk ki. Az adatbázis alapján kigyűjtöttük az ágazatra, méretre és cégtípusra vonatkozó eloszlást. A minta kialakításakor a szempontok közül elsődleges a TEÁOR'08 szerinti ágazati besorolás, másodlagos a cégméret (foglalkoztatottak száma alapján kialakított kategóriák), harmadlagos pedig a cégtípus volt. Ez alapján a mezőgazdasági ágazatba tartozó, 9 fő foglalkoztatott alatti, önálló mikrovállalkozások kerültek túlsúlyba.

Mintavételi hipotézisünk az volt, hogy a magasabb foglalkoztatottságú, nagyobb bevétellel rendelkező vállalkozások nagyobb valószínűséggel fejlesztenek és magasabbak a foglalkoztatási igényeik. Ezért a minta kiegészítésére, Tolna megyei székhelyű, árbevétel alapján legnagyobb foglalkoztatóit tartalmazó, járásokra lebontott ORBIS nemzetközi adatbázisából átsúlyoztuk a mintákat az 50 főnél nagyobb cégek eloszlására vonatkozóan. Vagyis a reprezentatív mintát bővítettük a nagyobb foglalkoztatók felé, csökkentve az agrár mikrovállalkozások arányát a mintában. Az így átsúlyozott minta létszáma meghaladta az eredetileg tervezett 70-es megkérdezést, és kiegészítve a nagyvállalatok személyes megkérdezésével meghaladta a 100-as elemszámot.

Jelen fejezet kiegészítéseként fontosnak tartjuk meghatározni, mit értünk vizsgálatunkban a vállalkozásméret létszámkategóriái alatt:

- mikrovállalkozások: 1-9 fős vállalkozások,
- kisvállalkozás: 10-49 fős vállalkozások,
- középvállalkozás: 50-249 fős vállalkozások,
- nagyvállalkozás: 250 fő fölötti vállalkozások.

A munkaadók képzési-, szakképzési igényeinek megismerése és felmérése érdekében kérdőíves vizsgálat segítségével végeztünk a munkáltatók körében adatgyűjtést; kihasználva e kvantitatív kutatási módszer előnyeit. E módszer melletti döntésünket az indokolta, hogy az igényfelmérés számára releváns információk összegyűjtésére az általunk összeállított strukturált és tematikus kérdőív segítségével tűnt a leghatékosabb módszernek, mert alkalmazása egyszerű az előre rögzített kérdésekkel és válaszlehetőségekkel. Továbbá olyan megbízható módszer, amelynek a kódolása, rögzítése, információ-feldolgozása és elemzése is egyszerűbb és megbízhatóbb más módszerekhez viszonyítva. A megkérdezettek számára ismeretes volt az igényfelmérés célja előzetes tájékoztatás segítségével. A kérdőív a projekt megvalósításához kapcsolódó releváns kérdéseket tartalmazott.

A kérdőív kitöltéséhez online elérési lehetőséget biztosítottunk, emellett a paktumterületen (a Bonyhádi, Dombóvári, Paksi, Tamási és Tólnai járások), a jelentősebb foglalkoztatók közül többet személyesen vagy telefonon is felkerestük. Az online felületen elérhető kérdéssor előnye, hogy nincs adatvesztés, a lekérdezés eredményei rögtön rendelkezésre álltak, a minta alakulása folyamatosan nyomon követhető.

A válaszadó cégeket először járasonként kategorizáltuk be, majd ennek nyomán történtek meg az elemzések.

A kérdőív zárt és nyílt kérdéseket egyaránt tartalmazott. A nyílt kérdések könnyebb feldolgozhatósága érdekében a válaszokat előre meghatározott csoportokba osztottuk szét. Nemcsak lineáris válaszokat adtunk az elemzésekre, hanem keresztelemzésekkel, járasonkénti, ágazatonkénti és méret szerinti összefüggéseket is elemeztünk.

Az igényfelmérésre összesen 106 válasz érkezett be.

4.2 Adatfelvétel a nagyvállalatoknál

A paktumterületen, a jelentősebb foglalkoztatók közül többet személyesen vagy telefonon is felkerestük. A megkeresett vállalkozásokról az alábbi információkat érdemes tudni.

4.2.1 FASTRON Hungaria Kft. – Tolna

A vállalkozás jellemzően gépipari szakismerettel rendelkező munkavállalókat alkalmaz, ezért jelenleg is kapcsolatban állnak a Szekszárdi Szakképzési Centrummal, és annak gépipari képzést folytató szakképző iskolájával, ahonnan folyamatosan várnak tanulókat és új munkaerőt a vállalatukhoz. A gazdasági szervezet foglalkoztatottjainak létszáma 577 fő volt 2017. január 1-jén, akik mind saját munkavállalók (kölszönzött munkaerőt nem foglalkoztatnak). A termelés 3 műszakban zajlik. Jelen pillanatban a legfontosabb munkaerő-szükségletük minőségirányítási területen jelentkezik: minőségellenőrt és minőségirányítási vezetőt is keresnek. A munkavállalók képzéséhez, továbbképzéséhez az alábbi szükségleteket azonosították: projektmenedzsment képzés, középvezetők képzése (művezetőképzés), a gépek programozásához kötődő képzés, továbbképzés, valamint nyelvi képzés. Szeretnék növelni a vállalatban belüli elkötelezettséget, a motivációt a dolgozók számára szervezett motivációs képzésekkel, programokkal. A legjellemzőbb, konkrét munkaerőigényeik az alábbiak: CNC-gépkezelő, hegesztő, technológus, minőségellenőr és minőségbiztosítási mérnök.

4.2.2 Pasha Kft. – Dombóvár

Francia tulajdonú nagyvállalat; a foglalkoztatottak létszáma 148 fő – a 2017. január 1-jei adatok szerint. Ezen túl kölszönzött állományt is foglalkoztatnak, így az összes munkavállalói létszám átlagosan 250 fő körüli. A cégen belül jellemzően varrónőket alkalmaznak, illetve leginkább varrónői munkára tanítanak be alkalmazottakat. A vállalatban belül rendkívül nagy a fluktuáció: évente átlagosan 40 fő távozik, és ugyanakkor nyer is felvételt a céghez. A szervezetnél állandósult a munkaerőhiány: a tartósan (minimum 3 hónapja) betöltetlen álláshelyek száma jelenleg is 10 db. Folyamatosan képesek lennének nagyobb létszámot alkalmazni, mivel a kapacitásuk bármikor bővíthető. A munkaerőfelvétel során a legfőbb kiválasztási szempont a megfelelő motiváció, mivel a képzettségbeli hiányosságokat a betanítási folyamat során pótolhatják. A betöltetlen munkakörök jellemzően *szabó* és *varró* képzettséget igényelnek. A munkaerő professzionális toborzása és kiválasztása kulcsfontosságú terület a vállalat számára (ebben várnának leginkább segítséget); már a

munkaerő-felvétel kezdeti szakaszában megpróbálják kiszűrni a motiválatlan, alkalmatlan, vagy nem megfelelő munkavállalói kompetenciákkal rendelkező jelentkezőket.

4.2.3 Tamási-Hús Kft. – Tamási

A gazdálkodó szervezet saját foglalkoztatottainak létszáma 265 fő volt 2017. január 1-jén; ezen túl 80 főt foglalkoztatnak munkaerő-kölcsönzés keretében. A legjelentősebb munkaerő-hiányuk a PLC programozással működő húsipari gépeket üzemeltető műszerészekből (5-6 fő) van. Kiemelhető a fluktuáció a húsipari betanított munkásaik között. Képzési, továbbképzési igényeik a következők: élelmiszer-higiénés, mentálhigiénés – testi és lelki egészséget szolgáló és népszerűsítő képzések; a stressz kezelését és feloldásának módszereit, az új szemléletmód kialakítását célzó tréningek. Célként tűzték ki a gyártási folyamatban résztvevők körében a dolgozói felelősségvállalás, lojalitás és a motiváció növelését. A középvezetők körében a vezetői és kommunikációs kompetenciák fejlesztését tartják a legszükségesebbnek. A vállalat a munkaerő-toborzás területén várna leginkább segítséget, támogatást.

4.2.4 Philips Lighting Hungary Kft. – Tamási

A tamási gyárban kültéri és beltéri világítástechnikai eszközöket gyártanak. Főként az innovatív és energia-hatékony megoldások területén töltenek be meghatározó szerepet, amit a gyárban lévő munkaerő-szükséglet is követ. A szakipari munkavégzéshez elengedhetetlen a minőségi munkaerő, mivel értékes, drága gépeken folyik a termelés (ezek szinte soha nem állnak le a 3 műszakos munkarend miatt). A magas piaci elvárásokhoz (egyre több modern fényforrást használnak fel a fogyasztók) igazodó gyors munkatempó („nagy iram”) miatt nagy stresszel jár az üzemben a munkavégzés. A növekvő szükségletek kielégítése érdekében kapacitásbővítéssel számolnak a közeljövőben is. A humánerőforráshoz kapcsolódó szolgáltatások terén leginkább a toborzásban várnak segítséget; ezen túl szakképzésre is lesz szükségük.

4.2.5 ATOMIX Kft. – Paks

Az ATOMIX Kft. szervezeti egységeként 2006. szeptember 1-jén megalakult a Képzési Központ Szakágazat, melynek legfőbb feladata az atomerőmű szakember-utánpótlás biztosításának támogatása képzéssel, másrészt széleskörű oktatásszervezési szolgáltatás nyújtása a Paksi Atomerőmű Zrt. és a területén munkát végző vállalkozások számára. Munkájukban igen függetlenek és képesek teljesíteni a dolgozókkal kapcsolatos igényeket. Képzési területeik: a Paksi Atomerőmű Zrt. székhelyén történő önálló munkavégzéshez szükséges „Belépőképzés” megszervezése; az önálló munkavégzéshez szükséges, rendeletekkel előírt biztonságtechnikai vizsgák (sugárvédelmi /MSSZ/, munka- és tűzvédelmi vizsgák), tűzvédelmi szakvizsgák és a hozzájuk kapcsolódó képzések szervezése; alapozó és szakmai tanfolyamok, képzések, tanfolyamokhoz kapcsolódó vagy önálló vizsgák szervezése. A foglalkoztatottak létszáma meghaladja az ezer főt, a betöltetlen álláshelyek

száma mindössze 10 db, melyek nem a szakipari munkahelyekhez kapcsolódnak, hanem pl. vagyonőri és takarítói munkakörök. Bővítést nem terveznek a közeljövőben.

4.3 Adatfelvétel a kis- és középvállalkozásoknál

Mivel a Szekszárdi Szakképzési Centrum aktív tagja a megyei foglalkoztatási felnőttképzési együttműködésének, ezért a lekérdezendő vállalatok körét a velük kapcsolatban álló vállalkozások adatbázisából igyekeztünk kinyerni. Mivel a fentebb indokolt, 50 fő feletti vállalkozások felé súlyozott eloszláshoz képest ebben felülreprezentáltak voltak a mikro- és kisvállalkozások, az 500 legnagyobb foglalkoztató listájából kiegészítettük a centrum listáját az 50 fő feletti vállalkozások listájával. Szintén szempont volt még a megkérdezett cégek GINOP pályázatban történő részvétele, mivel a megyei foglalkoztatáspolitikai együttműködés és a járási együttműködések közti lehatároláskor szempont volt, hogy a megyei együttműködési projekt a GINOP nyerteseinek igényeivel foglalkozzon.

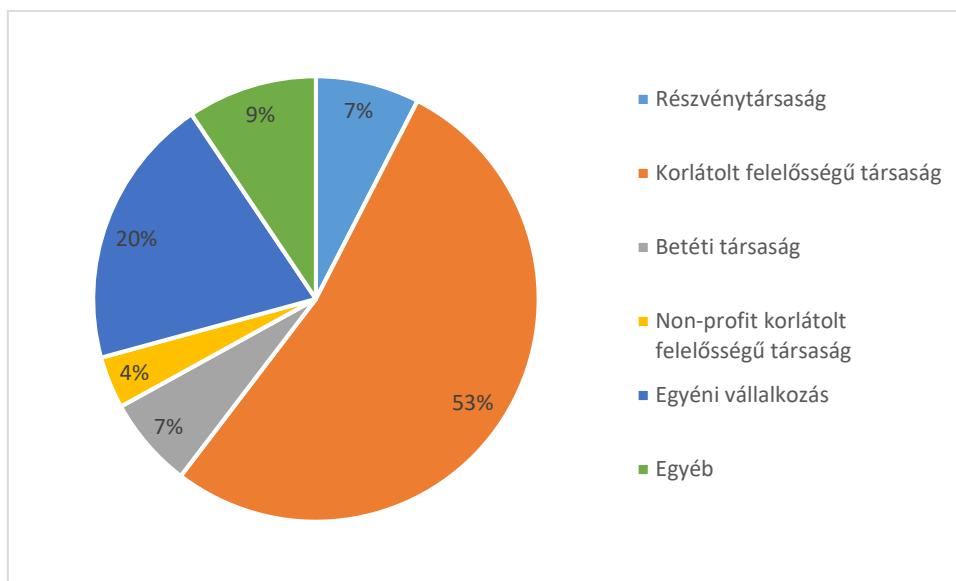
4.4 Az adatfelvétel összesített eredményei

4.4.1 A megkérdezett vállalkozások típusa, működési formája

A megkérdezett vállalkozások jellemzően korlátolt felelősségű társaság formában működnek, a válaszadók 53%-a tartozott ebbe a csoportba. Jelentős csoportot képviseltek az egyéni vállalkozások is a maguk 20%-os részesedésével. A részvénytársaság és a betéti társaság a válaszok 7-7%-át tették ki, azonban itt fontos megjegyezni, hogy 2 válaszadó gazdálkodási formáját az egyéb kategóriában Zrt.-ként jelölte meg, ezt a részvénytársasághoz adtuk hozzá. A kérdőívet 4 db nonprofit kft. töltötte ki. A válaszokban megjelenő egyéb vállalkozástípusok a következők voltak: őstermelő, közhasznú alapítvány, szövetkezet, egyéni cég.

15. ábra: A vállalkozások megoszlása működési forma szerint

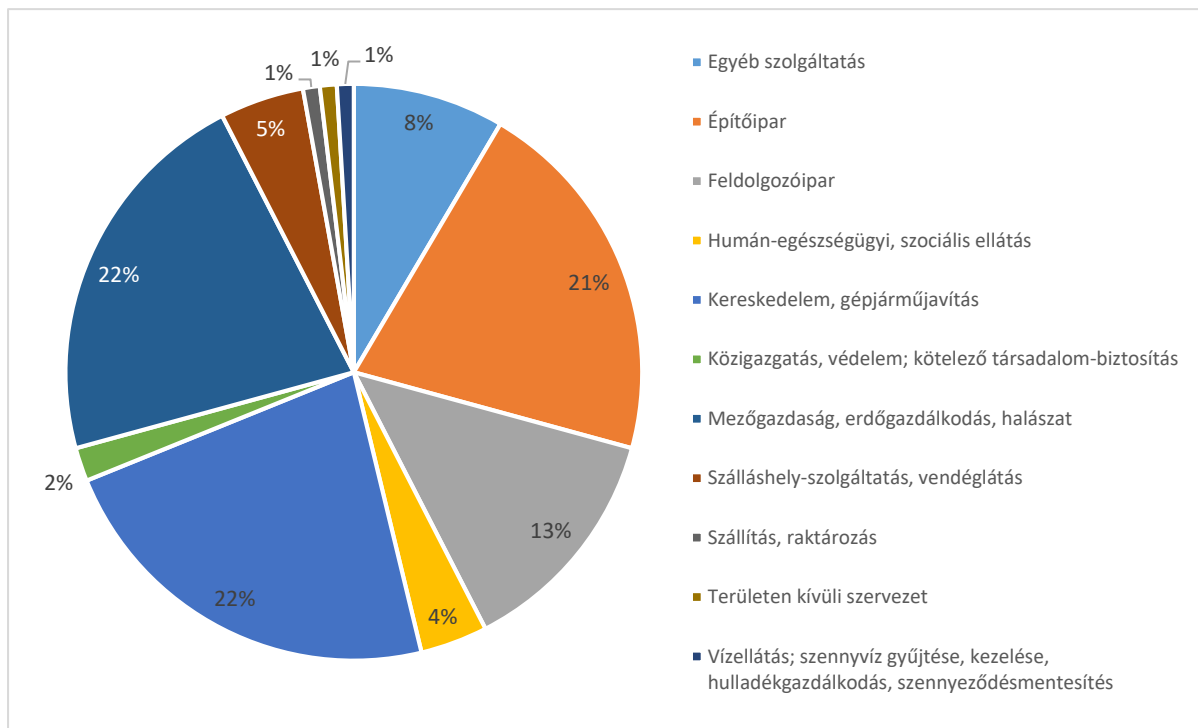

Forrás: Saját szerkesztés

4.4.2 A megkérdezett vállalkozások gazdasági ágazata

A megkérdezett vállalkozások tevékenysége 3 gazdasági ágazatban meghatározó, melyek megközelítőleg azonos részesedést képviselnek: Kereskedelem, gépjárműjavítás (24 db vállalkozás); Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat (23 db vállalkozás); Építőipar (22 db vállalkozás). Jelentősnek mondható még a feldolgozóipar jelenléte, melyben a megkérdezett vállalkozások 13%-a tevékenykedett.

16. ábra: A megkérdezett vállalkozások megoszlása gazdasági ágazat alapján

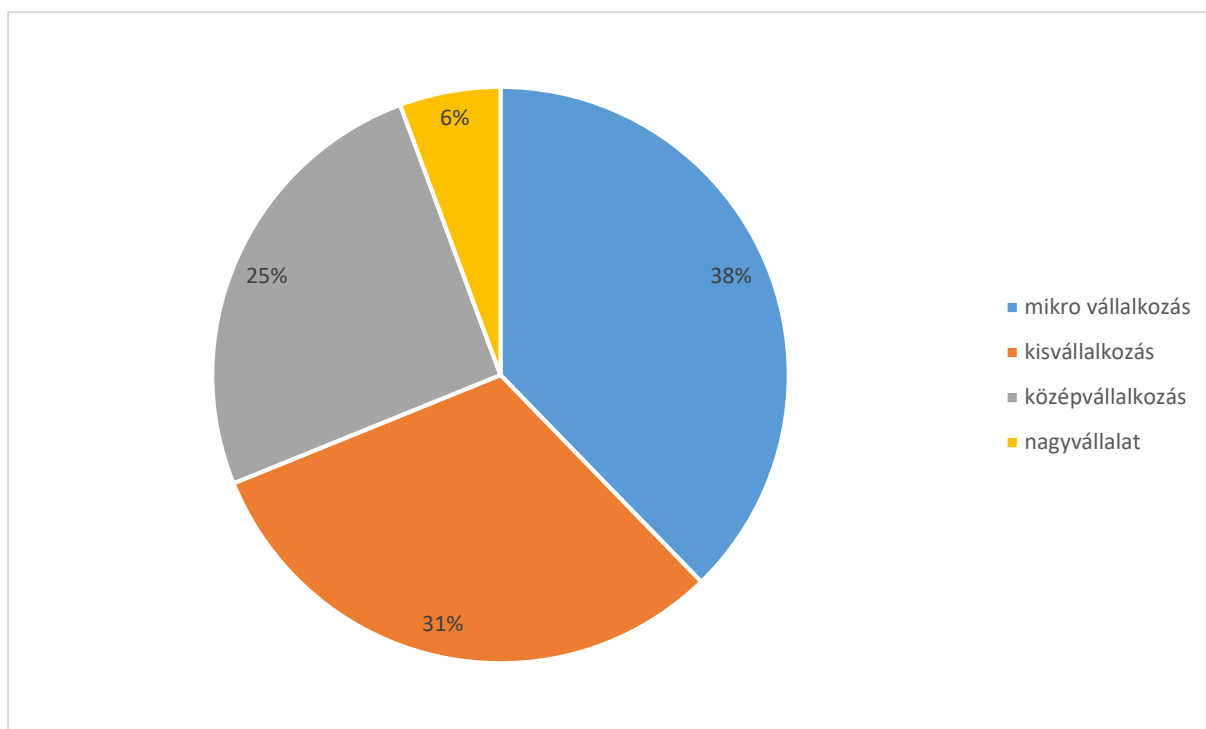

Forrás: Saját szerkesztés

4.4.3 A megkérdezett vállalkozások megoszlása méret szerint

A vállalkozás mérete szerinti besorolásban saját bevallásuk alapján a legmagasabb a mikrovállalkozások aránya (38%), a válaszadók 31%-a kisvállalkozásokat, 25%-a középvállalkozásokat, 6%-a nagyvállalkozásokat képviselt. Ha a vállalkozások méretét összevetjük a KSH által publikált működő vállalkozásokra vonatkozó statisztikákkal, látható, hogy minél nagyobb egy vállalkozás mérete, annál inkább felül van reprezentálva a kérdőíves felmérésben. Ez az 1. fejezetben bemutatott mintavételi eljárás következménye.

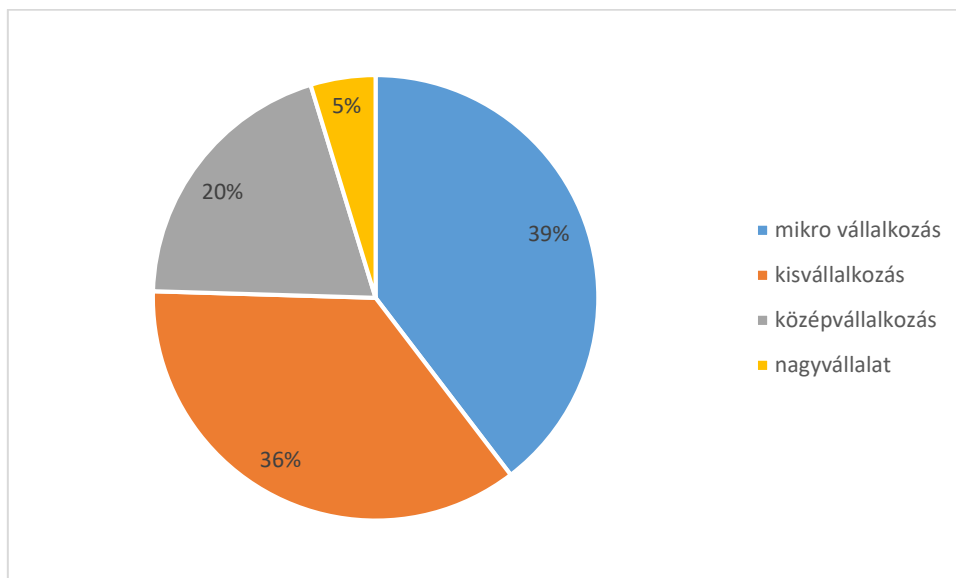
17. ábra: A vállalkozások megoszlása méret szerint (a vállalkozás saját bevallása alapján)

Forrás: Saját szerkesztés

A kérdőívben rákérdeztünk a vállalkozások által foglalkoztatottak létszámára is. Ha ez alapján határozzuk meg a vállalkozások méretét, kisebb eltérés tapasztalható a vállalkozások saját bevallása alapján kapott eredménytől: a mikro- és kisvállalkozások részesedése együttesen 6%-kal magasabb, míg a közép- és nagyvállalkozások száma alacsonyabb.

18. ábra: A vállalkozások eloszlása méret szerint (a válaszadók által megadott foglalkoztatotti létszámadatak alapján)

Forrás: Saját szerkesztés

Az fenti eltérést két tényező indokolhatja:

1. a válaszadók a vállalkozások méretének meghatározásakor figyelembe vették a bevételeik alakulását;
2. a válaszadók nincsenek teljes mértékben tisztában az adott kategóriák közötti lehatárolással.

4.4.4 A megkérdezett vállalkozások eloszlása földrajzi elhelyezkedés szerint

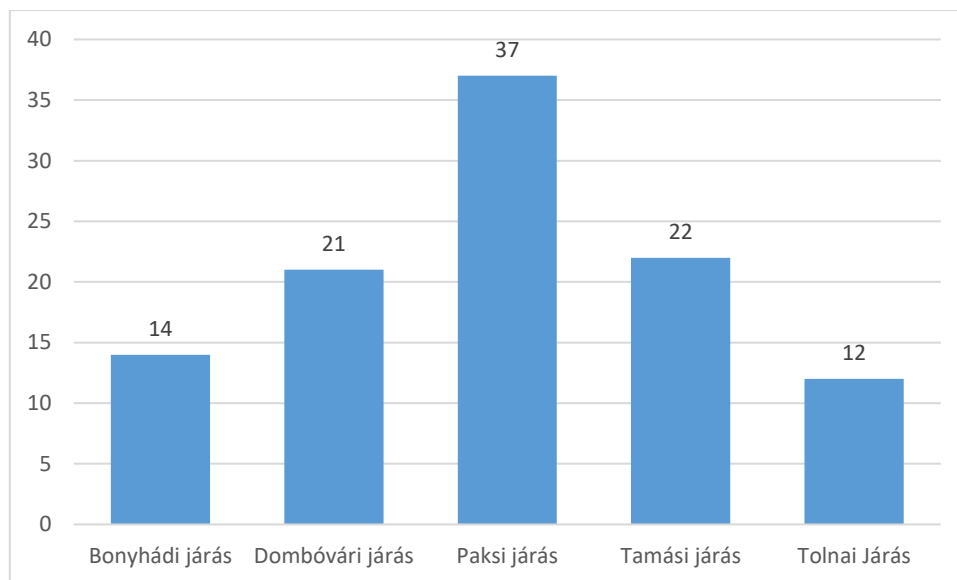
A kérdőívet kitöltő vállalkozások járasonkénti besorolásánál az elsődleges szempont azok székhelye volt, 5 esetben azonban Tolna megyében székhellyel nem rendelkeztek, itt a besorolás alapját a megyében található telephely adta.

A legtöbb kitöltött kérdőív a Paksi járásból érkezett be (a teljes mennyiség közel 35%-a). A Dombóvári és Tamási járásokat közel azonos mennyiségű vállalkozás képviselte (20% és 21%). A Bonyhádi járásból a kérdőívek 13%-át, míg a Tolnai járásból mindössze 11%-át küldték be.

A beérkezett válaszok alapján valamennyi járás esetében megfigyelhető a járásszékhelyek jelentős gazdasági súlya, hiszen a kérdőívet kitöltő vállalkozások közel 70%-ának található a székhelye, annak hiányában telephelye valamelyik járásközpontban, ez alól a Tamási járás képez valamelyest kivételt, mivel itt a járásközpont részesedése a vállalkozásokból mindössze 55%, azonban meg kell jegyezni, hogy a közigazgatási egységet 32 település alkotja, amely szám a legnagyobb a paktumterületen.

A járásközpontok között is kiemelkedik Paks, hiszen 25 kitöltött kérdőívet küldtek be olyan vállalkozások, amelyek székhellyel vagy megyei székhely hiányában telephellyel rendelkeznek a településen. Ez önmagában is magasabb, mint a 4 másik járásban kitöltött kérdőívek száma.

19. ábra: A vállalkozások megoszlása járások szerint

Forrás: Saját szerkesztés

4.4.5 A foglalkoztatottak létszáma

A kérdőívet kitöltő vállalkozások által foglalkoztatottak létszáma összesen meghaladja a 6200-at. A munkavállalók több mint egyharmada a Paksi járásban dolgozik, de a számuk a Dombóvári járásban is meghaladja az 1700-at. A válaszadók által foglalkoztatottak létszáma a Tamási és a Tolnai járásban közel azonos, míg a Bonyhádi járás a 200 főt éppen meghaladó létszámmal jelentős lemaradásban van az előzőekhez képest.

A beérkezett válaszok alapján valamennyi járásban a kereskedelem, gépjárműjavítás területén foglalkoztatják a legtöbb munkavállalót. Ezek közül is kiemelkedik a Paksi járás, ahol az ágazatban foglalkoztatottak száma az ezret is meghaladja. Nagy a munkaerőigénye a feldolgozóiparnak is, a vizsgált 5-ből 4 járásban is a 3 legmunkaerőigényesebb ágazat között szerepel – az egyetlen kivétel a Bonyhádi járás.

A kérdőívet kitöltők válaszai alapján az egye járásokban a 3 legmunkaerőigényesebb gazdasági ágazat a következő:

- Bonyhádi járás: mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat (100 fő); kereskedelem, gépjárműjavítás (48 fő); építőipar (28 fő);
- Dombóvári járás: humán-egészségügyi, szociális ellátás (581 fő); feldolgozóipar (448 fő); kereskedelem, gépjárműjavítás (296 fő);

- Paksi járás: kereskedelem, gépjárműjavítás (1 065 fő); építőipar (569 fő); feldolgozóipar (247 fő);
- Tamási járás: feldolgozóipar (450 fő); kereskedelem, gépjárműjavítás (264 fő); építőipar (207 fő);
- Tólnai járás: feldolgozóipar (600 fő); kereskedelem, gépjárműjavítás (286 fő); közigazgatás, védelem; kötelező társadalom-biztosítás (49 fő).

20. táblázat: A foglalkoztatotti létszámok eloszlása ágazatonkénti és járásonkénti bontásban:

Nemzetgazdasági ág	Bonyhádi	Dombó-vári	Paksi	Tamási	Tólnai	összesen
Egyéb szolgáltatás	7	0	123	0	0	130
Építőipar	27	90	569	207	1	894
Feldolgozóipar	1	448	247	450	600	1746
Humán- egészségügyi, szociális ellátás	0	581	7	42	0	630
Kereskedelem, gépjárműjavítás	48	296	1065	264	286	1959
Közigazgatás, védelem; kötelező társadalom- biztosítás	0	0	0	0	49	49
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	100	151	70	186	0	507
Szálláshely- szolgáltatás, vendéglátás	19	0	77	30	4	130
Szállítás, raktározás	0	0	0	0	30	30
Területen kívüli szervezet	0	180	0	0	0	180
Vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladék- gazdálkodás, szennyvezérlés szennymentesítés	0	0	0	0	4	4
Összesen	202	1746	2158	1179	974	6259

Forrás: Saját szerkesztés

A beérkezett válaszok alapján a paktumterületen komoly problémát jelent a munkaerőhiány kérdése. A megkérdezett vállalkozások 42,5%-a rendelkezik betöltetlen álláshellyel, melynek száma megközelíti a 200-at. A megfelelő munkaerő felkutatásának nehézségét jelzi az is, hogy a betöltetlen álláshelyek 55%-ra legalább 3 hónapja nem találnak alkalmas jelentkezőt – a legproblémásabb álláshelyekre a válaszadók átlagosan több mint 9 hónapja keresik az alkalmas munkavállalót. A betöltetlen álláshelyek számában kisebb eltérés tapasztalható a járások között, mint a foglalkoztatottak létszámában: a Dombóvári, a Paksi és a Tolnai járásban szinte azonos (54-58 db) a betöltetlen álláshelyek száma. A Tamási és a Bonyhádi járásban ettől lényegesen kevesebb, viszont a számok azt mutatják, hogy ezen járásokban (hasonlóan a Paksi járáshoz) a komoly nehézséget jelent az alkalmas munkavállalók felkutatása.

A foglalkoztatottak létszámának és a betöltetlen álláshelyek számának járásonkénti alakulását az alábbi táblázat tartalmazza.

21. táblázat: A foglalkoztatottak, a betöltetlen és a tartósan betöltetlen álláshelyek száma a járásokban

Járások	Foglalkoztatott i létszámok (fő)	Betöltetlen álláshelyek (db)	Tartósan betöltetlen álláshelyek (db)	A tartósan betöltetlen álláshelyek betöltetlen álláshelyekhez viszonyított aránya
Bonyhádi	202	8	6	75,0%
Dombóvári	1766	58	26	44,8%
Paksi	2138	56	45	80,4%
Tolnai	975	54	17	75,0%
Tamási	1178	20	15	31,5%
Összesen	6259	196	109	55,6%

Forrás: Saját szerkesztés

Ágazatonkénti megosztásban észrevehető, hogy a kereskedelem, a feldolgozóipar, a humán-szociális ellátás, az építőipar és a mezőgazdaság foglalkoztatja a legtöbb munkavállalót. A legnagyobb munkaerőhiány a feldolgozóipar és az építőipar területén jelentkezik, de komolynak mondható a kereskedelem, gépjárműjavítás és a humán-egészségügyi, szociális ellátás területé is. A legtöbb tartósan üres álláshely az építőipar és a kereskedelem, gépjárműjavítás területén jelentkezik. Ha együtt vizsgáljuk a betöltetlen és a tartósan betöltetlen álláshelyeket, akkor az látható, hogy a munkáltatóknak az építőipar, a szállítás, raktározás, valamint a humán-egészségügyi, szociális ellátás területén a legnehezebb az alkalmas munkaerő megtalálása.

22. táblázat: A betöltetlen és a tartósan betöltetlen álláshelyek az egyes gazdasági ágazatokban

	Betöltetlen álláshelyek (db)	Tartósan betöltetlen álláshelyek (db)
Építőipar	53	47
Feldolgozóipar	64	13
Egyéb szolgáltatás	8	5
Kereskedelem, gépjárműjavítás	38	23
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	4	2
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	2	0
Területen kívüli szervezet	0	0
Vízellátás; szennyvíz gyűjtése, hulladék	1	1

	Betöltetlen álláshelyek (db)	Tartósan betöltetlen álláshelyek (db)
Szállítás, raktározás	5	4
Humán-egészségügyi, szociális ellátás	20	14
Közigazgatás, védelem; kötelező tb	1	0
Összesen	196	109

Forrás: Saját szerkesztés

4.4.6 A leggyakoribb betöltetlen munkakörök

Fontos információt ad a leggyakoribb betöltetlen munkakörök listája. Az egyes járásokban felmerülő igényeket az alábbi táblázat tartalmazza.

23. táblázat: Betöltetlen munkakörök a paktumterület járásaiban

Járás	Betöltetlen munkakörök:
Bonyhádi járás	kőműves; gázszerelő; gépjárművezető; fűtésszerelő; csőszerelő; szakács
Dombóvári járás	szerelő, betanított munkás; informatikus, szerviz-technikus; kőműves, festő; villanyszerelő, mezőgazdasági erőgépkészítő; szülésznő, csecsemő- és gyermekápoló, OKJ54 ápoló, haematológiai asszisztens, műtősség; segédmunkás; szállítmányozási ügyintéző, termelés vezető, konstruktőr; betanított varró; termékmenedzser, értékesítő, árukiadó
Paksi járás	abroncsszerelő; villanyszerelő; főmérnök, szakmunkás, fővezető; gépkocsivezető; eladó; élelmiszer- és vegyiáru eladó; orvos; szakács, felszolgáló, futár; betanított munkás; hegesztő, épület- és szerkezetlakatos, csőszerelő; kőműves, betonacél-szerelő, lakatos; ács; pék; takarító; profi segédmunkás; raktáros; sofőr; vagyonőr
Tamási járás	ápoló; gondozó; kőműves; gépszerelő; nehézgépkészítő; építésvezető; asztalos; lakatos; műszerész; műszaki előkészítő; forgácsoló-esztergályos; festékszóró; minőségbiztosítási mérnök; műszaki előkészítő mérnök; szakács;
Tolnai járás	könyvelő; élelmiszerbolti eladó; pék; gépkocsivezető; irodai ügyintéző; kőműves; szakmunkás; üzemgazdász; villanyszerelő; targoncavezető-raktáros; mechanikai szerelő; cnc gépkezelő; hegesztő; minőségbiztosítási mérnök; művezető

Forrás: Saját szerkesztés

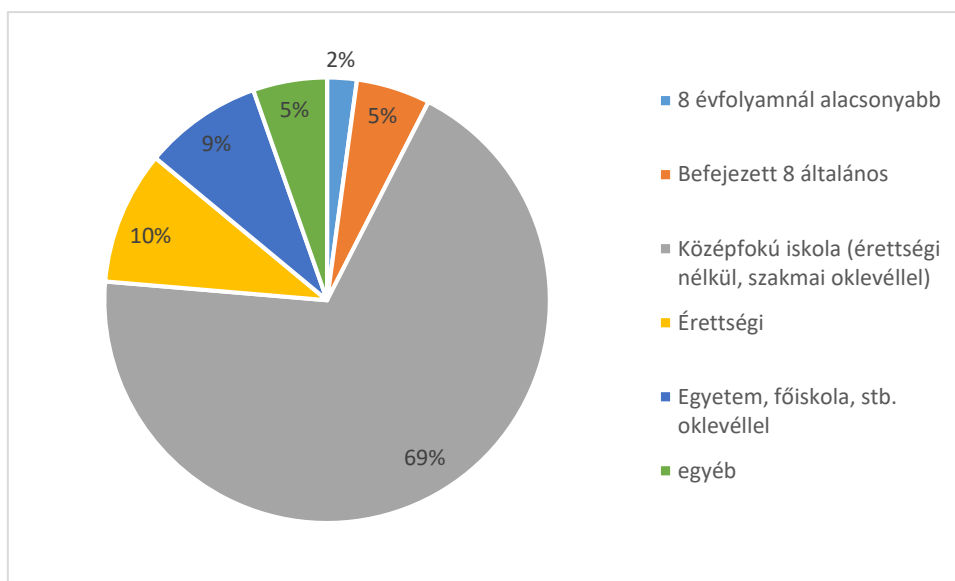
4.4.7 A leggyakoribb betöltetlen álláshelyek végzettségi és képzettségi jellemzői

Azt is megvizsgáltuk, hogy a leggyakoribb betöltetlen munkakörök milyen végzettséget kívánnak meg a vállalkozások szerint. A 106 válaszadóból összesen 93 válaszolt, melynek eloszlása az alábbi kördiagrammon olvasható. E kérdésre adott válaszokban már a magasabb válaszarány mutatja a válaszadók értelmezését: ha a fenti kérdésekre nem is tudott jelenleg betöltetlen álláshelyet meghatározni, a végzettséget és a képzettséget ki tudta választani – illetve meg tudta adni nyitott válaszként is az általában a leggyakoribb üres álláshelyekre vonatkozóan.

A beérkezett válaszok alapján a munkáltatók leggyakrabban középfokú végzettséget (64 válasz) várnak el a jelentkezőktől. Közel azonos arányban várják el az érettségi bizonyítvány (9 válasz) és a főiskolai, egyetemi oklevelet (8 válasz). Az egyéb kategóriában 2 válaszadó OKJ képzettséget vár el, 2 fő szakmai képzettséget és érettségit együttesen, 1 munkáltató számára pedig az idegen nyelvtudás a legfontosabb. Az eredményből világosan látható, hogy a paktumterületen legalább középfokú végzettség nélkül komoly nehézséget okoz az elhelyezkedés: befejezett általános iskolát 5 munkáltató vár el az álláskeresőtől, és mindössze 2-en válaszoltak úgy, hogy gyakorlatilag nem vár el iskolai végzettséget. Ez azok számára rossz hír, akik az új jogszabályoknak köszönhetően a betöltött 16 év után kiesnek az oktatási rendszerből. Szükséges arra törekedni, hogy a lemorzsolódás minimális legyen.

20. ábra: A betöltetlen munkakörök betöltéséhez megkövetelt végzettség

Forrás: saját szerkesztés

4.4.8 Miért nehéz betölteni a munkaköröket?

A személyes interjúkból is kiderült, hogy a munkáltatók olyan embereket keresnek, akik megbízható, erős szakmai tudással, gyakorlattal rendelkeznek a saját szakterületükön, képesek és hajlandók elvégezni a rájuk bízott munkát, pozitív a hozzáállásuk, felelősek és tudatosak feladataik ellátásában, esetenként a költséges gépek kezelésében.

Az iskolarendszerű szakképzési rendszer kevésbé felel meg ennek az elvárásnak, a szakképzés jelenlegi formában nem képes olyan minőségű szakember-utánpótlást biztosítani, amelyek kielégítenék ezen igényeket. További probléma, hogy a oktatási rendszer nem reagál időben a piaci igényekre, ezáltal olyan szakembereket képeznek, melyekre a munkaerőpiacon nincs igény, amelyre lenne, azokból viszont nem képes a megfelelő utánpótlást biztosítani.

A szakiskolai képzés presztízse hanyatlóban, a szakképzésbe jelenleg azok a fiatalok mennek kényszerből, akik máshova nem kerültek be a rossz tanulmányi eredményük, a sorozatos hiányzások és esetleges évismétlések miatti lemaradás okán. Az iskolarendszerű szakképzésben a szakmaválasztást befolyásolja a szülők több évvel korábbi munkaerő-piaci képe is, így a hiányszakmák feltöltése sem sikerül sokszor a Szakképzési Centrumoknak, bár ehhez ösztöndíjat is tudnak kínálni.

A motiválatlan és gyenge képességű fiatalok nem képesek elsajátítani a szakma minden gyakorlati tudnivalóját, bár ezen a duális képzés folyamatos bővülése változtatni tud majd. A most felfutó második szakmai képzettséget nyújtó felnőttoktatás (vagy „esti képzés”) sokkal inkább jelzi a pályamódosítók elképzeléseit az elhelyezkedési lehetőségekről.

A szakképzésből kikerülő fiatalok egy része külföldre megy a megélhetési lehetőségek miatt, mivel az itthoni keresetek és megbecsülések elmaradnak a nyugat-európai jövedelmi

lehetőségektől. Ezek a fiatalok hiányoznak a hazai munkaerőpiacról, ami súlyoz problémákhoz vezet pár éven, évtizeden belül, amikor a jelenlegi középkorú-idős szakmunkások már nem lesznek jelen a munkaerőpiacon.

Ezen tendenciára és erős igényre mindenképpen stratégiai választ kell kidolgozni országos és megyei szinten, melynek eszközei lehetnek a szakképzés presztízsének visszaállítása, a szakképesítést igénylő munkakörökben a fizetések emelése, a képzési és gyakorlati körülmények javítása és modernizálása, a duális képzés megerősítése, a megfelelő és hatékony pályaaorientáció.

Az egyes munkakörök betöltésének akadályozó tényezőiről szóló munkáltatói válaszokat az alábbi táblázatban foglaltuk össze-

24. táblázat: Az egyes munkakörök betöltésének nehézségei a foglalkoztatók szerint

Munkakör	Miért nehéz az alkalmas munkavállalót megtalálni?
Abroncs-szerelő	Szakmunkás hiány
Ápoló	Anyagi és erkölcsi megbecsülés hiánya miatt. Nyugatra mentek a munkások, a bér emelésére nincs plusz forrás a támogatások elmaradása miatt
Autószerelő	Sofőrnek mennek, külföldre mennek
Betanított munkás	Mert a termeléshez kevés a munkaerő
CNC gépkezelő	Nincs tapasztalt/végzettséggel rendelkező jelölt
Cukrász	Kevesen választják
Csőszerelő	Nincs elég szakember. Elmennek külföldre
Eladó	Felkészületlenség Nincs szakképzett ember, aki elhivatott A szakemberek külföldre mennek dolgozni
Élelmezésvezető	Nincs e szakmában jól képzett szakember. Nyugatra mentek a munkások, a bér emelésére nincs plusz forrás a támogatások elmaradása miatt
Építőipar	Kevés a jó szakmunkás
Főmérnök,	Jövedelmi viszonyok
Fűtésszerelő	Nem megfelelő mennyiségű szakképzés
Gázszerelő	Kimentek külföldre dolgozni
Gépjármű-fényező	Kevés ilyen végzettségű szakember van.
Gépkocsivezető	Kevés a jelentkező
Hegesztő	Kevés a jó szakember

Munkakör	Miért nehéz az alkalmas munkavállalót megtalálni?
Idénymunkás	Kevés a mezőgazdasághoz értő jó szakember, az idény munkásoknak jelentkező emberek legtöbbször nem megfelelő magatartást tanúsítanak (pl.: laposan is leszedik a borsóhüvelyt, gyümölcszedésnél letörrik az ágakat, a gyors szedés érdekében).
Informatikus, szerviz-technikus	Mert nehezen található a piacon használható gyakorlati tudással rendelkező, dolgozni tudó és dolgozni akaró munkaerő
Irodai	Nehéz megfelelő ambiciózus munkaerőt találni
Karosszéria lakatos	Szakemberhiány
Kőműves	Rengetegen külföldön dolgoznak Kevés a jó, megbízható szakember
Betonacél-szerelő, lakatos	Nincs ember ebben a szakmában.
Festő	kevés a jó szakmunkás
Építésvezető	szakember hiány
Nehézgépkezelő	szakember hiány
Lakatos	Ehhez a munkakörhöz kiváló szakképzettséggel kell rendelkezni - Nincs szakmunkás utánpótlás jövedelmi viszonyok
Mezőgazdasági gépek kezelője (modern gépek)	az automatizáltság magas szintje
Mezőgazdasági gépszerelő, traktoros	Nehéz megbízható, jó szakembert találni, akire az értékes gépeket rá lehetne bízni.
Mezőgazdasági szakképzettség	hiányzik a szakmai végzettségű szakember
Minőségbiztosítási mérnök	nehéz vidéki kisvárosba mérnököt csábítani nincs tapasztalt/végzettséggel rendelkező jelölt
Műszaki előkészítő, kőműves	budapesti és külföldi munkavállalás
Műszerész	Nincs megfelelő képzettségű munkaerő
Növénytermesztő	Nem jól fizet
Növényvédő gépész, szárítókezelő	Informatikai jártasság és a kötetlen munkaidő és a speciális gyakorlat
Orvos	Elvándorlás

Munkakör	Miért nehéz az alkalmas munkavállalót megtalálni?
Összes építőipari foglalkozást	Nincs, aki elvégezze a munkát
Pék	Szakember hiány, képzés hiány Nem egyszerű egy szakképzetlen betanítása
Pince munkás	Nincs szakképzés
Pintér	A szakemberek külföldre mennek dolgozni
Sofőr	Nem találunk olyat aki a nemzetközi fuvarokra alkalmas, a fizetés jó Külföldi elvándorlás
Szakács	Elmennek külföldre, nincs képzés Nyugatra mentek a munkások, a bér emelésére nincs plusz forrás a támogatások elmaradása miatt Kevés az önálló munkavégzésre alkalmas szakember
Asztalos	A keresett végzettséggel kevés a szabad munkaerő
Villanyszerelő	Elvándorlás miatt
Szárítógép kezelő	Sok mindenre kell figyelni
Szerkezetlakatos hegesztő	Tanulók és a fiatal szakemberek nem megfelelő munkamorálja miatt.
Szülésznő, Csecsemő- és gyermekápoló, OKJ54 ápoló, Műtősségéd	A munkakör betöltéséhez szükséges iskolai végzettség hiánya, mivel ritkán vagy egyáltalán nem indítanak a munkakör betöltéséhez szükséges képzést. Munka melletti képzés hiánya.
TARGONCAVEZETŐ -raktáros	Egészségügyi és szellemi szint
telephelyvezető	Szakemberek hiánya
Termékmenedzser	Ehhez kell a legtöbb szakmai tapasztalat, tudás és kitartás
Termelés vezető	Termelés irányítása szakszerű és folyamatos, ami nélkülözhetetlen
Udvaros- karbantartó, karosszériás	Külföldre mentek sokan dolgozni
Üzemgazdász	Nincs képzés
Üzletkötő	Komplex munkát végeznek
Vagyonőr	Érettségi, tanfolyam kötelező
Pincér	Nincs, jelentkező. Munkaügyi központok arra hivatkoznak, hogy külföldön vannak

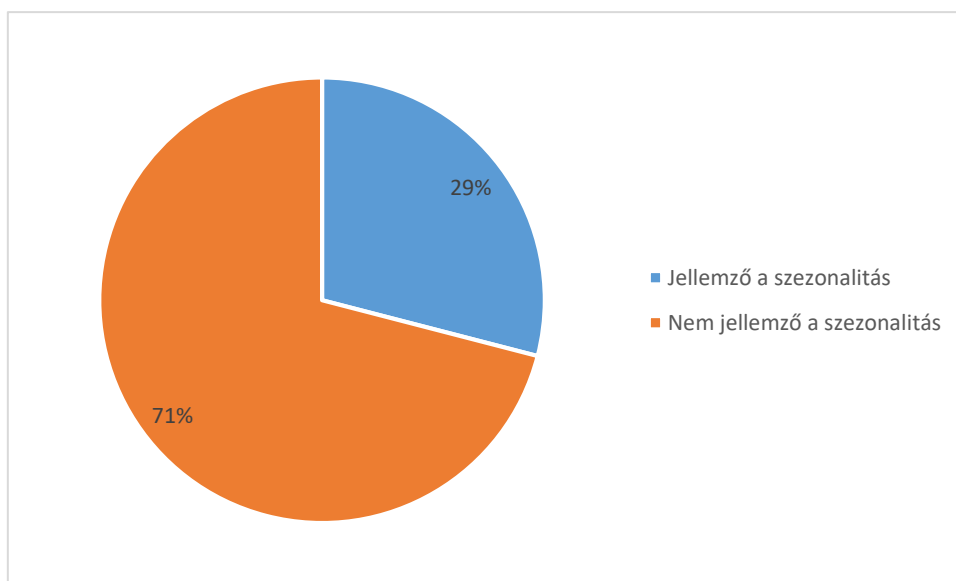
Munkakör	Miért nehéz az alkalmas munkavállalót megtalálni?
Villanyszerelő	Nincs megfelelő iskolai képzés ebből a szakmából a környéken, és kevés a villanyszerelő. Egyéb ágazatok elszívása Nincs szakember az országban

4.4.9 A munkaerőszükséglet szezonalitása

A válaszadók 71%-a nyilatkozott úgy, hogy a munkaerő-keresletükre nem jellemző a szezonalitás, míg 29%-ra igen.

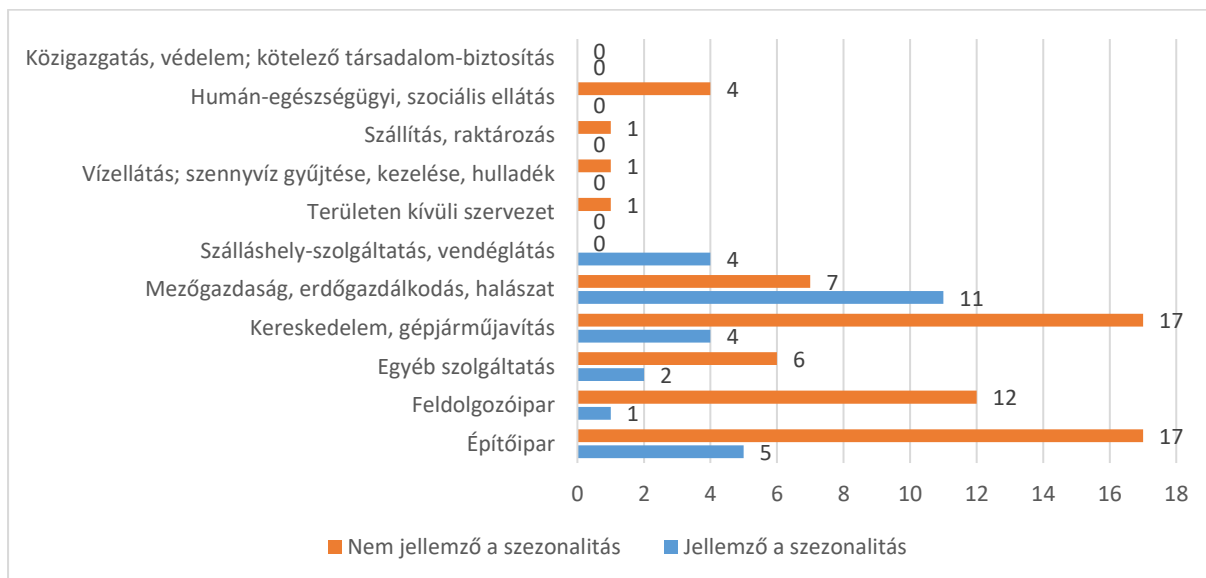
21. ábra: A jellemző-e a szezonális a munkaerő-keresletre?

Forrás: Saját szerkesztés

A beérkezett válaszokat nemzetgazdasági ágazonként is megvizsgáltuk, amely így alakult:

22. ábra: A felmérésben résztvevők szezonálisra vonatkozó nyilatkozata nemzetgazdasági ágazonként

Forrás: Saját szerkesztés

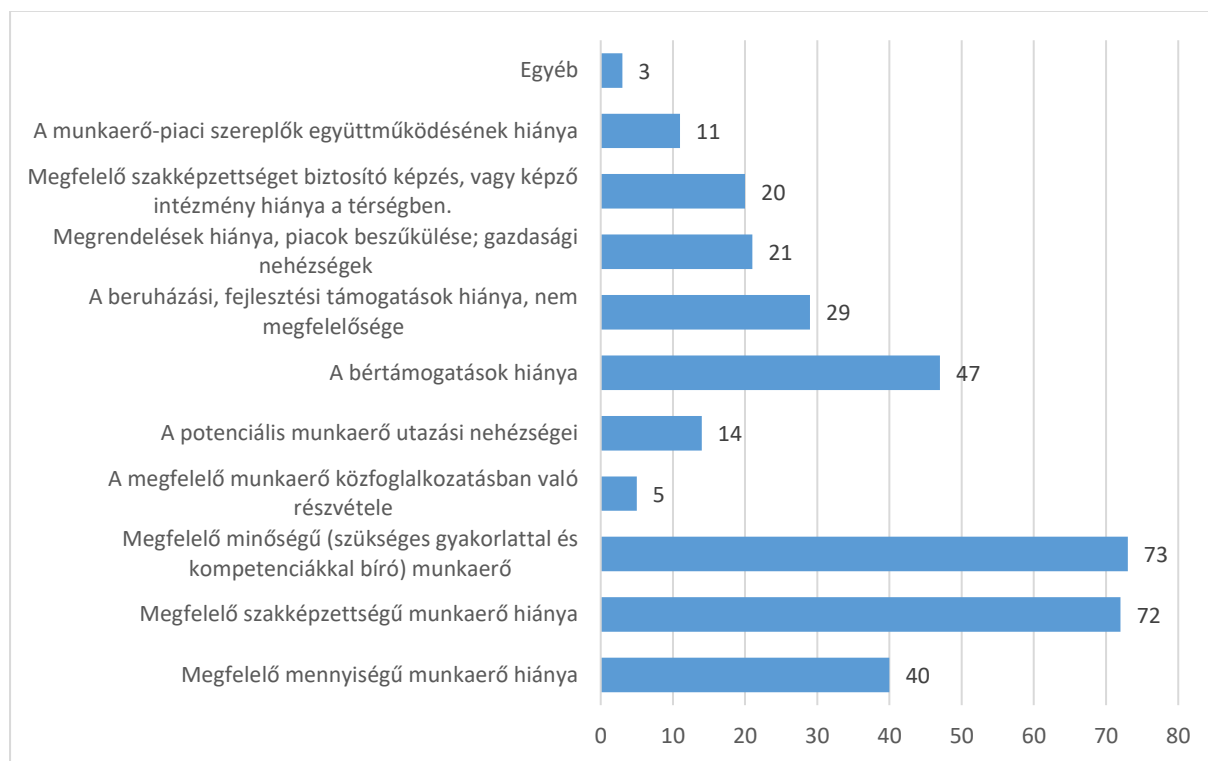
A beérkezett válaszok alapján a szezonális a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat; a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás és az építőipar ágazatokban a legjellemzőbb. Ennek valószínűsíthető okai a következők: a mezőgazdaságban a növénytermesztés hatására a legaktívabb a tavasztól nyárig tartó időszak, a szálláshely szolgáltatás, vendéglátásban a nyári időszakban a legjellemzőbb a turizmus pl. vízpartok (Balaton, Tisza-tó) mentén. Az

építőiparra is nagy hatással van az időjárás alakulása – bizonyos kivitelezési munkákat például hideg, csapadékos időszakban nem végezhetőek el.

4.4.10 A foglalkoztatás fő problémái

Kiemelt kérdés volt, hogy a vállalkozások mit tartanak a jelenlegi munkaerőpiac és foglalkoztatás legnagyobb problémájának.

23. ábra: A foglalkoztatás legnagyobb problémái a válaszadók véleménye alapján

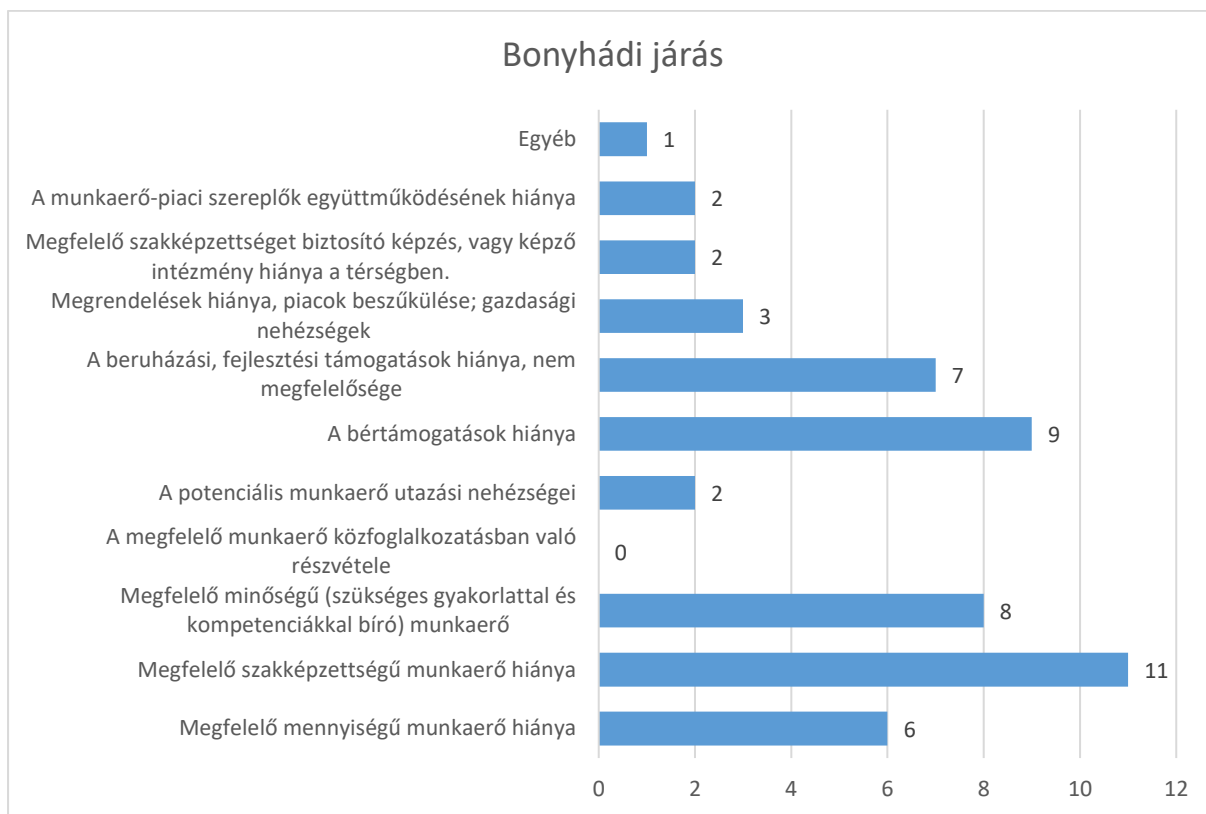

Forrás: Saját szerkesztés

Látható, hogy legerősebben minőségi munkaerőhiány lép fel, azaz a munkaerőnek sem a gyakorlata, sem a kompetenciája nem megfelelő. Emellett jelentős probléma a megfelelő szakképzettség hiánya, külső tényezőként pedig megjelenik a bértámogatások hiánya.

A járásonkénti megoszlás a következőképpen alakul.

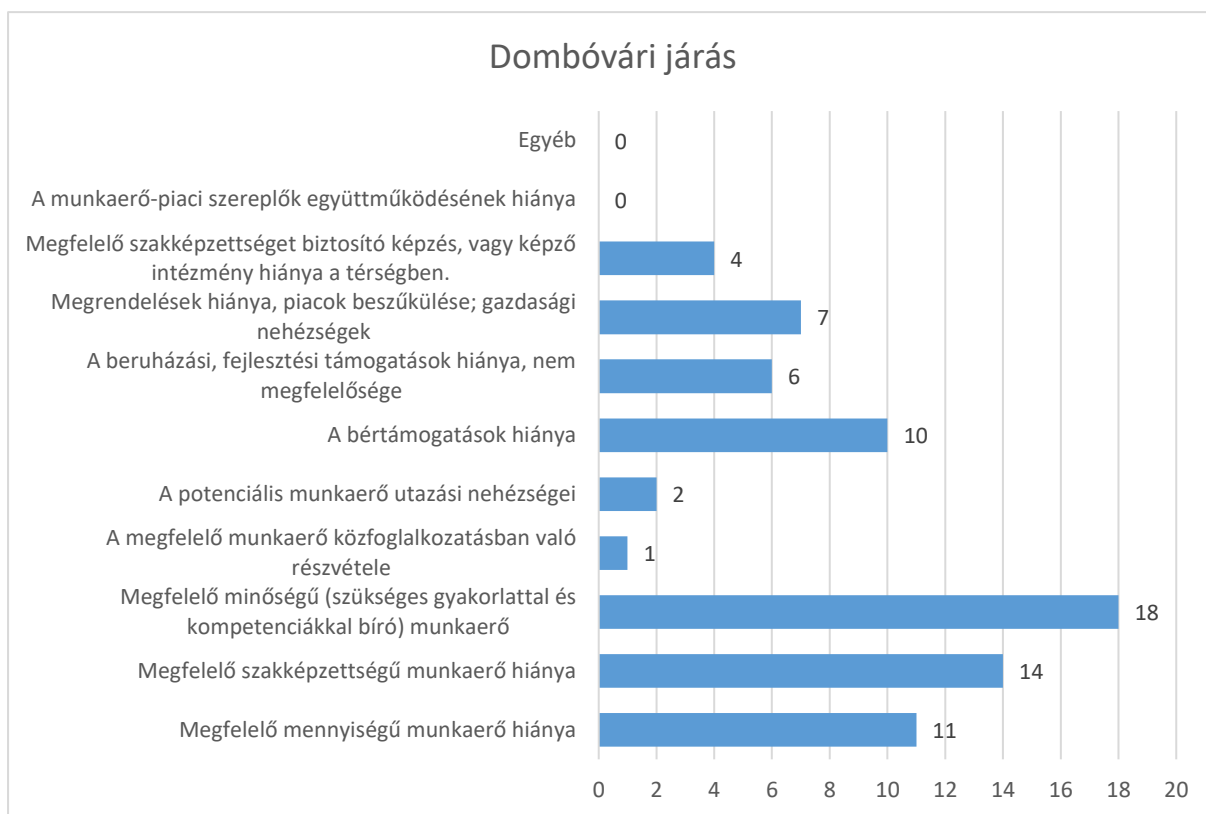
24. ábra: Foglalkoztatás problémái – Bonyhádi járás

Forrás: Saját szerkesztés

A Bonyhádi járásban a megfelelő szakképzettségű munkaerő hiánya és a bértámogatás hiánya látszik problémának az ottani vállalatok szerint, de hiányzik a megfelelő minőségű munkaerő is.

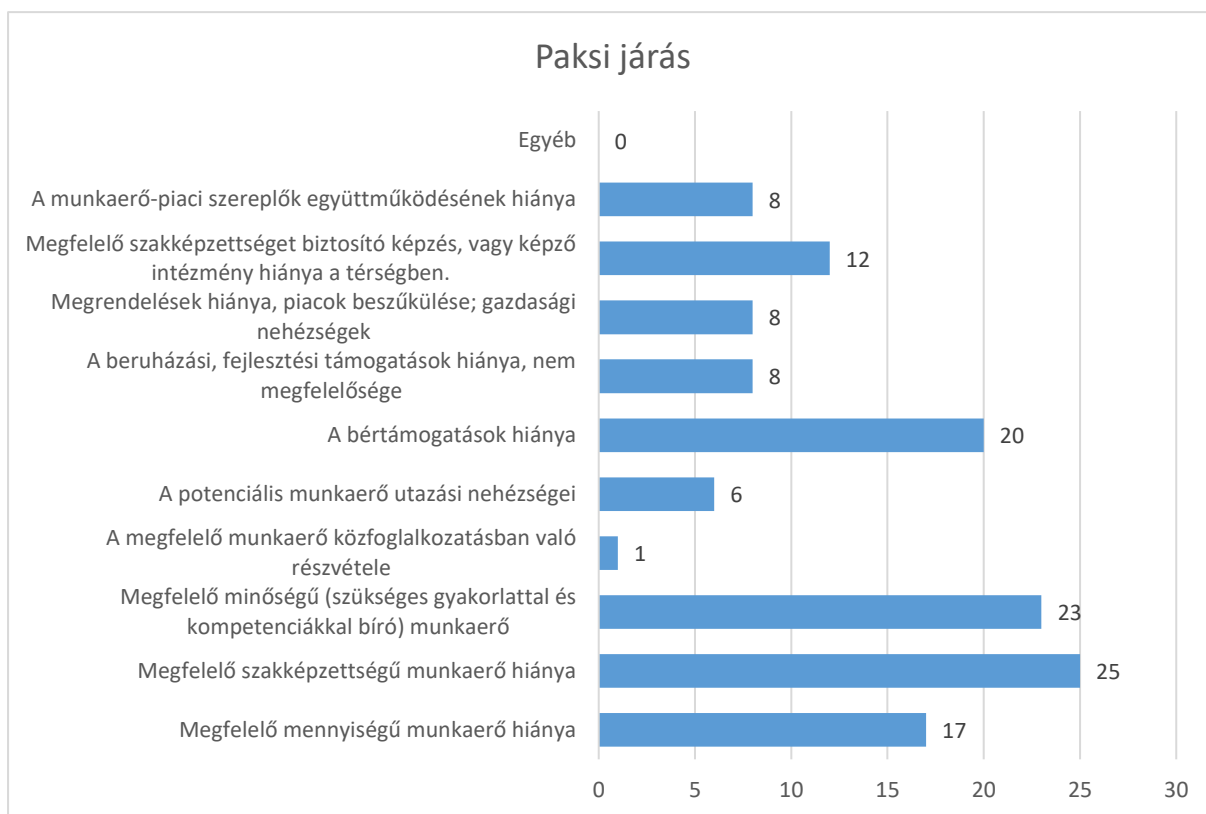
25. ábra: Foglalkoztatás problémái – Dombóvári járás

Forrás: Saját szerkesztés

A Dombóvári járásban kiemelkedik a munkaerő minőségének kérdése, ez a legerősebb problématerület. Itt is megjelenik a bértámogatás és a megfelelő szakképzettségű munkaerő hiánya.

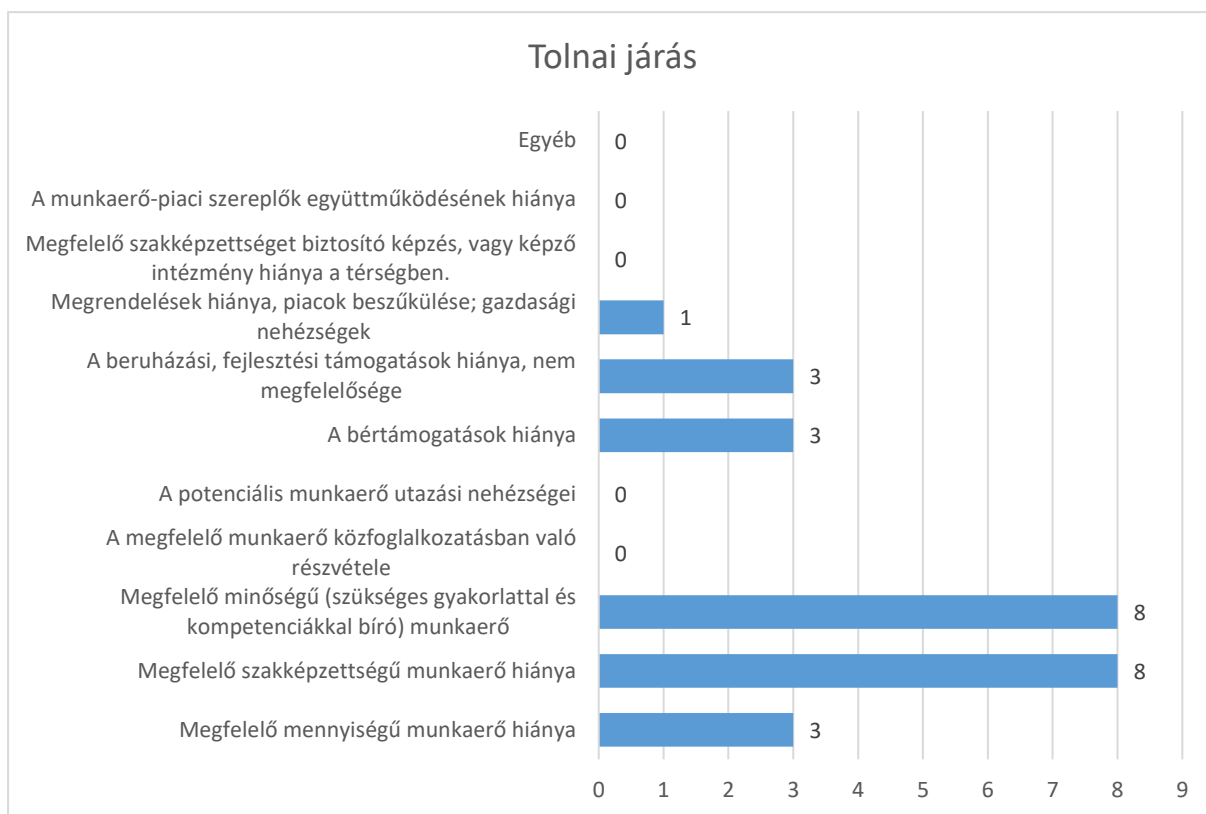
26. ábra: Foglalkoztatás problémái – Paksi járás

Forrás: Saját szerkesztés

A Paksi járásban kiemelt problémát jelent a minőségi munkaerőhiány, a megfelelő szakképzettségű munkaerő és a bértámogatások hiánya, de itt a legerősebb a kellő szakképzettséget biztosító képző intézmény hiánya a térségben.

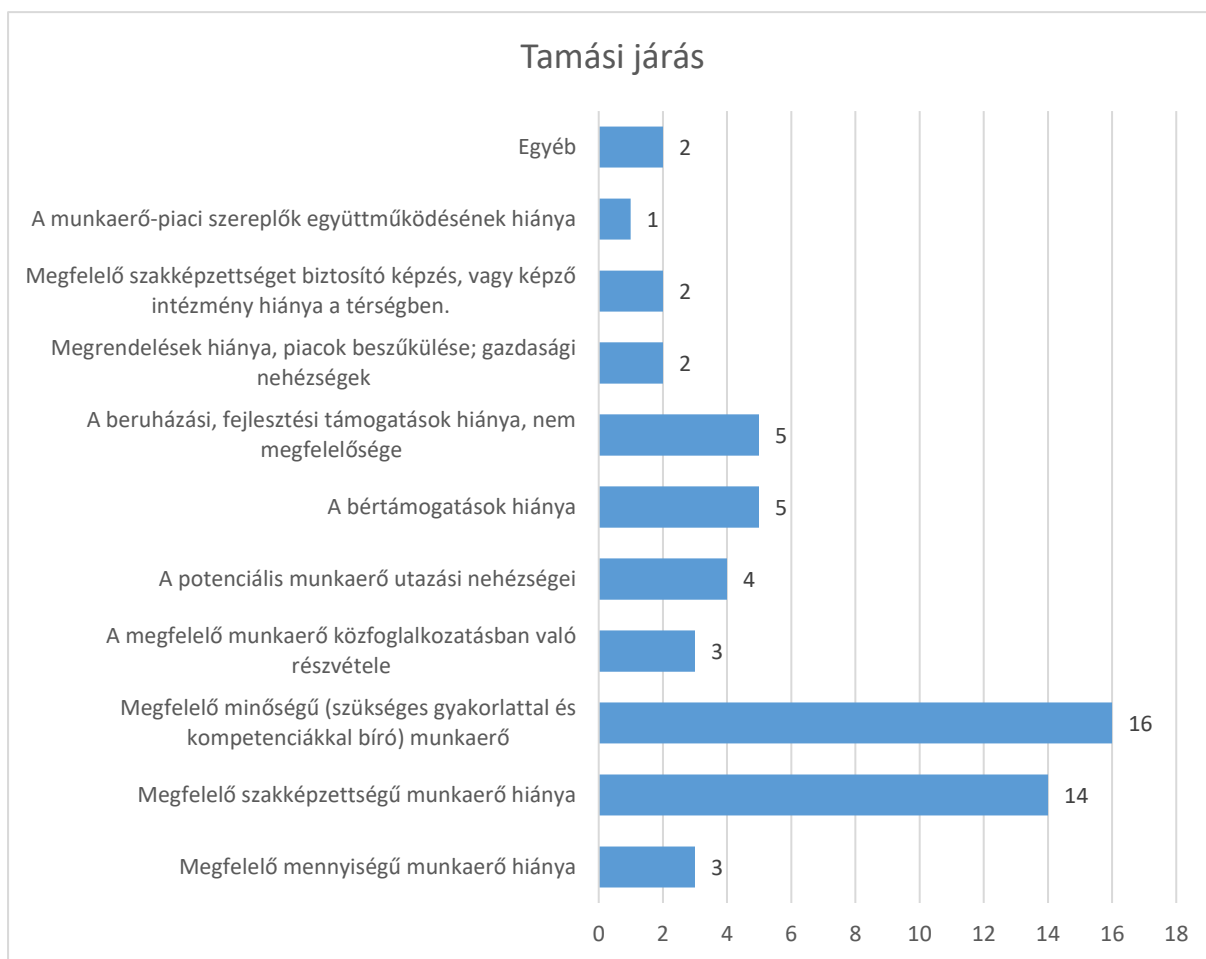
27. ábra: Foglalkoztatás problémái – Tolnai járás

Forrás: Saját szerkesztés

A Tolnai járásban csupán hat tényező jelenik meg, ezek között is a minőségi és megfelelő szakképzettségű munkaerőhiány kiemelkedik, a bértámogatások, a beruházási támogatások és a megfelelő mennyiségű munkaerő hiánya teljesen azonos aránnyal vesz részt.

28. ábra: Foglalkoztatás problémái –Tamási járás

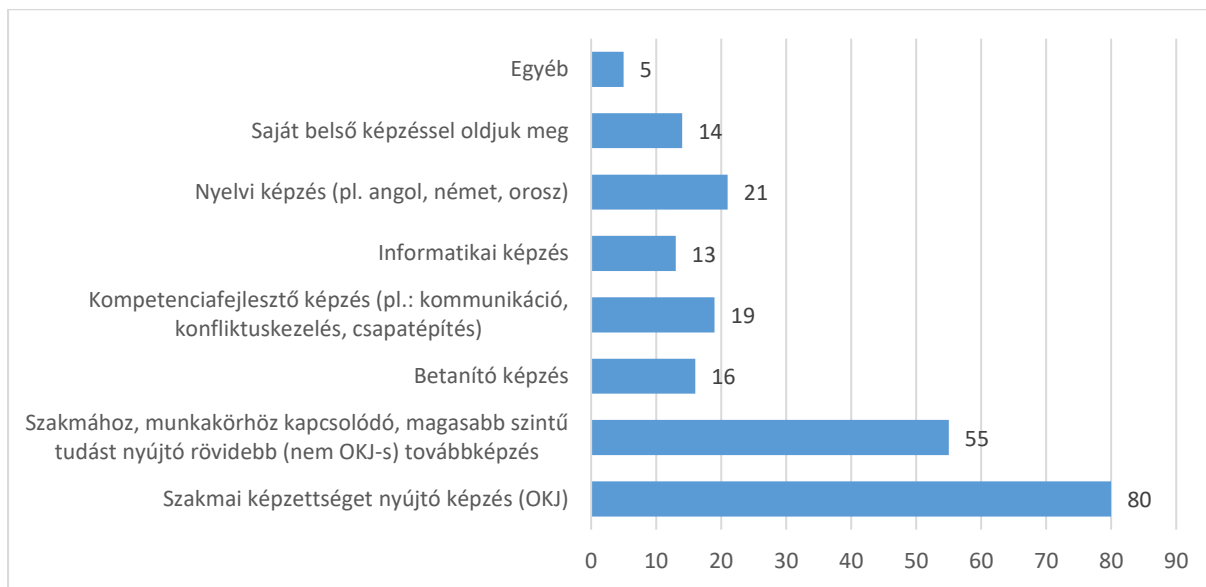
Forrás: Saját szerkesztés

A Tamási járásban kiemelkedik a megfelelő minőségű munkaerőhiány, emellett közel azonos súllyal esnek latba a megfelelő szakképzettségű munkaerő hiánya, a munkaerő utazási nehézségei és a beruházási, fejlesztési támogatások hiánya, nem megfelelőisége.

4.4.11 Képzési igények megoszlása

Az elemzés következő részében ismét közös gondolkodásra kértük a munkáltatókat. Arra voltunk kíváncsiak, hogy ismerve a megyében elérhető munkaerő-állomány összetételét (pl. végzettség, képzettség tekintetében), milyen képzésre lenne szüksége a térség potenciális munkavállalóinak a betöltetlen munkakörökbe való belépés előtt? A munkaadók több választ is megjelölhettek. A válaszok megoszlását az alábbi ábra mutatja:

29. ábra: A kérdőívet kitöltők képzési igényei

Forrás: Saját szerkesztés

A képzési sorrend a következőképpen alakul:

1. Szakmai képzettséget nyújtó képzés (OKJ)
2. Szakmához, munkakörhöz kapcsolódó, magasabb szintű tudást nyújtó rövidebb (nem OKJ-s) továbbképzés
3. Nyelvi képzés (pl. angol, német, orosz)
4. Kompetenciafejlesztő képzés (pl.: kommunikáció, konfliktuskezelés, csapatépítés)
5. Betanító képzés
6. Saját belső képzéssel oldjuk meg
7. Informatikai képzés
8. Egyéb

Amikor arra kértük a munkáltatókat, hogy nevezzenek még néhány konkrét képzést, amit fontosnak tartanak, a következő lehetőségek kerültek fókuszba:

- **Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat:** mezőgazdasági gépek kezelője, traktoros, kombájnos, mezőgazdasági gépszerelő, sertéstelep vezető, növényvédő

szakember, növényorvos, tápanyag-gazdálkodáshoz értő szakember, mezőgazdasági gépész, szárítógép kezelő, növényvédő gépész, üzemeltető gépész

- **Feldolgozóipar:** CNC gépkezelő, műszaki végzettségű programozó gépkezelő, gépkezelő, gépjavító,
- **Építőipar:** gépészet, épületgépészet, villanyszerelő, kőműves, festő, bádogos, hegesztő, emelőgépkezelő, szerkezetlakatos, hidegburkoló, hegesztő, épület- és szerkezetlakatos, csőszerelő, hidegburkoló, ács-állványozás, betonacél-szerelő, lakatos, tetőfedő, építőipari technikus, asztalos, víz- és központifűtés szerelő
- **Kereskedelem, gépjárműipar:** kereskedelmi képzés, kereskedő, eladó, pénztáros, élelmiszereladó, fényező, karosszéria-lakatos, autóvillamossági szakember
- **Szállítás, raktározás:** erőgép- és emelőgépkezelő
- **Szálláshelyszolgáltatás, vendéglátás:** szakács, pincér, pék, vendéglátó
- **Információ, kommunikáció:** angol és német nyelvi képzések, informatikai képzés,
- **Pénzügyi, biztosítási tevékenység:** számvitel,
- **Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység:** üzemgazdász, szakmai képzés
- **Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység**
- **Humán-egészségügyi, szociális ellátás:** szülésznő, csecsemő –és gyermekápoló, haematológiai asszisztens, műtőssegéd, pulmonológus- és allergológus, szakasszisztens, mentálhigiénés képzés, ápoló, ételmezésvezető, diétás szakács

Felfigyelhetünk arra, hogy egyrészt azok a foglalkozások kerültek előtérbe, melyekre a vállalkozásoknak profiljuk alapján szüksége van, másrészt kitűnik az építőipar és a mezőgazdaság dominanciája.

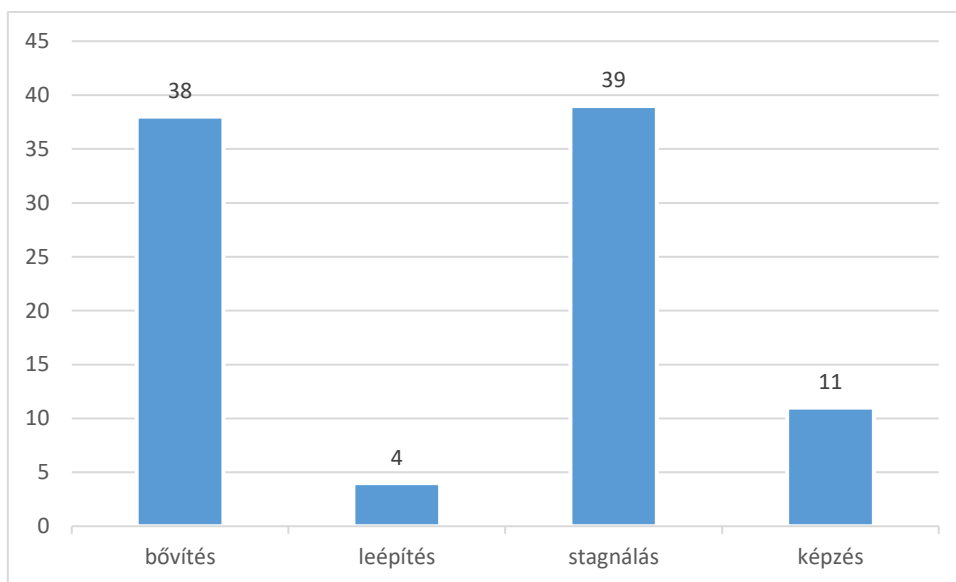
4.4.12 Munkaerő szükségleti tendenciák

Fontosnak tartottuk megtudni, hogy a cégeknél milyen munkaerő szükségleti tendenciák voltak jellemzőek az elmúlt 3 évben.

Legfőképpen a létszámbővítést jelölték meg a cégek, ez kerül túlsúlyba az ábrán látható módon. Azonban a nyílt válaszadás miatt hasonló, de árnyalt válaszok érkeztek. A könnyebb átláthatóság érdekében a válaszokat csoportokba foglaltuk. Ennek alapján például a „megoldott”, „nem volt”, „stagnáló létszám” és a „szintentartás” válaszokat a stagnálás kategóriába csoportosítottuk.

A beérkezett válaszok alapján (voltak olyan vállalkozások, akik nem válaszoltak a kérdésre) a két legjelentősebb tendencia a stagnálás és a létszámbővítés volt az elmúlt három év tapasztalata, de több vállalkozás is képzésekkel fejlesztette a munkaerőállományt. Leépítésekről mindössze 4 vállalkozás számolt be.

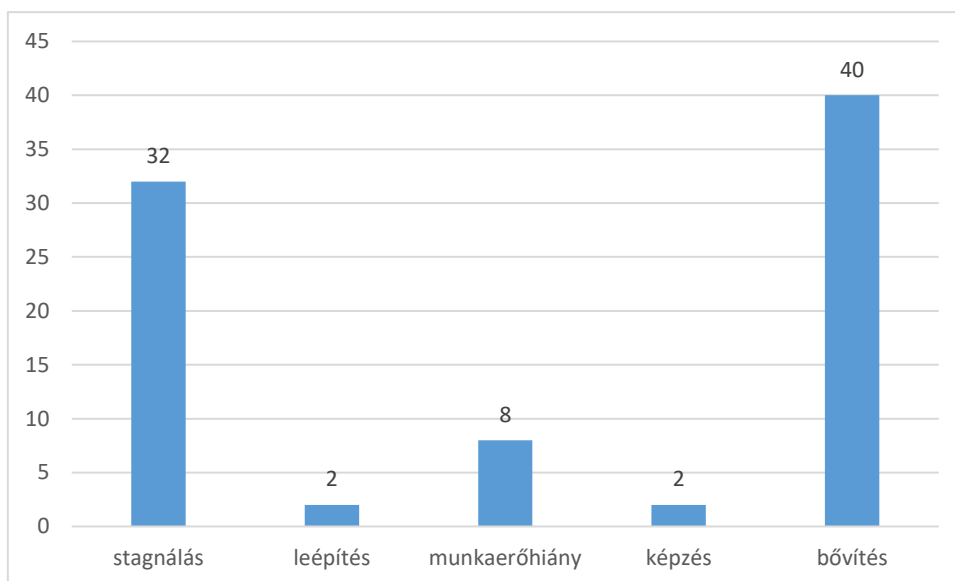
30. ábra: Munkaerő-szükségleti tendenciák az elmúlt 3 évben

Forrás: Saját szerkesztés

Arra a kérdésre, hogy milyen munkaerő-szükségleti tendenciákra számítanak a cégek az idei, és az elkövetkező 3 évben, a következő válaszok érkeztek.

31. ábra: Várható munkaerő szükségleti tendenciák a következő 3 évre

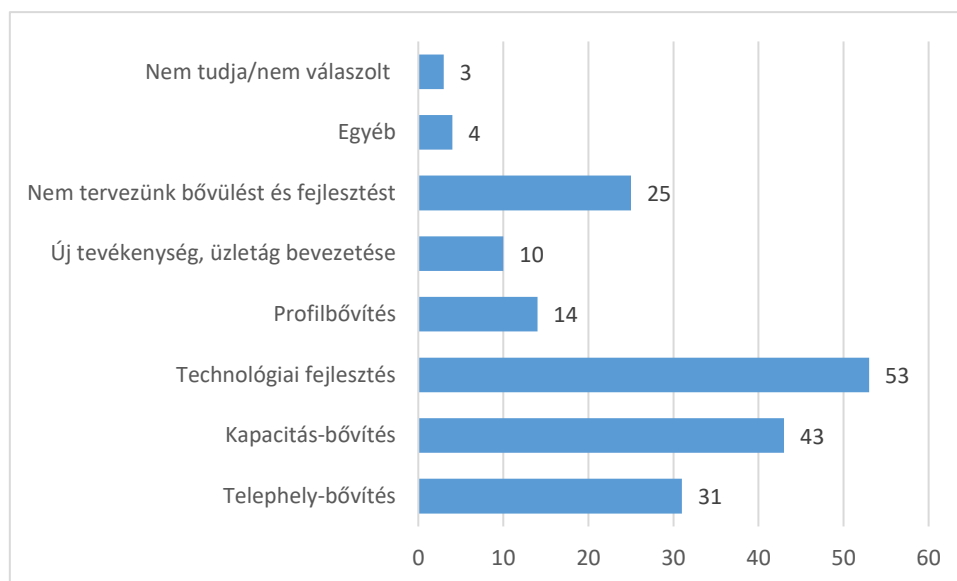
Forrás: Saját szerkesztés

Látható, hogy a munkáltatók a jövőben is főleg bővítésre és stagnálásra számítanak. Két munkáltató tervez képzéseket a jövőben, kettő pedig leépítésre számít. Az elmúlt 3 évhez kapcsolódó ábrához képest új kategóriaként jelent meg a munkaerőhiány. Ennek oka, hogy két esetben is felmerülhet: a munkáltató bővítené az állományt, vagy pedig a távozó munkaerőt szeretné pótolni, azonban ezt a rendelkezésre álló alkalmas munkaerő hiányában nem tudja kivitelezni.

4.4.13 Fejlesztési elképzelések

Arra a kérdésre, hogy milyen fejlesztési elképzelésekkel rendelkezik a vállalkozás, a következő válaszok születtek.

32. ábra: A vállalkozások fejlesztési elképzelései

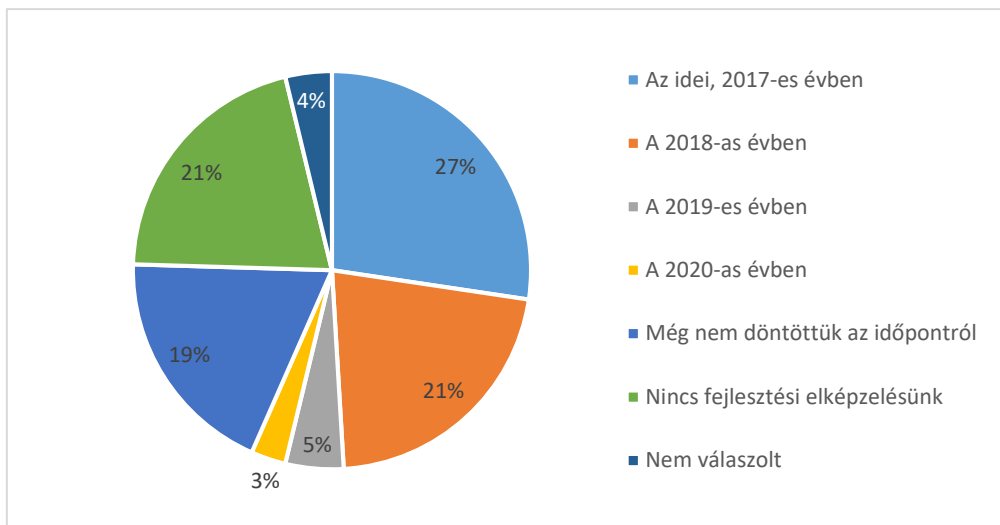
Forrás: Saját szerkesztés

Látható, hogy 53 cég technológiai fejlesztést tervez megvalósítani, de a telephely- és a kapacitásbővítés, profilbővítés és az új üzletág bevezetése is szóba jöhet. Az egyéb fejlesztési elképzelések között tanműhelyépítés, energetikafejlesztés, buszok megújítása, járműpark lecserélése szerepel. Csak 25 válaszadó jelezte, hogy egyáltalán nem terveznek bővítést, fejlesztést. Akad olyan cég is, ahol még kialakulatlan a fejlesztési irány, vagy nincsenek határozott elképzelések róla, vagy a folyamat elején járnak.

Ez a nyitott beállítottság jelzi, hogy a cégek keresik a lehetőséget a fejlesztésre, bővítésre, a hatékonyság optimalizálására és az előrelépésre.

Az is fontos vizsgálati szempont, hogy a cégek mikorra tervezik a fejlesztéseket-

33. ábra: A fejlesztések megvalósításának várható időpontja

Forrás: Saját szerkesztés

Pozitív jelenség, hogy a cégek nem halogatják a fejlesztési elképzeléseik megvalósítását, hanem az idei 2017-es évben tervezik azokat megvalósítani, a jövő évet is a válaszadók több mint egyötöde jelölte meg, mint beruházási időpont. A válaszadók 19%-a még nem döntötte el a megvalósítás tervezett dátumát.

Említésre került, hogy a fejlesztések nyomán különböző munkakörök jönnek létre. A cégeket arra kértük, hogy jelöljék meg azokat a munkaköröket, amelyek így jönnek létre azoknál a cégeknél, akik terveznek ilyen irányú fejlesztést. A válaszokat bekódoltuk a végzettségi szintnek megfelelően. Látható, hogy szinte teljességgel a középfokú végzettségű munkaerővel terveznek a cégek.

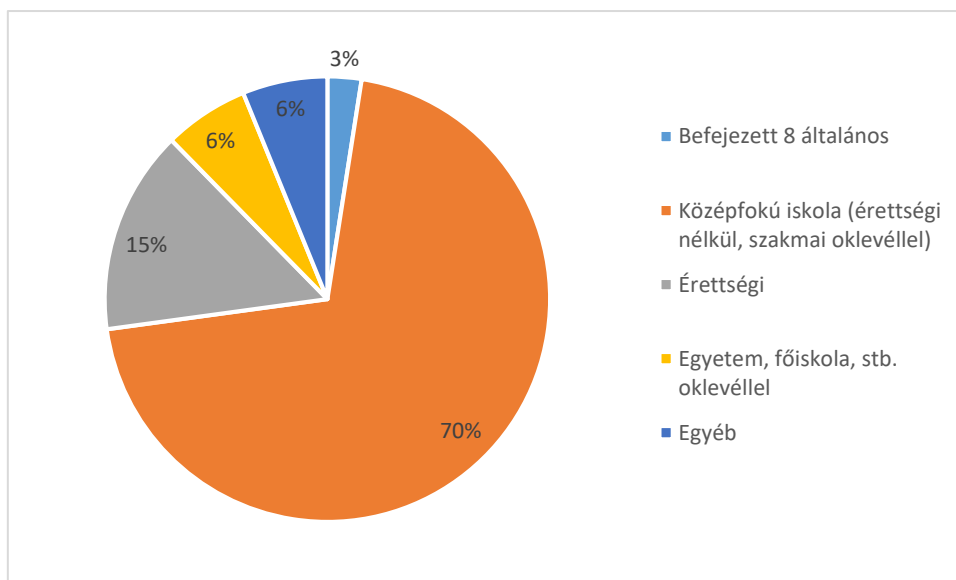
A konkrétan megjelenő szakmák és szakemberigények megfelelnek az előzőekben igényként feltártakkal, némi módosulás van csak benne:

- **Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat:** mezőgazdasági gépszerelő, növényvédő szakember, szárítógép kezelő, lótenyésztő
- **Feldolgozóipar:** CNC gépkezelő, műszaki végzettségű programozó gépkezelő, gépkezelő, gépjavító, mechanikai szerelő, tároló kezelő, nehézgépkezelő, gépkezelő, gépkarbantartó
- **Építőipar:** villanyszerelő, kőműves, festő, hegesztő, szerkezetlakatos, hegesztő, épület- és szerkezetlakatos, csőszerelő, ács-állványozás, lakatos, gázszerelő, klímaszerelő, beüzemelő, fémes, építésvezető, műszaki előkészítő
- **Kereskedelem, gépjárműipar:** kereskedő, eladó, kereskedő (eladó) - elektrotechnikai (lehetőleg erősáramú) képzettséggel, fényező, karosszéria-lakatos, kereskedelmi vezető, autószerelő, árukiadó
- **Szállítás, raktározás:** gépjárművezető, raktáros, sofőr, készletkezelő

- **Szálláshelyszolgáltatás, vendéglátás:** szakács, pincér, vendéglátó, vendéglátó eladó, cukrász, pék
- **Információ, kommunikáció:** informatikus
- **Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység:** adminisztrátor
- **Egyéb szolgáltatás:** kozmetikus
- **Be nem sorolható, a válaszadók által megadott „munkakörök”:** ügyvezető, betanított munkás, technikus

Amikor a fejlesztéssel létrejövő munkakörökhöz elvárt iskolai végzettségre kérdeztünk rá, akkor látható volt, hogy a szakmai képzettség kiemelten fontos a válaszadóknak, hiszen míg az előző kérdésben megneveztek szakmai képzettség nélküli munkakört, itt a szakmai képzettséget tartották alapvetőnek. Fontos kiemelni, hogy általános iskolai végzettség az új munkakörök mindössze 3%-hoz lesz elegendő.

34. ábra: A fejlesztéssel létrejövő munkakörökhöz elvárt iskolai végzettség

Forrás: Saját szerkesztés

4.4.14 A fejlesztésekkel létrejövő létszámbővülés

A várható létszámbővülés 337 fő lesz, járási eloszlása a következőképpen alakul:

25. táblázat: A fejlesztések által teremtett munkahelyek várható száma az egyes járásokban

Járás	Várható létszámbővülés (fő)
Bonyhádi	38

Dombóvári	77
Paksi	74
Tolnai	63
Tamási	85
Összesen	337

Forrás: Saját szerkesztés

Az ágazati megoszlás vizsgálata alapján látható, hogy a feldolgozóipar területén prognosztizálható a legnagyobb mértékű bővülés.

26. táblázat: A fejlesztések által teremtett munkahelyek megoszlása az egyes nemzetgazdasági ágazatokban

Nemzetgazdasági ág	Várható létszámbővülés (fő)
Építőipar	67
Feldolgozóipar	151
Egyéb szolgáltatás	30
Kereskedelem, gépjárműjavítás	53
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	31
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	1
Területen kívüli szervezet	0
Vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladék	1
Szállítás, raktározás	0
Humán-egészségügyi, szociális ellátás	2
Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás	1
Összesen	337

Forrás: Saját szerkesztés

A létszámbővítési tervek többnyire korrelálnak a vállalkozás méretével, kivételt a nagyvállalkozások jelentenek – itt várhatóan kisebb mértékben fog növekedni a személyi állomány, mint a középvállalkozásoknál.

27. táblázat: A fejlesztések által teremtett munkahelyek eloszlása a beruházó vállalkozás típusa alapján

Vállalkozás	Várható létszámbővülés (fő)
mikrovállalkozás	47

Vállalkozás	Várható létszámbővülés (fő)
kisvállalkozás	52
középvállalkozás	123
nagyvállalkozás	115
Összesen	337

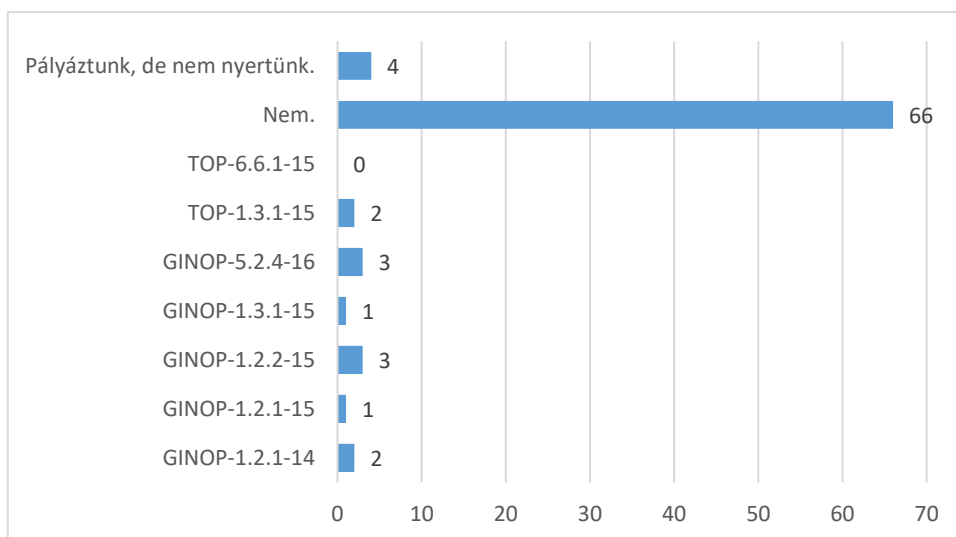
Forrás: Saját szerkesztés

4.4.15 Pályázati eredményesség

A munkáltatók számára a tervezett fejlesztéseik megvalósítására a 2014-2020-as időszakban több pályázati forrás is rendelkezésre áll, amely jellemzően a felmerülő költségek egy meghatározott hányadát vissza nem térítendő támogatás formájában biztosítja, emellett olyan felhívások is megjelennek, amelyek a piacon tapasztalhatóaknál lényegesen kedvezményesebb kamatozású hitelt nyújtanak. A pályázatok igénybevétele nem minden cég számára lehetséges, egyrészt a méret, árbevétel, dolgozói létszám stb. kapcsán. A személyes interjúkból azonban az is kiderült, hogy néhol erre igény sincsen, mivel a pályázati folyamat, majd a projektmegvalósítás plusz adminisztrációs terhet jelent, a támogatott képzések esetében pedig a helyettesítés jelenthet problémát.

Ennek kapcsán kérdeztünk rá arra, hogy a vállalkozás pályázott-e valaha és nyert-e az alábbi pályázatokban.

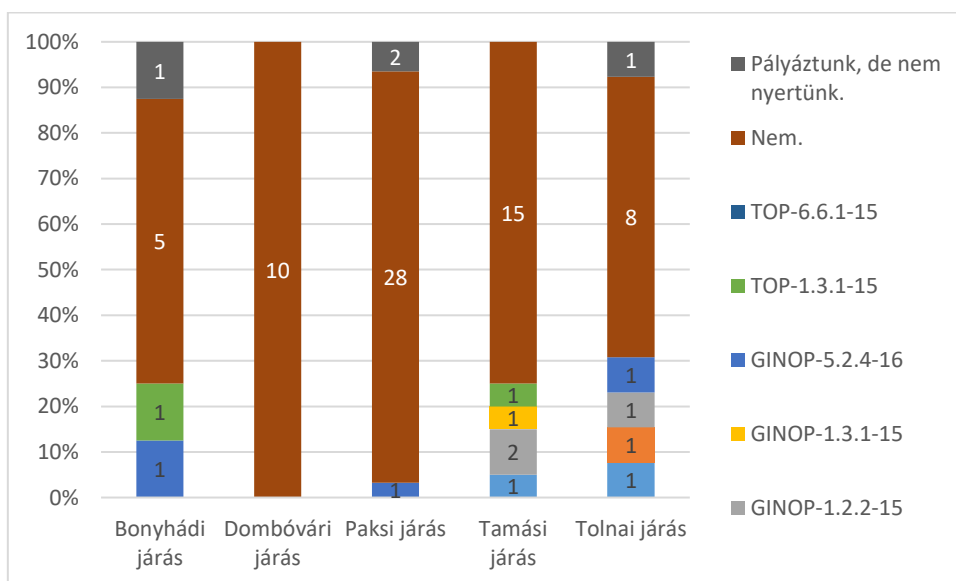
35. ábra: Nyertek-e a kérdőívet kitöltők a felsorolt pályázati felhívások valamelyikén?

Forrás: Saját szerkesztés

Az ábra jelzi, hogy sok vállalkozás a fent említett okok miatt egyáltalán nem pályázott plusz pénzforrásra. A pályázati hajlandóságot járásonként is megvizsgáltuk. Az eredmények így alakultak.

36. ábra: A pályázati hajlandóság az egyes járásokban

Forrás: Saját szerkesztés

Az ábrából látható, hogy a Dombóvári járásban egyáltalán nem pályáztak a kérdőívet kitöltők. A legtöbb pályázatot a Tamási járásban nyújtották be, és a válaszadók nyilatkozata alapján valamennyi pályázat támogatásban részesült. A Tolnai járásban is több pályázat benyújtása

történt meg, azonban itt egyet elutasított az Irányító Hatóság. A Paksi járásban több pályázatot utasítottak el, mint amennyi benyújtásra került.

4.5 Összegzés

Összességével megállapítható, hogy a paktumterület gazdasági szereplőinek jelentős részét sikerült az igényfelméréssel elérni, figyelembe véve, hogy a megkérdezett 106 db munkáltató által foglalkoztatottak létszáma meghaladja a 6 200-at, ekkora minta segítségével viszonylag pontos képpel rendelkezhetünk a vállalati háttérrel.

A felmérésből kiderült, hogy a megkérdezett vállalkozások túlnyomó többsége sikeresen átvészelte a gazdasági válságot, jellemzően stagnálásról vagy bővülésről számoltak be az elmúlt 3 évből, és a közeljövőben mindössze 2 db olyan vállalkozással találkoztunk, ahol leépítésre számítanak.

Habár viszonylag sok munkáltató tervez fejlesztéseket a közeljövőben, rendelkezésre álló pályázati forrásokkal kevesen éltek vagy kívánnak élni.

A megkérdezett munkáltatók által nyújtott válaszok alapján a paktumterületen is egyre nagyobb problémát jelent a munkaerőhiány. A leginkább érintett területek az építőipar, a feldolgozóipar és a kereskedelem, de egy-egy betöltetlen munkakörre csak komoly nehézségek árán találnak alkalmas munkavállalót a humán-egészségügyi, szociális ellátás vagy a szállítás-raktározás területére is.

Ennek fő okai a következők:

- A magyarországi vállalkozások nem képesek versenyezni a nyugati bérekkel, ezáltal egyre magasabb a külföldre vándorló szakképzett munkaerő száma.
- Az oktatási rendszer nem képes időben reagálni a felmerülő munkaerőpiaci igényekre, ezáltal a munkaerőkeresleti- és kínálati oldal nincs egyensúlyban.
- Az oktatási rendszer keretein belül elsajátítható szakmák felvételi keretszámainak megállapításakor kevésbé tudnak tekintettel lenni az aktuális munkáltatói elvárásokra.

Mivel gyakran a fiatalok már nem szívesen tanulnak szakmunkákat, a pályaorientációt már általános iskolában el kellene kezdeni, hogy a hiányszakmák oktatását végző intézmények teljes kapacitással működhessenek.

A munkáltatók általában legalább egy középfokú végzettséget előírnak a jelentkezők számára, és ez a jövőre vonatkozó előrejelzések alapján még jellemzőbb lesz. Emiatt lehet probléma abból, hogy a tankötelezettség korhatárát 16 évre csökkentették. Az oktatási rendszerből kiesők megfelelő végzettség hiányában kevésbé lesznek alkalmasak a munkavállalásra, ami a munkaerőpiac – társadalmi elöregedés miatt bekövetkező – szűkülésével együtt már halmozott problémát jelent. Emiatt szükséges gondot fordítani a lemorzsolódás minimalizálására, a tehetséggondozásra, a kompetenciafejlesztésre és a lemaradó diákok felzárkóztatására.

Az igényfelmérésben több munkáltató is megjegyezte, hogy a szakemberhiány részben annak is köszönhető, hogy a képzések nem elég gyakorlatorientáltak. Ennek megoldására

bevezetésre került a duális képzés, azonban a bevezetés hatásainak vizsgálatához még nem telt el elegendő idő.

A fenti állításokat támasztják alá a foglalkoztatók képzési igényre adott válaszai: a megjelölt képzési típusokból kiemelkedik a szakmai képzettséget nyújtó képzés és a szakmához, munkakörhöz kapcsolódó magasabb szintű tudást nyújtó rövidebb továbbképzés.

Táblázatjegyzék

1. táblázat: A lakónépesség változása a paktumterület járásaiban (2000-2015).....	11
2. táblázat: A lakosság korcsoportonkénti megoszlása a paktumterület járásaiban	13
3. táblázat: Működő vállalkozások száma a vállalkozás mérete alapján a paktumterületen (2014)	14
4. táblázat: A működő vállalkozások megoszlása nemzetgazdasági ágazatok szerint (2014)	16
5. táblázat: Az átlagos havi jövedelem változása	21
6. táblázat: A foglalkoztatási paktum hatókörével érintett járásokban a regisztrált álláskereső profilling kategóriák szerinti megoszlása a 2016. évi decemberi zárónapon	25
7. táblázat: A meghirdetett állások száma az elsődleges terület alapján	26
8. táblázat: A közsférában meghirdetett humán szakmai pozíciók létszámigénye Tolna megyében	28
9. táblázat: A Bonyhádi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályához bejelentett új álláshelyek TEÁOR szerinti megoszlása 2015-ben és 2016-ban	31
10. táblázat: A Dombóvári Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályához bejelentett új álláshelyek TEÁOR szerinti megoszlása 2015-ben és 2016-ban	33
11. táblázat: A Paksi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályához bejelentett új álláshelyek TEÁOR szerinti megoszlása 2015-ben és 2016-ban	34
12. táblázat: A Tamási Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályához bejelentett új álláshelyek TEÁOR szerinti megoszlása 2015-ben és 2016-ban	36
13. táblázat: A Szekszárdi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály, Tolnai Munkaerőpiaci Ponthoz bejelentett új álláshelyek TEÁOR szerinti megoszlása 2015-ben és 2016-ban.....	38
14. táblázat: A Bonyhádi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályához bejelentett jellemzőbb, új álláshelyek FEOR szerinti megoszlása 2015-ben és 2016-ban	41
15. táblázat: A Dombóvári Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályához bejelentett jellemzőbb, új álláshelyek FEOR szerinti megoszlása 2015-ben és 2016-ban	42
16. táblázat: A Paksi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályához bejelentett jellemzőbb, új álláshelyek FEOR szerinti megoszlása 2015-ben és 2016-ban	44
17. táblázat: A Tamási Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályához bejelentett jellemzőbb, új álláshelyek FEOR szerinti megoszlása 2015-ben és 2016-ban	45
18. táblázat: A Szekszárdi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály, Tolnai Munkaerőpiaci Ponthoz bejelentett jellemzőbb, új álláshelyek FEOR szerinti megoszlása 2015-ben és 2016-ban.....	48
19. táblázat: A munkaerő kereslet-kínálat alakulása az egyes FEOR csoportokban	51
20. táblázat: A foglalkoztatotti létszámok eloszlása ágazatonkénti és járásonkénti bontásban:	69
21. táblázat: A foglalkoztatottak, a betöltetlen és a tartósan betöltetlen álláshelyek száma a járásokban	71
22. táblázat: A betöltetlen és a tartósan betöltetlen álláshelyek az egyes gazdasági ágazatokban	71
23. táblázat: Betöltetlen munkakörök a paktumterület járásaiban	72
24. táblázat: Az egyes munkakörök betöltésének nehézségei a foglalkoztatók szerint.....	75
25. táblázat: A fejlesztések által teremtett munkahelyek várható száma az egyes járásokban	92

26. táblázat: A fejlesztések által teremtett munkahelyek megoszlása az egyes nemzetgazdasági ágazatokban.....	93
27. táblázat: A fejlesztések által teremtett munkahelyek eloszlása a beruházó vállalkozás típusa alapján	93

Ábrajegyzék

1. ábra: A járáások lakónépességének megoszlása a paktumterületen	10
2. ábra: A lakónépesség csökkenésének mértéke az egyes területeken (2000-2015).....	12
3. ábra: A természetes fogyás mértéke a paktumterület járáásaiban	12
4. ábra: Belföldi vándorláási különbözlet a paktumterület járáásaiban (2002-2015)	13
5. ábra: A működő vállalkozások 1000 lakosra vetített száma (2014)	15
6. ábra: Az alkalmazásban állók létszámának változása Tolna megyében (2015. I. negyedév – 2016. III. negyedév)	21
7. ábra: A regisztrált álláskeresőők a munkaképes korú lakosság arányában az egyes járáásokban	23
8. ábra: A hirdetések végzettség szerinti bontása (n=168)	25
9. ábra: A hirdetések munkavégzés szerinti megoszlása járáási bontásban (n=34)	27
10. ábra: A Bonyhádi Járáási Hivatal Foglalkoztatási Osztályához bejelentett új álláshelyek elvárt iskolai végzettség szerinti megoszlása 2015-ben és 2016-ban.....	29
11. ábra: A Dombóvári Járáási Hivatal Foglalkoztatási Osztályához bejelentett új álláshelyek elvárt iskolai végzettség szerinti megoszlása 2015-ben és 2016-ban.....	32
12. ábra: A Paksi Járáási Hivatal Foglalkoztatási Osztályához bejelentett új álláshelyek elvárt iskolai végzettség szerinti megoszlása 2015-ben és 2016-ban	34
13. ábra: A Tamási Járáási Hivatal Foglalkoztatási Osztályához bejelentett új álláshelyek elvárt iskolai végzettség szerinti megoszlása 2015-ben és 2016-ban.....	35
14. ábra: A Szekszárdi Járáási Hivatal Foglalkoztatási Osztály, Tolnai Munkaerőpiaci Ponthoz bejelentett új álláshelyek elvárt iskolai végzettség szerinti megoszlása 2015-ben és 2016-ban.....	37
15. ábra: A vállalkozások megoszlása működési forma szerint	64
16. ábra: A megkérdezett vállalkozások megoszlása gazdasági ágazat alapján	65
17. ábra: A vállalkozások megoszlása méret szerint (a vállalkozás saját bevallása alapján)66	
18. ábra: A vállalkozások eloszlása méret szerint (a válaszadók által megadott foglalkoztatotti létszámadatok alapján).....	67
19. ábra: A vállalkozások megoszlása járáások szerint.....	68
20. ábra: A betöltetlen munkakörök betöltéséhez megkövetelt végzettség	74
21. ábra: A jellemző-e a szezonálitás a munkaerő-keresletre?.....	79
22. ábra: A felmérésben résztvevők szezonálitásra vonatkozó nyilatkozata nemzetgazdasági ágazatonként	79
23. ábra: A foglalkoztatás legnagyobb problémái a válaszadók véleménye alapján	80
24. ábra: Foglalkoztatás problémái – Bonyhádi járás	80
25. ábra: Foglalkoztatás problémái – Dombóvári járás.....	82
26. ábra: Foglalkoztatás problémái – Paksi járás	83
27. ábra: Foglalkoztatás problémái – Tolnai járás	84
28. ábra: Foglalkoztatás problémái –Tamási járás	85

29. ábra: A kérdőívet kitöltők képzési igényei.....	86
30. ábra: Munkaerő-szükségleti tendenciák az elmúlt 3 évben.....	88
31. ábra: Várható munkaerő szükségleti tendenciák a következő 3 évre	89
32. ábra: A vállalkozások fejlesztési elképzelései	90
33. ábra: A fejlesztések megvalósításának várható időpontja	91
34. ábra: A fejlesztéssel létrejövő munkakörökhöz elvárt iskolai végzettség	92
35. ábra: Nyertek-e a kérdőívet kitöltők a felsorolt pályázati felhívások valamelyikén?.....	95
36. ábra: A pályázati hajlandóság az egyes járásokban	95

